

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Renata Mirková

České reálie v čínštině Zpravodaje Číňanů žijících v České republice (*Jiéhuá tōngxùn*)

Czech Reality in Chinese Language of the Newsletter of Chinese Living in the Czech Republic (*Jiéhuá tōngxùn*)

2014

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Zádrapa, Ph.D.

Poděkování

Velice děkuji vedoucímu mé práce Mgr. Lukáši Zádrapovi, Ph.D. za zodpovídání mých četných otázek a za cenné připomínky v průběhu vzniku této práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Kataríně Feriančíkové za pomoc při získávání pramenů a sekundární literatury. A samozřejmě také děkuji mé rodině za neustálou podporu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 27. 5. 2014

.....

Renata Mirková

Abstrakt

Práce je zaměřena na popis českých reálií v čínštině užívaných v časopise Zpravodaj Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯. Analýza shromážděného materiálu z časopisů je uvedena kapitolami, které se týkají slovní zásoby čínštiny, slovotvorby a výpůjček.

Materiál týkající se českých reálií shromážděný z vybraných čísel časopisu je rozdělen do tematických skupin. Materiál je analyzován a konfrontován s běžným lexikálním systémem čínštiny. Slova a slovní spojení popisující české reálie jsou jak výpůjčky, tak běžná čínská slova, která se užívají k popisu českých reálií. V závěru jsou uvedeny tendence popisu českých reálií v tomto časopise.

Shromážděný materiál je uveden v příloze práce v podobě přehledu a může sloužit jako slovníček.

Klíčová slova

české reálie, Česko-Čínský žurnál, čínština, Číňané žijící v Česku, slovní zásoba, slovo, slovotvorba, výpůjčky,

Abstract

This thesis is focused on Czech realia in Chinese language in a magazine called Newsletter of the Chinese Living in the Czech Republic *Jiéhua tōngxùn* 捷华通讯. The analysis of the collected material is introduced by chapters about Chinese lexicon, word-formation and loan-words.

Material referring to the Czech realia from selected issues of the magazine is divided into theme groups. Material is analyzed and compared with the common Chinese lexical system. Material includes not only loan-words, but also common Chinese words, which are used for describing Czech realia. At the end of the thesis, there are described some tendencies in terming Czech realia.

Collected material is in the attachment of this thesis and could be used as a dictionary.

Key words

Czech reality, Czech-Chinese Journal, Chinese, Chinese living in the Czech Republic, lexicon, word, word-formation, loan-words

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Slovní zásoba moderní čínštiny	12
2.1 Slovo	13
2.2 Čínský koncept slova	15
3. Slovtvorba	18
3.1 Morfém <i>yǔsù</i> 语素	18
3.2 Reduplikace <i>chóngdiéshì</i> 重叠式	19
3.3 Afixace <i>fùjiāshì</i> 附加式	20
3.4 Kompozice <i>fùhéshì</i> 复合式.....	21
3.5 Abreviace <i>jǐǎnchēngshì</i> 简称式.....	22
4. Výpůjčky <i>wàiláicí</i> 外来词	24
4.1 Transliterované výpůjčky.....	24
4.2 Sémantické výpůjčky	25
4.3 Syntaktické výpůjčky	25
4.4 Grafické výpůjčky.....	26
4.5 Hybridní výpůjčky	27
5. České reálie v čínštině Zpravodaje Číňanů žijících v České republice <i>Jiéhua tōngxùn</i> 捷华通讯.....	29
5.1 Vlastní jména a názvy	30
5.1.1 Jména osob.....	30
5.1.2 Zeměpisné názvy.....	32
5.1.3 Názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť	38
5.1.4 Názvy periodik	40
5.1.5 Názvy politických stran.....	41
5.1.6 Názvy asociací a svazů.....	43
5.1.7 Názvy firem.....	46
5.1.8 Názvy ministerstev a úřadů	48
5.1.9 Názvy zákoníků.....	54
5.1.10 Názvy ocenění.....	55
5.1.11 Názvy karet	55
5.1.12 Názvy svátků	55
5.2 Obecné názvy	56
5.2.1 Zajišťování fungování státu na vyšší úrovni	57

5.2.2 Zajišťování fungování státu na nižší úrovni.....	58
5.2.3 Policie.....	60
5.2.4 Povolení	60
5.2.5 Zaměstnání a podnikání	61
5.2.6 Finance	62
5.2.7 Podniky	64
5.2.8 Doprava.....	65
5.2.9 Školství.....	66
5.2.10 Zdravotnictví.....	68
5.2.11 Zdravotní, sociální a jiná pojištění	68
5.2.12 Bydlení.....	69
5.2.13 Stravování	70
5.2.14 Svátky.....	71
5.2.15 Nezařazené	72
6. Závěr	73
7. Seznam použité literatury.....	76
7.1 Prameny	76
7.2 Sekundární literatura	77
Příloha	81
Jména osob.....	81
Zeměpisné názvy.....	83
Názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť	84
Názvy periodik.....	84
Názvy politických stran	84
Názvy asociací a svazů	85
Názvy firem.....	86
Názvy ministerstev a úřadů.....	87
Názvy zákoníků.....	88
Názvy ocenění.....	88
Názvy karet	88
Názvy svátků.....	88
Zajišťování fungování státu na vyšší úrovni	89
Zajišťování fungování státu na nižší úrovni	89
Policie	90

Povolení	90
Zaměstnání a podnikání	90
Finance	90
Podniky	91
Doprava.....	91
Školství	91
Zdravotnictví.....	92
Zdravotní, sociální a jiná pojištění	92
Bydlení.....	92
Stravování	92
Svátky	93
Nezařazené	93

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSA	České aerolinie
ČTK	Česká tisková kancelář
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
UK	Univerzita Karlova

1. Úvod

Na různých místech světa jsou komunity Číňanů, které jsou v kontaktu s místní kulturou a jazykem. Nabízí se otázka, zda slovní zásoba Číňanů žijících v různých částech světa je stejná, či se liší a je ovlivněna kulturou a jazykem území, kde žijí. Protože Číňané potřebují označovat reálie dané země, které v Číně nemají, proto se domníváme, že slovní zásoba musí být ovlivněna.

V České republice není čínská komunita příliš početná, přesto zde vychází časopis Zpravodaj Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯, který je pramenem pro tuto bakalářskou práci. Na základě materiálu shromážděného z reprezentativního množství vydání časopisu ukážeme, jakým způsobem jsou některé české reálie promítající se do čínské slovní zásoby popisovány.

Motivací této práce je skutečnost, že se popisem českých reálií a výpůjček z češtiny do čínštiny nikdo doposud příliš nezabýval. Existuje diplomová práce zabývající se pouze pražskými reáliemi od Lukáše Havlíčka (1999) pod názvem Reprezentace cizích slov v čínských textech popisujících pražské reálie. Výpůjčkami se velmi podrobně zabývá ve svých článcích Zdenka Novotná – Heřmanová (1967a, 1967b, 1968, 1969), avšak její články nejsou zaměřené na výpůjčky z češtiny. Přestože je dílo Novotné staršího data, je stále velice platné a i často citované jinými autory.

Cílem této práce je odpovědět na již zmíněnou otázku, jaké české reálie se v časopise vyskytují a jakým způsobem jsou zachyceny v čínštině a také se pokusit charakterizovat tendence v popisování českých reálií. Například zda se pro popis českých reálií užívají výpůjčky či běžná čínská slova.

Práce je kombinací analýzy a kompozice. Druhá, třetí a čtvrtá kapitola jsou psány kompilační metodou a slouží jako teoretický rámec práce. V druhé kapitole Slovní zásoba moderní čínštiny se stručně zmíníme o složení slovní zásoby moderní čínštiny, zmíníme různé přístupy a definice pojmu „slovo“ a jak je „slovo“ chápáno konkrétně ve vztahu k čínštině. Třetí kapitola je věnována slovotvorbě. Nejdříve vysvětlíme pojem „morfém“, protože s tímto pojmem budeme hojně pracovat nejen

v této kapitole. Následně představíme čtyři slovotvorné procesy, které se užívají v čínštině pro tvorbu slov: reduplikaci, afixaci, kompozici a abreviaci. Ve čtvrté kapitole nejdříve zmíníme různé přístupy k výpůjčkám, a poté popíšeme pět typů výpůjček, které jsou užívané pro přejímání slov v čínštině; jsou to: transliterované výpůjčky, sémantické výpůjčky, syntaktické výpůjčky, grafické výpůjčky a hybridní výpůjčky. Pátá a nejrozsáhlejší kapitola je jádrem práce. Materiál, který jsme shromáždili a roztřídili do tematických skupin, postupně rozebereme. Budeme materiál si všímat podobností a rozdílů v popisu českých a čínských reálií, což je součástí analýzy materiálu. V příloze uvádíme materiál v plném rozsahu v podobě přehledu.

V této práci užíváme zjednodušené znaky a standardní transkripci čínských znaků *pīnyīn* 拼音 včetně tónových značek. Slova psaná *pīnyīnem* jsou vyznačena kurzívou. Překlad čínských slov uvádíme v jednoduchých uvozovkách pro lepší přehlednost. V překladech čínských názvů vlastní jména přepisujeme standardní transkripcí bez tónových značek.

Pokud při rozboru materiálu uvádíme, že je slovní spojení v Číně běžné, či naopak, výsledky vycházejí na základě vyhledávání na webové stránce www.baidu.com.

2. Slovní zásoba moderní čínštiny

Slovní zásoba se dělí na jádro a proměnlivou část, proměnlivá část tvoří větší část slovní zásoby. Dle Filipce: „*Slovní zásoba každého obsahuje /1/ všem známé jádro slov velmi běžných, /2/ slovní zásobu speciální ... , /3/ slovní zásobu zájmovou ... a /4/ základní odborný slovník, tj. všem známé odborné názvy tvořící už součást běžné spisovné slovní zásoby.*“ (1998: 6) Slovo z jádra slovní zásoby je málo, zato jsou užívána často. Celkový počet slov v čínštině je těžké určit i z toho důvodu, že lingvisté mají různé názory na to, co je a co není slovo v čínštině. Touto problematikou se budeme zabývat níže. Slovní zásoba některých jazyků dosahuje stovek tisíc slov. Dle Fú Huáiqīnga (1985: 6) vzdělaný čínský rodilý mluvčí zná aktivně šest až devět tisíc slov, aktivní slovní zásoba spisovatelů může obsahovat až dvacet tisíc jednotek. Dále Fú Huáiqīng uvádí, že často užívaných slov jsou tři tisíce. Toto číslo je téměř shodné s počtem často užívaných znaků *chángyòngzì* 常用字, kterých je dle Zádrapy (2009: 31–32) 2500 až 3000.¹ Toto by mohlo svádět k závěru, že jedno slovo se rovná jednomu znaku, což pro moderní čínštinu není pravda.

Čínština je jazyk slabičný, což znamená, že nejmenší jazykovou jednotkou nesoucí význam, kterou lze vyslovit a zapsat je jedna slabika. Čínština však není jazyk monosylabický, což by znamenalo, že většina slov slovní zásoby je jednoslabičná. Například Masini (1993: 121–122) uvádí na základě svého výzkumu literárních děl, že jednoslabičná slova tvoří 14,2% slovní zásoby a víceslabičná 85,8%, s tím, že z toho 73,7% tvoří slova dvojslabičná, a z jeho závěrů vyplývá, že po roce 1949 se podíl víceslabičných slov v literárních dílech podstatně zvýšil. Dle výzkumu Liho (1985: 14) slovní zásobu moderní čínštiny z více než poloviny, konkrétně 67%, tvoří víceslabičná slova.

Dle Masiniho (1993: 121–127) měly západní jazyky vliv na posun od jazyka monosylabického k víceslabičnému. T'sou (2001: 48) i Masini (1993: 126–127) uvádí, že čínština má tendenci nahrazovat jednoslabičná slova dvojslabičnými, ale také zkracovat víceslabičná slova na dvojslabičná. Li (1989: 14, 42–44) se domnívá, že přesun od monosylabického jazyka k disylabickému nastal, aby se zamezilo přílišné

¹ Dle různých statistik vyplývá, že běžný vzdělaný Číňan zná přibližně 3000 až 4000 znaků. A ani u odborníků na klasickou literaturu a historii aktivní znalost znaků s největší pravděpodobností nepřesahuje hranici 5000 či 6000 znaků. (Norman 1997: 73)

homofonii čínštiny. Mnoho slov, která se dříve vyslovovala rozdílně, by se fonetickým vývojem mluveného jazyka stala homofonními, a proto byla slova z jednoslabičných přeměněna na dvojslabičná například přidáním slabiky *tou* 头, která v těchto slovech má pouze morfologický význam, jako například ve slově *gǔtou* 骨头 ‚kost‘.

Pokud se podíváme na skladbu slovní zásoby z hlediska počtu morfémů tvořící slovo, největší část čínské slovní zásoby tvoří složeniny, což jsou slova tvořena dvěma a více morfémy, přičemž žádný z nich není afix. Slova tvořená jedním morfémem jsou velmi častá a jsou mezi nimi nejzákladnější slova lexika. Další velmi početná skupina je tvořena slovy, která jsou kombinací jednoho plnovýznamového morfému a slovotvorného sufixu. (Norman 1997: 155–156)

Dle Fú Huáiqīnga (1985: 5) je slovní zásoba *cíhuì* 词汇 tvořena: slovy *cír* 词儿 a ustálenými konstrukcemi *gùdìng jiégòu* 固定结构, jako jsou idiomy *chéngyǔ* 成语, přísloví *yànyǔ* 谚语, rčení *súyǔ* 俗语 a obrazné úsloví tvořená dvěma částmi *xièhòuyǔ* 歇后语. Do kategorie slov spadají původní čínská slova, výpůjčky a neologismy. Neologismy jsou nová slova, která nevznikají na základě konkrétního vzoru z jazyka cizího či pod přímým vlivem cizího slova. Neologismy nejsou většinou mluvčích přijaty jako běžná součást slovní zásoby.

Lexikum čínštiny obsahuje výpůjčky z různých jazyků, hlavně z japonštiny a angličtiny. Čínština již od starověku přejímala cizí slova, avšak v malé míře. Moderní čínština k přejímání cizích slov však není příliš otevřená. Dříve čínština celkem ve velké míře přejímala cizí slova přes japonštinu. Přejímala nově vzniklá japonská slova a výpůjčky psaná čínskými znaky. Tato slova se v čínštině liší pouze výslovností. Nutno podotknout, že starší výpůjčky dnes už nejsou rodilými mluvčími vnímány jako výpůjčky, ale jako naprosto standardní součást čínské slovní zásoby. Výpůjčkami se budeme blíže zabývat ve čtvrté kapitole.

2.1 Slovo

Slovo v čínštině je celkem problematická jazyková jednotka. Názory na to, co je a co není v čínštině slovo, se liší. V češtině je pojem slovo poměrně intuitivní, například díky tomu, že slova jsou v psaném textu oddělena mezerami (slovo ortografické). Oproti tomu čínsky psaný text je jednotlivý, protože hranice slov nejsou vyznačeny a jednotlivé znaky jsou od sebe odděleny stejně bez ohledu na vzájemný vztah. Přestože

jsou slova v nějakém jazyce intuitivní, je těžké slovo přesně definovat a názory na to, zda konkrétní jednotka je slovo nebo není, se u různých mluvčích mohou lišit. Dle Filipce je slovo: „... základní a primární jednotka lexikální roviny jazyka ... Tato jednotka ... je dána invariantním vztahem specifické zvukové, popř. grafické formy ... a specifického významu ..., plní specifické gramatické funkce, ve spojení s jinými takovými jednotkami vytváří jednotky vyšších rovin a svými paradigmatickými vztahy, formálními i významovými, se podílí na existenci dílčích systémů v lexikální (slovní) zásobě.“ (1985: 33)

Slova se dají vymezit na základě různých lingvistických kritérií. Packard (2004: 7–14) uvádí osm typů slov: ortografické, sociologické, lexikální, sémantické, fonologické, morfologické, syntaktické a psycholingvistické.

Slovo ortografické je definováno konvencí v písmu, jako je to například v češtině. Jednotlivá slova jsou oddělená mezerami. Pokud by tedy mluvčí češtiny měl vybrat z textu jednotlivá slova, udělá to poměrně snadno. Pro gramotného Čecha je díky této charakteristice psaného jazyka jednoduché i v mluveném projevu identifikovat jednotlivá slova. Tento způsob definice slova je pro čínštinu nepoužitelný z důvodu, který byl zmíněn výše; slova v psaném textu nejsou oddělena mezerami.

Sociologické slovo je: „... typ jednotky velikostí mezi fonémem a větou, které si je obecná, nelingvisticky vzdělaná veřejnost vědomá, mluví o ní a má pro ni všední termín...“ (Yuan Ren Chao 1970: 136). V češtině tím termínem je „slovo“, v angličtině „word“ a v čínštině „zì 字“, což se vztahuje buď k morfému v mluvené řeči či znaku v psaném projevu. Problematikou pojmu zì 字 se budeme blíže zabývat později.

Slovo lexikální je slovo, které je považováno za tzv. „zalistovanou“ jednotku. Máme tedy někde zařazenou jednotku, která spojuje zvuk a význam a musíme si ji v tomto spojení pamatovat. (Packard 2004: 8–9) Dle Packarda (2004: 9) kritérium zalistování však není důležité ani dostatečné pro přesné definování slova, protože můžeme mít „zalistované“ i jednotky, které nejsou slovy a naopak nemít „zalistována“ některá slova.

Slovo sémantické je definováno na základě významu. Je to výraz či forma, která má určitou sémantickou hodnotu. Je to jakýsi celek zachycující viditelný znak nějakého konkrétního konceptu. Přestože toto je jeden z nejtradičnějších pohledů na definici slova, tento pohled nás nedostane blíže k definování slova, protože směřuje spíše k morfému, a slovo nemusí být tvořeno pouze jedním morfémem. Dále není brán ohled

na fonologickou podobu, která je považována za důležitou složku slova. (Packard 2004: 9) „*Aspekty sémantické ... ukazují na slovo jako na minimální distinktivní a samostatnou sémantickou formu, kterou lze v důsledku jasného významu a její izolovanosti, popř. funkce taky nahrazovat jinou*“ (Čermák 2010: 22).

Slovo fonologické je definováno mezerami, které se dají při promluvě dát před a za jazykovou jednotku, aby promluva zněla přirozeně. Tento způsob se někdy užívá v čínštině pro určení slov, ale je nutno podotknout že místa, kde se může objevit přirozená pauza, jsou závislá na jiných kritériích, například na syntaktických. (Packard 2004: 10–11)

Slovo morfologické je slovo, které vzniklo na základě určitých pravidel pro tvorbu slov, například kompozicí či afixací (Packard 2004: 11–12).

Slovo syntaktické je koncept, který se nejlépe aplikuje na čínštinu, ale i na další jazyky. Slovo je syntakticky volná jednotka, která může vstupovat do syntaktických vztahů. (Packard 2004: 12–13)

Pro Bloomfielda je slovo: „...*volná jednotka, která není frází ... Slovo je tedy volná jednotka, která se neskládá ze (dvou a více) menších volných jednotek; stručně, slovo je nejmenší volná jednotka.*“ (1967: 178) Bloomfield tedy definuje slovo čistě jako syntaktickou jednotkou. Pro Cruseho je slovo „...*nejmenší prvek věty, který se může přesouvat na jiná místa ... bez zničení gramatické správnosti věty.*“ (1986: 35) Dále jsou pro Cruseho slova „... *obvykle největšími jednotkami, které odolávají ‚přerušení‘ vložením nového materiálu mezi jednotlivé složky*“. (1986: 36) Dle Packardových kategorií se tedy jedná o slovo fonologické a syntaktické. Dle Fú Huáiqīng, podle kterého jsme výše uváděli čísla týkající se slovní zásoby moderní čínštiny, je slovo nejmenší jednotka jazyka, která lze užít samostatně pro tvorbu věty, má určitý význam, určitý tvar a určité gramatické charakteristiky (1985: 1–2). Li říká, že: „*za slovo by měla být považována jednotka v mluveném projevu charakterizována syntaktickou a sémantickou nezávislostí a celistvostí.*“ (1989: 13) My se v této práci přikláníme ke slovu jako ke slovu syntaktickému.

2.2 Čínský koncept slova

Výše jsme uvedli různé názory na problematiku slova a jeho definice. Nyní se podíváme na tuto problematiku ve vztahu k moderní čínštině.

Jak už bylo zmíněno, v čínském psaném textu není slovo viditelně oddělenou jednotkou. Pro mluvčí čínštiny je intuitivní koncept „*zì* 字“, jako sociologické slovo. Oproti tomu koncept slova *cí* 词 pro mluvčí čínštiny příliš intuitivní není. Byť má *zì* 字 dva významy: „jeden znak v písmu“ a „jeden morfém“, pro rodilé mluvčí je to jedna a tatáž věc. Zajímavé je, že někteří mluvčí čínštiny označí i jednotku tvořenou dvěma znaky jako *zì* 字. Pojem *cí* 词 ‚slovo‘ není běžně příliš užíván, je spíše užíván jako lingvistický termín. *cí* 词 ‚slovo‘ může být považováno za syntaktické slovo, tedy jednotku, která je volná a může vstupovat do syntaktických vztahů. Je však nutné rozlišovat mezi pojmem *cí* 词 ‚slovo‘ a *cí zǔ* 词组 ‚slovní spojení‘. (Packard, 2004: 14–16)

Co mluvčí čínštiny považují za samostatné slovo, závisí na kontextu a na znalosti klasické čínštiny a dialektů, protože v klasické čínštině a v různých dialektech platí jiná pravidla týkající se volnosti a vázanosti morfémů než ve standardní moderní čínštině. Pokud se však nejedná o slova odvozená z klasické čínštiny či například o slova z různých dialektů, tak: *„existuje překvapivá míra jednomyslnosti mezi čínskými rodilými mluvčími ohledně entit, které jsou schopny samostatně zaujímat místa ve větných konstrukcích“* (Packard 2004: 18).

Existují různé testy, na základě kterých se vymezují slova a hranice morfémů. Fú Huáiqīng (1986: 4–5) uvádí čtyři možné způsoby, dle kterých lze rozhodnout, zda je daná jednotka slovem či nikoliv. Pokud jednotka může sama tvořit odpověď na otázku, je to slovo. Pokud se jednotka nedá říci samostatně, ale tvoří hlavní komponent věty, je to také slovo. Pokud jednotku nelze říci odděleně, ale ani není součástí jiné jednotky, také se jedná o slovo, což jsou například spojky a modální částice. Pokud lze mezi jednotlivé složky jednotky vložit nějaký jiný komponent, aniž by se změnil význam, nejedná se o slovo, ale o slovní spojení *cí zǔ* 词组. Toto se nazývá test inzercí. Pro ilustraci uvedeme příklady od Fú Huáiqīnga (1986: 5): pokud mezi jednotlivé části slova *báicài* 白菜 ‚čínské zelí‘ vložíme částici *de* 的, význam se změní z ‚čínské zelí‘ na ‚bílá zelenina‘ *bái de cài* 白的菜. Tímto testem jsme zjistili, že *báicài* 白菜 je slovo. Oproti tomu vložení částice *de* 的 mezi části jednotky *báibù* 白布 ‚bílá látka‘, význam zůstane stejný. *Báibù* 白布 ‚bílá látka‘ je tedy slovní spojení. Nutno podotknout, že existují slovesa, jejichž části se dají od sebe oddělit a mezi jednotlivé části lze vložit jiné části, a přesto jsou slovy nikoli slovními spojeními.

Pátý způsob sloužící k vymezení slova je test substitucí. Což se provádí obměňováním určité složky ve spojení. Když se význam jednotek změní, jedná se o slovo *cí* 词, a pokud význam zůstane v podstatě stejný, o slovo se nejedná. Například pokud se v jednotce *xiǎo chē* 小车 ‚malé auto‘ obmění morfém *xiǎo* 小 ‚malý‘ za *dà* 大 ‚velký‘, vznikne jednotka *dà chē* 大车 ‚velké auto‘ a význam zůstává stejný, protože se stále jedná o auto, takže tyto jednotky nejsou slovy, ale slovním spojením. Oproti tomu pokud se v jednotce *huǒchē* 火车 ‚vlak‘ obmění první morfém například za morfém *qì* 汽 ‚pára‘, vznikne jednotka *qìchē* 汽车 ‚auto‘. Význam se změnil, takže *huǒchē* 火车 ‚vlak‘ a *qìchē* 汽车 ‚auto‘ jsou slova.

3. Slovotvorba

Výše jsme rozebrali, co to slova jsou a nyní se podíváme, jakým způsobem se slova tvoří. V moderní čínštině existují čtyři základní způsoby tvoření slov: reduplikace, kompozice, afixace a abreviace. Tyto typy blíže vysvětlíme a popíšeme. Nejdříve vysvětlíme pojem „morfém“ a jaké typy morfémů existují. Tuto část zde uvádíme, protože s pojmem morfém budeme v této práci pracovat.

Slovotvorbu v práci zmiňujeme, protože úzce souvisí se slovní zásobou a obohacováním slovní zásoby jazyků o nová slova.

3.1 Morfém *yǔsù* 语素

Morfém je nejmenší strukturní a významová jednotka jazyka. V čínštině většina morfémů odpovídá jedné slabice. Ve většině případů je jeden morfém zapsán jedním znakem. A jednomu znaku často odpovídá jedna slabika. My se blíže vztahem znak – slabika – morfém zabývat nebudeme. Morfémy se dají klasifikovat čtyřmi způsoby. Dle počtu slabik, významu, samostatnosti a vázanosti na pozici. „*Pokud je slovo tvořeno jediným morfémem, tak vnitřní struktura slova je pouhou sekvencí zvuků... pokud ... se slovo skládá ze dvou a více morfémů, vnitřní struktura slova se stává složitou...*“ (Li 1989: 28), protože mezi morfémy ve slově mohou být různé vztahy.

Dle počtu slabik se morfémy dělí na jednoslabičné *dānyīnjié yǔsù* 单音节语素, dvojslabičné *shuāngyīnjié yǔsù* 双音节语素, víceslabičné *duōyīnjié yǔsù* 多音节语素 a neslabičný morfém *fēiyīnjié yǔsù* 非音节语素. Zhū Déxī (1999) uvádí pouze morfémy *dānyīnjié yǔsù* 单音节语素 a *duōyīnjié yǔsù* 多音节语素.

Do skupiny dvojslabičných morfémů spadají „propojená“ či „spojitá slova“ *liánmiáncí* 连绵词 a fonetické výpůjčky *yīnyì wàiláicí* 音译外来词. Některé fonetické výpůjčky spadají do kategorie víceslabičných morfémů. Do kategorie propojených slov patří slova, ve kterých se slabiky obou morfémů rýmují, říká se jim *diéyùn* 叠韵. Tento typ slova je například *méiguī* 玫瑰 ‚růže‘. Aliterující morfémy *shuāngshēng* 双声 jsou tvořeny slabikami, které mají stejnou počáteční souhlásku, například *pípa* 琵琶 ‚pipa‘ (hudební nástroj). Dalším typem je kombinace dvou slabik, které se ani nerýmují ani nealiterují, například *húdié* 蝴蝶 ‚motýl‘. Dále do této

kategorie patří kombinace prvních dvou typů, slabiky se jak aliterují, tak rýmují, což je například slovo *línglóng* 玲珑 ‚mrštný‘. Fonetické výpůjčky se dělí na staré a novodobé. Pro staré fonetické výpůjčky z cizích jazyků byly vytvořeny nové znaky například přidáním radikálu k již zavedeným znakům, jako například přidání radikálu *yù* 王 ‚nefrit‘ ke znakům 皮 a 离, čímž vzniklo slovo *bōli* 玻璃 ‚sklo‘. V současné době se již nové znaky netvoří. Fonetickými výpůjčkami se budeme zabývat podrobněji ve čtvrté kapitole.

Morfém, který je menší než jedna slabika, se nazývá neslabičný morfém *fēiyīnjié yǔsù* 非音节语素. Do této skupiny patří pouze morfém *-r* 儿, který je příponou s několika funkcemi, jako například zdrobňující a substantivizační. Morfém, ke kterému se připojí tento morfém, získává novou výslovnost, které se říká erizace. (Zádrapa 2009: 38–42)

Dle obsahu či významu se morfémy dělí na plnovýznamové (*shí* 实 ‚skutečné‘), a funkční (*xū* 虚 ‚prázdné‘), které mají gramatickou funkci. Do této skupiny patří například různé afixy. (Packard 2004: 69)

Dle samostatnosti se morfémy dělí na volné morfémy *zìyóu yǔsù* 自由语素 a vázané morfémy *niánzhuó yǔsù* 粘着语素 (Zhū Déxī 1999: 15). Pokud morfém může být v nějakém kontextu vázaný a v jiném volný, je považován za volný morfém. (Norman 1997: 154) Například morfém *māo* 猫 ‚kočka‘ je volný, přestože je v některých slovech vázaným morfémem, například ve slově *xióngmāo* 熊猫 ‚panda‘.

Morfémy se mohou dělit dle vázanosti na pozici na morfémy s variabilní pozicí *bùdìngwèi yǔsù* 不定位语素 a pevnou pozicí *dìngwèi yǔsù* 定位语素. Všechny volné morfémy jsou morfémy s variabilní pozicí. Vázané morfémy mohou být jak morfémy s variabilní pozicí, tak s pevnou pozicí. (Zhū Déxī 1999: 16).

3.2 Reduplikace *chóngdiéshì* 重叠式

Reduplikace je způsob tvorby slov, při kterém se zopakuje morfém a tím vzniká nové slovo. Toto nově vzniklé slovo se může lišit jak významově, tak syntakticky. (Li 1989: 28)

Reduplikace se dělí třemi způsoby: dle struktury, rozsahu reduplikovaných částí a dle základu. Písmena A a B v následujících vzorcích zastupují slabiky.

Dle struktury reduplikace se dělí například na následující typy: AA, ABAB, AAB, AABB, ABB. Zhào Yuánrèn (2001) uvádí i další druhy reduplikace, ale ty nejsou tak časté.

Velmi častou strukturou je AA, kterou se reduplikují například podstatná jména (*jiějie* 姐姐 ,starší sestra‘), jednoslabičná slovesa (*mōmo* 摸摸 ,trochu pohladit‘), jednoslabičná přídavná jména (*hóghong* 红红 ,velmi červený‘) a měrová slova (s významem „každý“, například *gègèrén* 每个人 ,každý člověk‘). Strukturou ABAB se reduplikují některá dvouslabičná slovesa (*xiūxiūxiūxi* 休息休息 ,odpočinout si‘). Objektová slovesa, jejichž komponenty se mohou oddělit, se reduplikují strukturou AAB (*tiàotiaowǔ* 跳跳舞 ,trochu si zatančit‘). Dvouslabičná přídavná jména se reduplikují dle vzorce AABB (*gāogāoxìngxìng* 高高兴兴 ,velmi radostný‘). Poslední strukturou, kterou zmíníme je zvláštní typ ABB. Tento typ je zvláštní tím, že: „... *některé reduplikované termíny ... neexistují bez reduplikace...*“ (Li 1989: 36). Byť slovo v nereduplikované podobě neexistuje, přesto se tato slova řadí mezi reduplikovaná. Touto strukturou jsou tvořena například podstatná jména (*lǎotàitai* 老太太 ,madam‘) či přídavná jména (*lěngbīngbīng* 冷冰冰 ,ledově mrazivý‘).

Dále se dělí podle rozsahu reduplikovaných částí na reduplikaci úplnou a částečnou. Při úplné reduplikaci se reduplikují obě slabiky; jedná se například o konstrukce AA, ABAB či AABB. Částečně reduplikovaná struktura je například AAB a ABB.

Slova tvořená reduplikací se mohou dělit dle základu na základová a bezzákladová. Základem je plnovýznamový morfém. Pokud tedy reduplikované slovo zbavíme reduplikovaných částí a zůstane nezávislé slovo, které lze volně užívat, jedná se o základovou reduplikaci. Například slovo *kànkàn* 看看 ,podívat se na‘ je typ základové reduplikace, protože *kàn* 看 lze ve významu ,dívat se‘ volně užívat. Oproti tomu slovo *lǎotàitai* 老太太 ,madam‘ je bezzákladové, protože *lǎotai* 老太 v moderní čínštině neexistuje. (Li 1989: 28–36)

3.3 Afixace *fùjiāshì* 附加式

Afixace je způsob tvoření slov pomocí afixů. „Afixy jsou vázané morfémy, které jsou přidány k jiným morfémům, aby utvářely větší jednotky. Afixy jsou často gramatickými morfémy určující číslo, vid a tak dále ... standardní čínština má pouze

pár afixů.“ (Li 1989: 36) Afix *cízhùì* 词缀 je souhrnným označením pro derivační morfémy, které se objevují na různé pozici. Dle pozice se dělí na prefix *qiánzhùì* 前缀, sufix *hòuzhùì* 后缀 a infix *zhōngzhùì* 中缀 (Zhào Yuánrèn 2001: 112-133).

Předpon není v čínštině mnoho, patří mezi ně například předpona *lǎo* 老, která nenese automaticky význam ‚starý‘. Často se přidává před příjmení při oslovování starších osob. V některých slovech se objevuje *lǎo* 老 na začátku slova, ale slabika *lǎo* 老 v daném slovu není prefixem, jako je to například ve slově *lǎowài* 老外 ‚cizinec‘. Dalším předponou, kterou pro ilustraci zmíníme, je *dì* 第. Touto předponou se tvoří řadové číslovky, například přidáním tohoto prefixu před číslovku *bā* 八, vznikne řadová číslovka *dìbā* 第八 ‚osmý‘.

Sufixů je v čínštině ze všech afixů nejvíce. Příponou je například afix *zi* 子, který tvoří podstatná jména a vyslovuje se atónicky, například ve slově *yǐzi* 椅子 ‚židle‘. Sufixem je i neslabičný morfém *-r* 儿, který byl již zmíněn výše.

Infix se objevuje pouze uvnitř výsledkových sloves a jedná se o vponu *de* 得 ‚být dosažitelný‘ a *bu* 不 ‚nebýt dosažitelný‘. Tyto vpony tvoří potenciální tvar sloves. Tato vpona vyjadřuje, že něco ‚je možné udělat‘ a něco ‚nelze udělat‘, např.: *zuòdedào* 做得到 ‚dělat něco a být schopen to dodělat‘ a *zuòbudào* 做不到 ‚dělat něco a nebýt schopen to dodělat‘.

3.4 Kompozice *fùhéshì* 复合式

Kompozicí se tvoří slova, která jsou složena z dvou a více plnovýznamových morfémů či slov. Tato slova se nazývají „složeniny“ *héchéngcí* 合成词. V čínštině je velké množství dvouslabičných složenin, které se rozlišují na základě vnitřního vztahu jednotlivých složek. Filipec (1985: 102–103) dělí složeniny na pravé (vlastní) a nepravé (nevlastní) a dle syntaktického vztahu členů složenin na: slučovací, reciproční, determinační, určovací, predikační, rekční, větné a mechanické.

Složky dvoučlenných kompozit vůči sobě mohou být ve dvou základních poměrech: ve vztahu souřadnosti a podřadnosti, což je sémantický vztah. Alleton uvádí 5 typů syntaktických vztahů, které vypovídají o vnitřní struktuře složenin: „*pianzheng* 偏正 (*determinující*), *lianhe* 联合 (*koordinační*), *zhuwei* 主谓 (*téma + přísudek*), *shubin* 述宾 (*sloveso + předmět*), *shubu* 述补 (*sloveso + komplement*)“ (2001: 20).

Z těchto zmíněných vztahů vyčleňujeme dva základní syntaktické vztahy: determinaci *piānzhèng* 偏正 a koordinaci *liánhé* 联合. Při kompozici determinací vznikají slova, ve kterých první člen blíže určuje druhý člen, který je většinou podstatným jménem. Například slovo *ānquánmào* 安全帽 ‚helma‘ se dá rozdělit na dvě složky: *ānquán* 安全 ‚bezpečný‘ a *mào* 帽 ‚pokrývka hlavy‘, doslova toto slovo znamená ‚bezpečnostní pokrývka hlavy‘. Při kompozici koordinací je složenina tvořena morfémy, které jsou v synonymickém či antonymickém vztahu. Složenina se synonymickým vztahem je například *àn mó* 按摩 ‚masírovat‘, v tomto slově oba morfémy mají velmi blízký význam: morfém *àn* 按 znamená ‚zmáčknout rukou‘ a druhý *mó* 摩 znamená ‚třít‘. Složenina s antonymickým vztahem je často tvořena dvěma přídavnými jmény a dávají vzniknout podstatnému jménu. Takovou složeninou je například slovo *qīngzhòng* 轻重 ‚hmotnost‘, které se skládá z morfému *qīng* 轻 ‚lehký‘ a *zhòng* 重 ‚těžký‘.

Dalším syntaktickým vztahem je predikace *zhǔwèi* 主谓, což je slovo tvořené kombinací podmětu a přísudku, ukázkou je například *rìluò* 日落 ‚západ slunce‘, prvním morfémem a podmětem je *rì* 日 ‚slunce‘, přísudkem k tomuto podmětu je *luò* 落 ‚snižovat se‘.

Složeniny vytvořené ze slovesa a předmětu se nazývají *shùbīn* 述宾, patří mezi ně hlavně slovesa. Li (1989: 73) uvádí, že tyto složeniny musí být tvořeny alespoň jedním vázaným morfémem, tyto dva morfémy musí být od sebe nerozdělitelné, nebo jenom omezeně, a celé slovo musí mít idiomatický význam. Zástupcem tohoto typu je například sloveso *zhàoxiàng* 照相 ‚fotografovat‘, které se skládá z morfému *zhào* 照 ‚reflektovat‘ a *xiàng* 相 ‚vzhled‘.

Posledním typem jsou složeniny *shùbǔ* 述补, které jsou tvořeny slovesem a komplementem, například sloveso *zuòwán* 做完 ‚dodělat‘ je tvořeno morfémem *zuò* 做 ‚dělat‘ a *wán* 完 ‚konec‘.

3.5 Abreviace *jiǎnchēngshì* 简称式

„Zkracování (abreviace) je proces, při němž se z ekonomických důvodů zkracují zejména dlouhá a často užívaná slova nebo víceslovná pojmenování,...“ (Černý

1998: 31). Někteří čínští lingvisté považují abreviaci za typ kompozice, například Zhào Yuánrèn 赵元任 (2001) a Zhū Déxī 朱德熙 (1999).

Zhū Déxī dělí abreviaci na dva typy: abreviaci redukci a abreviaci kontrakci. Tvary vzniklé redukcí nazývá *Jiǎnsuōshì fùhéci* 减缩式复合词 ‚redukována kompozita‘ a tvary vzniklé kontrakci *Jǐnsuōshì fùhéci* 紧缩式复合词 ‚stažená kompozita‘. (1999: 43)

Při redukcii se vypouští obvykle slovo s obecným významem, například Univerzita Qīnghuá *Qīnghuá dàxué* 清华大学 se zkracuje na *Qīnghuá* 清华 vynecháním obecného slova *dàxué* 大学 ‚univerzita‘. Nepravidelnou redukcí se například zkracuje Evropská unie *Ōuzhōu liánméng* 欧洲联盟 na *Ōuméng* 欧盟. Sichuanská univerzita *Sìchuān dàxué* 四川大学 se zkracuje na *Chuāndà* 川大. Dle našeho názoru se také jedná o nepravidelnou redukcii, protože morfém *chuān* 川 je obecně známou zkratkou pro provincii Sichuan.

Při zkracování kontrakci se většinou ponechá první morfém slova obsaženého ve složenině, například Nanjīngská univerzita *Nánjīng dàxué* 南京大学 se zkracuje jako *Nándà* 南大.

Při zkracování víceslovného pojmenování lze užít oba typy abreviace. Zhū Déxī uvádí například zkratku *fùzhōng* 附中, která vznikla z názvu Střední škola pod Pekingskou univerzitou *Běijīng dàxué fùshǔ zhōngxué* 北京大学附属中学. Nejdřív se název zkrátil kontrakci na *Běidà fùzhōng* 北大附, a poté redukoval na *fùzhōng* 附中 (1999: 43).

Je možné, že se abreviací vytvoří stejné zkratkové složeniny, byť vznikly z jiných složenin. Například *Nándà* 南大 může být zkratkou jak pro Nanjingskou univerzitu *Nánjīng dàxué* 南京大学, tak pro Nanchangskou univerzitu *Nánchāng dàxué* 南昌大学. Pouze dle kontextu poznáme, o kterou univerzitu se jedná.

4. Výpůjčky wàilàicí 外来词

Bloomfield (1967: 444–495) dělí výpůjčky na kulturní, intimní a dialektické. Kulturní výpůjčky jsou ty, které vznikly pod vlivem jiného jazyka. Dialektické pocházejí ze stejného jazyka, ale jiného dialektu. Posledním typem výpůjček dle Bloomfielda jsou intimní výpůjčky, které jsou svým způsobem také kulturními výpůjčkami, s tím rozdílem, že intimní výpůjčky vycházejí ze dvou jazyků mluvených na stejném území a jeden z nich má dominantní postavení. Střet dvou jazyků na stejném území vzniká například s příchodem imigrantů či dobyvatel. (Bloomfield 1967: 461–462) V této práci je ve vztahu čeština a čínština mluvené na stejném území, konkrétně v ČR. Čínština má v tomto případě vůči češtině podřazené postavení, takže více slov přebírá čínština z češtiny.

Při studiu výpůjček existují dva přístupy: úzké vnímání a široké vnímání. Zastánci úzkého vnímání věří, že by za výpůjčky měly být považovány jen fonetické výpůjčky a slova vzniklá sémantickou adaptací by se měla brát jako nová slova čínského lexika, vzniklá na základě vlivu cizího jazyka. Dále zastánci tohoto přístupu věří, že studium výpůjček by mělo být oproštěno od nelexikologických faktorů, jako je společenský a kulturní vliv cizích jazyků. Oproti tomu široké vnímání výpůjček umožňuje obšírnou analýzu vlivu kultury a společnosti na jazyk. (T'sou 2001: 35–36) My se v této práci přikláníme k širokému vnímání výpůjček.

Novotná (1967b: 613–614) a Masini (1993: 128–151) dělí výpůjčky do pěti skupin: transliterované výpůjčky, sémantické výpůjčky, syntaktické výpůjčky, hybridní výpůjčky a grafické výpůjčky. Toto dělení je pro nás zajímavější, protože vypovídá o stavbě slov, nikoli pouze o jejich původu a důvodu vzniku.

Výpůjčky a jejich typy v této práci uvádíme z důvodu, že pro popis některých českých reálií se výpůjčky užívají a proto je příhodně nejdříve vysvětlit, co to výpůjčky jsou a jaké typy existují.

4.1 Transliterované výpůjčky

Transliterované výpůjčky se nazývají fonetické či fonémické výpůjčky *yīnyìcí* 音译词. Jsou to výpůjčky, které převzaly význam cizího slova a čínská výslovnost je odvozena od výslovnosti daného cizího slova. (Novotná 1967b: 613) Fonetické

výpůjčky tvoří čisté fonetické výpůjčky a fonetické výpůjčky s významovým prvkem. U čistých fonetických výpůjek jsou znaky užity pouze k zapsání zvuků a nenesou význam. Tyto znaky mají často neutrální význam. V takovýchto případech čínské znaky fungují téměř jako slabičná abeceda. (Zádrapa 2009: 40) Čisté fonetické výpůjčky se většinou užívají při přepisu vlastních jmen či místních názvů, například osobní jméno „Johan“ *Yuēhàn* 约翰.

Fonetické výpůjčky s významovým prvkem se užívají hlavně při přepisu názvů firem, u kterých je snaha do názvu promítnout nějaký charakteristický rys dané firmy či pochvalný prvek. (Zádrapa 2009: 40–41) Například název automobilky Ford *Fútè* 福特 je tvořen dvěma morfémy; morfémem *fú* 福 „štěstí“ a *tè* 特 „výjimečný“.

Dříve byly při tvorbě transliterovaných výpůjek znaky graficky adaptovány například přidáním radikálu. Pro ilustraci uvedeme výpůjčku *kāfēi* 咖啡 „káva“, která byla vytvořena přidáním radikálu *kōu* 口 „ústa“ ke znaku *jiā* 加 a *fēi* 非. Tímto způsobem se už fonetické výpůjčky netvoří a užívají se pouze již existující znaky. U fonetických výpůjek je problém, že slova mohou být zapsána různými znaky, které mají stejnou či podobnou výslovnost, což má za následek, že jedno slovo může být přepisováno různými způsoby. Tento jev pozorujeme také v sesbíraném materiálu této práce. Nevýhodou takto vzniklých slov je jejich délka, protože v některých případech, hlavně v přepisu vlastních jmen, jsou výrazně delší, než původní čínská slova.

4.2 Sémantické výpůjčky

Sémantické výpůjčky se také nazývají významové výpůjčky *yìyìcí* 意译词. Jsou to výpůjčky, které vznikly užitím již zavedeného čínského slova, kterému byl přidán další význam na základě cizího slova. Tímto způsobem tedy nevznikají nová slova, ale již zavedená slova přibírají další význam, čímž vzniká polysémie. (Novotná 1967b: 614) Například slovo *xīnwén* 新闻 „nedávno slyšená informace“ pod vlivem anglického *news* získalo další význam „zprávy“ (Masini 1993: 143).

4.3 Syntaktické výpůjčky

Syntaktické výpůjčky se nazývají též kalky *fānyìcí* 翻译词. Při tvorbě syntaktické výpůjčky cizí slovo je vzorem jak po stránce významové, tak po stránce morfologické. Kalky jsou kopií konkrétního vzorového slova, což znamená, že: „...je

přímá shoda morfémů ve vzorovém slovu s morfémy v nově utvořeném protějšku, jinými slovy, morfémy vzoru jsou nahrazeny morfémy jazyka, který si slovo půjčuje“ (Novotná 1967b: 614).

Kalk je například *tiě lù* 铁路 ‚železnice‘, což vzniklo z německého slova *Eisenbahn*, (Masini 1993: 143) které je tvořeno morfémem *Eisen* ‚železo‘ a *bahn* ‚cesta‘, čemuž odpovídají morfémy *tiě* 铁 ‚železo‘ a *lù* 路 ‚cesta‘. Novotná (1967b: 617–618) upozorňuje, že ne vždy vznikají syntaktické výpůjčky takto. Při tvorbě syntaktické výpůjčky lze přidat lexikální morfém. Tento vysvětlující morfém se přidává z různých důvodů: aby se zamezilo nepochopení, co slovo znamená, aby se předešlo záměně s jiným slovem a aby slovo získalo určitou syntaktickou funkci. Například ve slově *qiáo pái* 桥牌 ‚bridž‘, které je výpůjčkou z angličtiny pro karetní hru ‚bridge‘ je morfém *pái* 牌 ‚karty‘ ve vzniklé výpůjčce oproti svému vzoru navíc. Pokud by morfém přidán nebyl, hrozila by záměna se slovem *qiáo* 桥 ‚most‘.

Dále lze prohodit pořadí morfémů tak, aby tvořily konstrukci sloveso – předmět, která je v čínštině u tvorby některých slovních druhů preferována. Posledním způsobem je redukce jednotek tvořených více morfémy na jednoslabičné, například ve výpůjčce *lěngzhàn* 冷战 ‚studená válka‘ je ze slova *zhànzhēng* 战争 ‚válka‘ ponechán pouze první morfém *zhàn* 战. (Novotná 1967b: 617–618)

Jak sémantické, tak i syntaktické výpůjčky se ze syntaktického a fonetického hlediska jeví stejné s původními čínskými slovy, proto jejich původ může zůstat skrytý a nevyčnívají v čínské slovní zásobě jako vyčnívají fonetické výpůjčky.

4.4 Grafické výpůjčky

Grafické výpůjčky jsou výpůjčky přebírající význam i psanou formu cizího slova, a fonetická část je určena vlastním fonetickým systémem. To platí pouze u výpůjček z japonštiny.

Tyto výpůjčky se dělí na původní a navracené (Masini 1993: 147). Mezi původní výpůjčky patří výpůjčky, které vznikly z původních japonských slov, ze slov, která přešla z čínštiny do japonštiny a přes japonštinu získala nový význam, a také z výpůjček, které vznikly v japonštině pod vlivem cizích jazyků mimo čínštinu. (Novotná 1967b: 616–617) Původní grafickou výpůjčkou je například slovo *wénxué* 文学, které

v moderní čínštině znamená ‚literatura‘, ale předtím, než se přes japonštinu význam přeměnil, slovní spojení *wénxué* 文学 znamenalo ‚literární talent‘ (Novotná 1967b: 617).

Navrácené výpůjčky jsou slova, která dříve existovala v čínštině, ale přestala se užívat a díky japonštině se do čínštiny opět vrátila a začala se užívat často s obecnějším významem. Například slovo *shìjiè* 世界 byl původně buddhistický pojem pro ‚kosmos‘ a díky japonštině získal význam ‚svět‘. (Masini 1993: 147)

Grafické výpůjčky jsou v moderní čínštině velmi časté, z japonštiny jich přišlo do čínské slovní zásoby kolem 850 a velmi snadno se asimilovaly do čínské slovní zásoby. Přestože původních výpůjek je více, navrácené výpůjčky se rychleji ujaly v čínském lexiku, protože v čínštině již dříve existovaly. (Masini 1993: 147–148) Lippert uvádí, že grafické výpůjčky: „...které byly zavedeny na přelomu (devatenáctého a dvacátého) století se napevno ustálily v čínské slovní zásobě a mluvčí čínštiny, kteří tato slova užívají, si ani nejsou vědomi, že užívají vypůjčené výrazy“ (2001: 66).

Miao (2005) mezi grafické výpůjčky řadí i výpůjčky psané latinkou. Tato slova se rozšířila vlivem Západu a také díky rozšíření pinyinu. Nazývají se „abecední slova“ *zìmǔcí* 字母词 a většinou se jedná o různé zkratky. Od japonských grafických výpůjek se liší tím, že nejsou vyslovovány na základě čínského fonetického systému, ale převážně dle anglické výslovnosti, jejíž správnost se odvíjí od znalosti angličtiny daného mluvčí. (Miao 2005: 33–34) Grafickou výpůjčkou tohoto typu je např. CD či DVD.

4.5 Hybridní výpůjčky

Hybridním výpůjkám se zkráceně říká hybridy. Novotná se domnívá, že za hybridy se mohou považovat slova, která: „*stojí mezi výpůjkami a původními čínskými slovy*“ (1969: 69). Hybridy jsou tvořeny jak fonetickou výpůjkou, tak i čínským morfémem, který slovo blíže významově určuje (Novotná 1967a: 116). Tento původní čínský morfém hybridů často slouží k sémantické kategorizaci fonetické výpůjky. Hybridní výpůjčky jsou jakýmsi mezistupněm mezi fonetickými a syntaktickými výpůjkami. Původní čínský prvek je obvykle za fonetickou částí a připomíná sufix. Například morfém *jiǔ* 酒 ‚destilát‘ se objevuje na konci názvů různých alkoholických nápojů, například ve slovech *wēishìjǐjiǔ* 威士忌酒 ‚whisky‘ a *jīnjiǔ* 金酒 ‚gin‘. Obě

slova jsou tvořena dvěma částmi: částí, která foneticky zachycuje název nápoje a morfémem *jiǔ* 酒 ,destilát‘.

Miao za hybridní výpůjčky považuje také ta slova, která jsou tvořena kombinací latinky a čínských znaků (2005: 34). Část psaná latinkou je grafická část výpůjčky. Takovouto hybridní výpůjčkou je například slovo *T xù* T 恤 ,tričko‘ z anglického *T-shirt*.

5. České reálie v čínštině Zpravodaje Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯

V čtvrté části se dostáváme k jádru bakalářské práce. Na základě sesbíraných údajů z reprezentativního množství vydání Zpravodaje Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 a z informací od členů redakce tohoto periodika postupně představíme některé české reálie v čínštině.

Sesbírali jsme údaje z jedenácti čísel *Česko-čínského žurnálu*,² konkrétně z čísel 339, 340, 343–351, a také z komunikace se členy redakce časopisu. Materiál jsme shromáždili postupným pročítáním článků a reklam z výše uvedených čísel, které jsme potom roztřídili do tabulek. Tyto údaje jsou v úplném rozsahu uvedeny v příloze této práce ve formě přehledu. Tímto způsobem jsme shromáždili množství různorodých položek související s českým prostředím a s českými reáliemi. Tento vzorek se nám jeví jako dostatečný, protože máme různorodý materiál z rozličných tematických oblastí a navíc materiál, který je různorodý i co se týká způsobu jeho vzniku. V materiálu se objevují různé typy výpůjček ale i běžná čínská slova, která se užívají k popisu českých reálií.

Sesbíraný materiál jsme rozdělili do dvou hlavních skupin: vlastní jména a názvy a obecné názvy. Tyto skupiny se dále dělí na další podskupiny a seznam všech skupin je uveden vždy na začátku dané podkapitoly.

Kromě podkapitoly jména osob a názvy asociací a svazů uvádíme sesbíraný materiál v plném rozsahu. V podkapitole jména osob neuvádíme materiál v úplném rozsahu z důvodu, že sesbíraného materiálu je poměrně mnoho a není nutné uvádět veškeré příklady, protože se jedná výhradně o fonetické výpůjčky. V podkapitole názvy asociací a svazů neuvádíme veškerý materiál z důvodu, že jednotlivých názvů je mnoho a bohužel všechny v této práci kvůli rozsahu rozebrat nemůžeme. Materiál obou podkapitol je však v plném rozsahu uveden v přehledu v příloze.

² Autoři časopisu v češtině nazývají Česko-čínský žurnál.

5.1 Vlastní jména a názvy

V této podkapitole představíme materiál týkající se vlasních jmen a názvů. Jednotlivé názvy blíže rozebereme a v některých případech budeme české reálie srovnávat s čínskými reáliemi.

Podkapitola se dále dělí na podkapitoly: jména osob, zeměpisné názvy, názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť, názvy periodik, názvy politických stran, názvy asociací a svazů, názvy firem, názvy ministerstev a úřadů, názvy zákoníků, názvy ocenění, názvy karet a názvy svátků.

5.1.1 Jména osob

Jmen osob jsme při našem výzkumu našli poměrně velké množství. Tato jména jsou z velké části čistými fonetickými výpůjčkami. Tendence v tvorbě výpůjček pro jména osob je užívání fonetického přepisu, což potvrzuje i Novotná (1967b: 640–641) a dodává, že takto vzniklá jména jsou často zpětně těžko identifikovatelná. Tomuto problému jsme my sami při sběru materiálu museli čelit. Přepis některých jmen je patrně ovlivněn i psaním jmen v češtině, tedy při přepisu některých jmen hraje do určité míry roli i latinka. U přepisu některých jmen se domníváme, že jejich přepis nevznikl na základě jména v češtině, ale dle jména v angličtině. Tuto tendenci pozorujeme například i u zeměpisných názvů.

U některých osob, hlavně jejich příjmení, se vyskytuje pouze jediný fonetický zápis, takže se tento přepis může považovat za standardizovaný. Jsou to většinou jména známých osob, o kterých se v časopise často píše, a také jména historických postav. Jedná se například o jména Kalousek *Kǎluòsàikè* 卡洛赛克, Klaus *Kèláoosī* 克劳斯, Nečas *Nèiqiàsī* 内恰斯, Rusnok *Lǔsīnuòkè* 鲁斯诺克 či Zeman *Zémàn* 泽曼. Z historických postav uvedeme jméno Hus *Húsī* 胡斯.

Některá příjmení se nepřepisují jednotným způsobem. Jde například o příjmení Jágr, které se přepisuje podobami jako *Yǎg'é'ěr* 雅格尔, *Yǎgélè* 雅格勒 či *Yǎjī'ěr* 雅吉尔. Příjmení Schwarzenberg se také nepřepisuje jednotným způsobem: *Shīwǎcénbèigé* 施瓦岑贝格, *Shīwǎ'ěr qīnbèigé* 施瓦尔钦贝格 nebo *Shīwǎ'ěr qínbèigé* 施瓦尔琴贝格.³

Poměrně překvapivé je, že se objevují různá psaní příjmení i těch osob, které si samy zvolily přepis svého příjmení a například ho uvádějí na oficiálních internetových

³ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 27. 9. 2013.

stránkách. Jana Birke se na internetových stránkách prezentuje jako *Bǐ'ěrkǎi* 比尔凯. My jsme při našem výzkumu narazili jak na tento přepis, tak na přepis *Bǐ'ěrkè* 比尔克. Druhá varianta se nám jeví jako přesnější fonetická výpůjčka. Je možné, že toto je důvod, proč se někteří mluvčí a autoři článků uchylují k užívání této formy.

Oproti tomu se některá různá příjmení, byť v češtině znějí odlišně, do čínštiny se přepisují stejně. Jde konkrétně o jména Kohout a Gott: obě se přepisují jako *Kēte* 科特; Gott se někdy přepisuje také jako *Gāotè* 高特.⁴

V našem materiálu se objevují česká příjmení, která by se mohla snadno vytvořit kalkováním, avšak jsou to také fonetické výpůjčky. Předpokládáme, že je to z důvodu, že by příjmení vzniklá kalkováním mohla být matoucí. Navíc se obecně nepřistupuje k překládání jmen osob. Jsou to například jména: Borůvka *Bólúfukǎ* 博卢夫卡, Čech *Qièhè* 切赫 či Dub *Dùbù* 杜布.

Při přepisu příjmení žen, která končí na příponu -ová, se na konci přepisovaného slova objevuje znak *wá* 娃, v našem materiálu to je ve jméně Němcová *Niènmǔzuǒwá* 涅姆佐娃, Švihlíková *Shíwéihèlikēwá* 什维赫利科娃 či Klausová *Kèláosuǒwá* 克劳索娃. Zdá se, že *wá* 娃 je sufixem nesoucí význam českého -ová, který se pouze připojuje k přepisu příjmení v tvaru, který užívají muži. Na základě příkladu příjmení Klaus *Kèláosī* 克劳斯 a Klausová *Kèláosuǒwá* 克劳索娃 to vypadá, že *wá* 娃 nefunguje jako sufix, který by se přidával k mužskému tvaru příjmení pro tvorbu ženského tvaru. Protože ve jménu Klausová *Kèláosuǒwá* 克劳索娃 se pouze první dvě slabiky, potažmo znaky, shodují se slabikami v příjmení Klaus *Kèláosī* 克劳斯. Je však nutné podotknout, že ani v češtině se přípona -ová ve všech případech nepřidává automaticky za tvar mužského příjmení a často je tvar pozměněn. Je možné, že se jedná o přechodnou formu, jakousi fázi vzniku sufixu. Pokud by to sufix byl, měla by čeština vliv na morfologii čínštiny v České republice.

Je těžké určit, zda se jedná o sufix, či se tato slabika volí vrámci fonetického přepisu jmen žen pro odlišení ženských příjmení od mužských. Které se projeví hlavně v psané podobě, protože ve znaku zapisující tuto slabiku je radikál *nǚ* 女, 'žena'.

Při přepisu jmen osob se mnohdy křestní jména vypouští. U přepisu některých křestních jmen také nepanuje jednotu, některá jména se přepisují poměrně jednotně. V našem materiálu to jsou jména Martin *Mǎdīng* 马丁 (Martin Bursík

⁴ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 27. 9. 2013.

Mǎdīng•Bù'ěrxīkè 马丁•布尔西克, Martin Pecina *Mǎdīng•Pèiqínà* 马丁•佩奇纳) či Václav *Wǎcílāfū* 瓦茨拉夫 (Václav Klaus *Wǎcílāfū•Kèláoosī* 瓦茨拉夫•克劳斯, Václavské náměstí *Wǎcílāfū guǎngchǎng* 瓦茨拉夫广场). Domníváme se, že na jednotu přepisu některých osobních jmen má vliv angličtina. Pokud se dané české jméno vyskytuje v angličtině v téměř identické podobě, přepisuje se stejně. Například české jméno Petr se přepisuje stejně jako anglický ,Peter‘ *Bǐde* 彼得, či české jméno Martin se přepisuje stejně jako anglický ,Martin‘, tedy *Mǎdīng* 马丁.

U některých jmen osob, byť se jedná o tutéž osobu, se objevují různé verze křestního jména. Například František Koníček je jednou *Fúlǎngjìxièkè* 弗朗吉谢克 a jindy *Fúlǎngjìxièkè* 弗朗季谢克, či Jan ve jménu Jan Birke se v časopise objevil jak ve variantě *Yáng* 扬, tak *Jiǎn* 简.

Přepisy běžných českých jmen jako je Jan a Jiří. V našem materiálu se jméno Jan může přepisovat jako *Yáng* 扬 (Jan Hus *Yáng•Húsī* 扬•胡斯) či *Jiǎn* 简 (Jan Birke *Jiǎn•Bǐ'ěrkè* 简•比尔克). Druhá varianta přepisu jména Jan *Jiǎn* 简 není moc běžná a je pravděpodobně ovlivněna psanou formou jména v češtině a podobou jména psaného *pīnyīnem*.

Jméno Jiří má v našem materiálu mnoho možných podob: *Jílì* 吉利, *Jírui* 吉瑞, *Yī'ěr* 伊尔, *Yīlì* 伊利, *Yīrui* 伊瑞 či *Yīxī* 伊希.⁵ V prvních dvou variantách přepisu jména Jiří můžeme pozorovat vliv latinky; první slabika zapsaná *pīnyīnem* je, až na přítomnost tónové značky, totožná se slabikou v češtině. Je zřejmé, že svou roli zde hraje psaná podoba jména roli už proto, že výslovnost této slabiky v čínštině se značně liší od výslovnosti slabiky v češtině. Výslovnost první slabiky v čínštině je bližší české výslovnosti v dalších pěti uvedených příkladech. V dalších čtyřech variantách přepisu jména Jiří je výslovnost slabiky v čínštině bližší výslovnosti této slabiky v češtině.

5.1.2 Zeměpisné názvy

Při tvorbě výpůjček pro zeměpisné názvy je systém tvoření názvů mnohem různorodější než při tvorbě výpůjček pro jména osob. Sesbírali jsme řadu zeměpisných názvů, mezi kterými jsou fonetické výpůjčky, hybridní výpůjčky, kalky, sémantické výpůjčky i syntaktické výpůjčky zvláštního typu.

⁵ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 27. 9. 2013.

Fonetické výpůjčky jsou v našem materiálu z velké části zastoupeny názvy měst. Jde například o Brno *Bù'ěrnò* 布尔诺, Mikulov *Míkùluòfū* 米库洛夫, Náchod *Nàhuòdé* 纳霍德, Pardubice *Pà'ěrdùbícǎi* 帕尔杜比采, Písek *Bìsàikè* 碧赛克 či Zlín *Zīlín* 兹林.

I u názvů měst se existují různé varianty fonetických výpůjček pro jedno konkrétní jméno, jako se objevuje například u osobních jmen či příjmení. Narazili jsme na různé varianty pro České Budějovice, a to přepis *Bùjiéyuēwéicǎi* 布杰约维采 a *Bùjiéyáowéicǎi* 布捷尧维采. Při vyhledávání na stránce www.baidu.com jsme nenašli jediné užití přepisu *Bùjiéyáowéicǎi* 布捷尧维采.

U přepisů názvů českých měst v časopise pozorujeme tendenci vynechávat první část názvu města, jedná-li se o přídavné jméno odvozené od výrazu „Čechy“. Například již zmíněný název pro město České Budějovice ani v jedné z variant nezachycuje první část názvu města v češtině. Dále u města Český Krumlov *Kèluómǔluòfū* 克罗母洛夫 schází první část názvu. V obou případech se jedná o redukovanou fonetickou výpůjčku. V názvu článku o Českých Budějovicích na Bǎidù bǎikē (nedat.) je užit plný název *Jiékè Bùjiéyuēwéicǎi* 捷克布杰约维采, avšak je užívána i zkrácená verze přepisu. V Novém česko–čínském slovníku (1998) je užit plný název se spojovníkem *Jiékè–Bùjiéyuēwéicǎi* 捷克–布杰约维采. V názvu článku na Bǎidù bǎikē (nedat.) o Českém Krumlovu není uvedeno slovo *Jiékè* 捷克 a navíc je užit jiný přepis názvu, konkrétně *Kèlǔmǔluòfū* 克鲁姆洛夫. Tato varianta je i v Novém česko–čínském slovníku (1998), kde je uveden plný název *Jiékè–Kèlǔmǔluòfū* 捷克–克鲁姆洛夫.

Nejednota panuje například i při přepisu jména Morava. Užívá se jak varianta *Mólāwéiyǎ* 摩拉维亚, tak *Mòlāwéiyǎ* 莫拉维亚.

Názvy ostatních historických států České republiky jsou také fonetickými výpůjčkami: Čechy *Bōxīmǐyà* 波西米亚, Slezsko *Xīlǐxīyà* 西里西亚.

Název pro Českou republiku *Jiékè* 捷克, přesněji „Česko“, je také fonetickou výpůjčkou. V některých případech je zřejmé, že je slovo *Jiékè* 捷克 užíváno i pro „Čechy“. Konkrétně v názvech krajů, které rozebereme níže.

Tato výpůjčka je však fonetickou výpůjčkou s pochvalným prvkem, kterým je morfém *jié* 捷 „vítězství“ a *kè* 克 „přemoci“. Domníváme se, že v naší vrstvě zkoumání se u těchto jmen o fonetické výpůjčky z češtiny nejedná, protože tyto názvy v čínštině

vznikly pravděpodobně skrze jiný cizí jazyk, nejspíše skrze angličtinu. I některé přepisy názvů měst vznikly jako fonetické výpůjčky z cizího jazyka. V našem materiálu je to Plzeň *Pí'ěrsēn* 皮尔森, Praha *Bùlāgé* 布拉格. Předpokládáme, že přepisy vznikly i v těchto případech pod vlivem anglické výslovnosti.

Poslední fonetickou výpůjčku, kterou zmíníme, je výpůjčka pro Vltavu *Fú'ěrtǎwǎ* 伏尔塔瓦. Existuje i varianta *Wò'ěrtǎwǎ* 沃尔塔瓦, která je například použita v názvu článku na Bǎidù bǎikē (nedat.) o Vltavě. První zmíněná varianta přepisu je také uvedena a obě varianty jsou v článku volně zaměňovány. Vyjimkou je část článku týkající se skladby Vltava. V této části se užívá výhradně přepis *Wò'ěrtǎwǎ* 沃尔塔瓦. (Bǎidù bǎikē nedat.) Nutno podotknout, že v tomto článku není jméno řeky čistou fonetickou výpůjčkou, ale hybridní výpůjčkou, protože za fonetickým přepisem názvy řeky je vždy vysvětlující morfém *hé* 河 ‚řeka‘; *Fú'ěrtǎwǎhé* 伏尔塔瓦河 či *Wò'ěrtǎwǎhé* 沃尔塔瓦河 (Bǎidù bǎikē nedat.).

Chén Xuédōng se domnívá, že varianta *Wò'ěrtǎwǎ* 沃尔塔瓦 je foneticky výstižnější. Navíc považuje za příhodné, že první znak obsahuje radikál „voda“ 氵, který vzdáleně odkazuje k řece.⁶ Chén Xuédōng však upozorňuje, že přes výše zmíněné kvality výpůjčky *Wò'ěrtǎwǎ* 沃尔塔瓦 se tato varianta příliš neužívá a preferuje se fonetická výpůjčka *Fú'ěrtǎwǎ* 伏尔塔瓦.⁷

Jak už bylo výše naznačeno, hybridními výpůjčkami, které jsou tvořeny fonetickou částí zachycující české jméno a vysvětlujícím morfémem jsou například názvy řek. V našem materiálu se jedná o přepisy jména řeky Labe: *Lābèihé* 拉贝河 či *Yībèihé* 易北河. První varianta přepisu je tvořena fonetickou výpůjčkou z češtiny a druhá varianta vznikla pravděpodobně na základě anglického jména *Elbe*. Oba přepisy jsou doplněny vysvětlujícím morfémem *hé* 河 ‚řeka‘.

Stejným způsobem jsou tvořeny i názvy pohoří a hor, ve kterých je foneticky zachyceno jméno a doplněno o vysvětlující morfém *shān* 山 ‚hora‘, například Krkonoše *Kè'ěrkēnuòxièshān* 克尔科诺谢山. Tendenci přidávání vysvětlujícího morfému

⁶ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 19. 3. 2014.

⁷ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 19. 3. 2014.

k názvům řek a hor, a tím tvorbu hybridních výpůjček pro zeměpisné názvy, zmiňuje i Novotná (1967b, 1969).

Jediný název města obsažený v našem materiálu, který není čistě fonetickou výpůjčkou, je Hradec Králové *Hèlādàicí gǔwángchéng* 赫拉带茨古王城. Při tvorbě této výpůjčky je „Hradec“ zachycen jako fonetická výpůjčka a druhá část je sémantická výpůjčka. Druhá část názvu *gǔwángchéng* 古王城 přesně znamená ‚staré královské město‘, což v podstatě zachycuje význam celého názvu města. Jedná se o výpůjčku hybridní. Jméno Hradec Králové se často přepisuje jako čistá fonetická výpůjčka. V článku o Hradci Králové na Bǎidù bǎikē (nedat.) je varianta *Hèlādécí-Kèlāluòwéi* 赫拉德茨-克拉洛韦. Lehce odlišná varianta fonetického přepisu je v Novém česko–čínském slovníku (1998): *Hèlādécí Kèlāluòwéi* 赫拉德茨克拉洛维.

Dalším typem hybridních výpůjček jsou výpůjčky tvořené kalkem a doplňujícím morfémem. V našem materiálu se jedná o název Starého Města *Lǎochéng qū* 老城区. Název je kombinací syntaktické výpůjčky a vysvětlujícího morfému: morfémy *lǎo* 老 ‚starý‘ a *chéng* 城 ‚město‘ jsou rozšířeny o doplňující morfém *qū* 区 ‚čtvrť‘. Tento doplňující morfém se však nevyskytuje vždy a užívá se i varianta *Lǎochéng* 老城.

Na první pohled by se mohlo zdát, že většina názvů krajů jsou hybridní výpůjčky, protože název je tvořen částí, která se jeví jako fonetická výpůjčka, doplněna o čínským ekvivalem „kraje“ *zhōu* 州, avšak není tomu tak. Podrobněji se tomuto tématu věnujeme níže.

Mezi hybridní výpůjčky bychom pravděpodobně mohli zařadit i název pro koně na Václavském náměstí, kterému se v češtině obvykle říká pouze ‚Kůň‘. V čínštině se nazývá *Dà tóngmǎ* 大铜马 doslova ‚Velký bronzový kůň‘. Domníváme se, že tento název spadá do kategorie hybridních výpůjček, protože slovo *mǎ* 马 ‚kůň‘ je doplněno o dva vysvětlující morfémy: *dà* 大 ‚velký‘ a *tóng* 铜 ‚měděný‘. Otázkou je, zda se toto slovo dá považovat za výpůjčku, či se jedná o nově vytvořené slovo, či pouze o popis.

Některé zeměpisné názvy v našem materiálu jsou tvořeny kalkováním. Název pro Černý Most *Hēi qiáo* 黑桥, je tvořen slovy *hēi* 黑 ‚černý‘ a *qiáo* 桥 ‚most‘. Malostranské náměstí *Xiǎochéng guǎngchǎng* 小城广场 je kombinací názvu pro Malou Stranu *Xiǎochéng* 小城 a slova *guǎngchǎng* 广场 ‚náměstí‘. *Xiǎochéng* 小城 není úplně přesná syntaktická výpůjčka, protože je tvořena slovy *xiǎo* 小 ‚malý‘ a morfémem

chéng 城 ,město‘. Toto sice neodpovídá dnešnímu názvu Malá Strana, ale odpovídá částečně staršímu názvu Menší Město pražské, protože podle kontextu může mít v čínštině spojení *xiǎo chéng* 小城 jak význam ,malé město‘, tak ,menší město‘. Název pro Staroměstské náměstí *Lǎochéng guǎngchǎng* 老城广场 je tvořen obdobně jako pro Malostranské náměstí, tedy názvem pro Staré město *Lǎochéng* 老城 a slovem *guǎngchǎng* 广场 ,náměstí‘. Jako poslední z této kategorie uvedeme Prašnou bránu *Huǒyào tǎ* 火药塔, jejíž název je tvořen slovy *huǒyào* 火药 ,střelný prach‘ a *tǎ* 塔 ,věž‘. Výpůjčka pro Prašnou bránu není tedy úplně přesná, protože morfém *tǎ* 塔 nenese význam ,brána‘, ale ,věž‘. Prašná brána však věží je, proto si dovoluujeme tvrdit, že toto je také kalk.

Zvláštním typem syntaktických výpůjček jsou názvy krajů. Ačkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že se jedná o výpůjčky hybridní, ve kterých je kombinován fonetický přepis jména kraje s označením pro kraj *zhōu* 州 a případně s překladem slov určující světovou orientaci kraje, není tomu tak. Všechny části jsou přeloženy a tvoří syntaktickou výpůjčku, jejíž jedna část je syntaktickou výpůjčkou zvláštního typu, protože je tvořena morfémem, který vznikl jako fonetická výpůjčka. Přídavné jméno, tvořící v češtině název kraje, není zachyceno foneticky. Místo toho je název kraje tvořen běžným postupem pro tvorbu přívlastku z podstatných jmen v čínštině: podstatné jméno, které je ve funkci přívlastku, je před určovaným podstatným jménem. Tím se z podstatného jména v přívlastku vytvoří přídavné jméno.

Pro ilustraci tohoto jevu uvedeme názvy z našeho materiálu. Název Ústecký kraj *Wūsìjì zhōu* 乌斯季州 je tvořen slovy *Wūsìjì* 乌斯季 ,Ústí‘ a *zhōu* 州 ,kraj‘. Podstatné jméno *Wūsìjì* 乌斯季 ,Ústí‘ je přívlastkem ke slovu *zhōu* 州 ,kraj‘. Protože je podstatné jméno v přívlastku k jinému podstatnému jménu, tak se v čínštině ze slova v přívlastku stává přídavné jméno, v tomto případě s významem ,Ústecký‘. Obdobným způsobem vznikly překlady názvů ostatních krajů v našem materiálu: Podrobněji rozebereme poze název Středočeský kraj *Zhōngjiékè zhōu* 中捷克州. Jméno je tvořeno morfémem *zhōng* 中 ,střed‘, a slovy *Jiékè* 捷克 ,Čechy‘ a *zhōu* 州 ,kraj‘. Morfém *zhōng* 中 ,střed‘ je přívlastkem ke slovu *Jiékè* 捷克 ,Čechy‘, což utváří spojení ,Střední Čechy‘. Toto slovní spojení je přívlastkem ke slovu *zhōu* 州 ,kraj‘, a protože je v přívlastku, stává se přídavným jménem s významem „Středočeský“. Další zástupci v našem materiálu jsou: Jihočeský kraj *Nánjiékè zhōu* 南捷克州, jehož název je tvořen slovy *nán* 南 ,jih‘, *Jiékè*

捷克 ‚Čechy‘ a *zhōu* 州 ‚kraj‘. Název pro Severočeský kraj *Běijiékè zhōu* 北捷克州 je tvořen slovy *Běi* 北 ‚sever‘, *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *zhōu* 州 ‚kraj‘. Název Jihomoravského kraje *Nánmólwéiyǎ zhōu* 南摩拉维亚州 je tvořen obdobně, skládá se ze slov *nán* 南 ‚jih‘, *Mólwéiyǎ* 摩拉维亚 ‚Morava‘ a *zhōu* 州 ‚kraj‘.

Tímto výše zmíněným zvláštním typem syntaktické výpůjčky je i plný název České republiky *Jiékè gònghéguó* 捷克共和国, který je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *gònghéguó* 共和国 ‚republika‘, nebo i název pro Velkomoravskou říši *Dàmólwéiyǎ gōngguó* 大摩拉维亚公国 je zvláštním typem kalku, který je tvořen slovy *dà* 大 ‚velký‘, *Mólwéiyǎ* 摩拉维亚 ‚Morava‘ a *gōngguó* 公国 ‚vévodství‘.

Stejný jev se objevuje při pojmenovávání názvů částí měst či pamětihodností. V češtině je přívlastek k určovanému místu či pamětihodnosti tvořen přídavným jménem, avšak v čínštině tento přívlastek není fonetickým přepisem přídavného jména v češtině. Přívlastek je tvořen podstatným jménem, které je při tvorbě tohoto názvu kalkem, který původně vznikl jako fonetická výpůjčka. Jak už bylo zmíněno výše, pokud je v čínštině podstatné jméno přívlastkem k jinému podstatnému jménu, stává se z něj přídavné jméno.

V našem materiálu se jedná o Václavské náměstí *Wǎcílāfū guǎngchǎng* 瓦茨拉夫广场. Jméno je tvořeno slovem *Wǎcílāfū* 瓦茨拉夫 ‚Václav‘, které je zachyceno foneticky, a slovem *guǎngchǎng* 广场 ‚náměstí‘. Podstatná jména tvořící přívlastky v dalších názvech jsou také fonetickými výpůjčkami, ale ne z češtiny. Jak už bylo zmíněno výše, slovo *Bùlāgé* 布拉格 ‚Praha‘ je výpůjčkou nejspíše z angličtiny, stejně tak jméno *Chárlǐ* 查理 ‚Karel‘. Domníváme se, že slovo *Bālí* 巴黎 ‚Paříž‘ je výpůjčkou z francouzštiny. V našem vzorku jsou tyto názvy: Pražský hrad *Bùlāgé chéngbǎo* 布拉格城堡 je tvořen morfémem *Bùlāgé* 布拉格 ‚Praha‘, který je fonetickou výpůjčkou, a slovem *chéngbǎo* 城堡 ‚hrad‘, Pařížská ulice *Bālí dàjiē* 巴黎大街, jejíž název je tvořen slovy *Bālí* 巴黎 ‚Paříž‘ a *dàjiē* 大街 ‚ulice‘, název Karlův most *Chárlǐ dàqiáo* 查理大桥 je tvořen dvěma slovy *Chárlǐ* 查理 ‚Karel‘ a *dàqiáo* 大桥 ‚most‘.

Jedinou sémantickou výpůjčkou z tématického okruhu tohoto vzorku je výpůjčka pro Staroměstský orloj, který je často překládán pouze jako *zhōnglóu* 钟楼 ‚hodinová věž‘. Slovo *zhōnglóu* 钟楼 ‚hodinová věž‘ je tvořeno morfémy *zhōng*

钟 ,hodiny‘ a lóu 楼 ,věž‘. Tato sémantická výpůjčka nevypovídá o bližším charakteru orloje jakožto astronomických hodin. Je však možné, že to je zkratka od názvu *tiānwén zhōnglóu* 天文钟楼 s doslovným významem ,věž astronomických hodin‘. Jednotlivé složky tohoto názvu jsou *tiānwén* 天文 ,astronomie‘ a *zhōnglóu* 钟楼 ,hodinová věž‘. Orloj se někdy nazývá pouze *tiānwénzhōng* 天文钟 ,astronomické hodiny‘. Chén Xuédōng se domnívá, že nejčastějším označením je *tiānwénzhōng* 天文钟.⁸

5.1.3 Názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť

Těchto pojmů je v našem materiálu devět. Při tvorbě názvů vysokých škol v České republice je zvolen poměrně jednotný způsob. V názvech škol se objevuje pojem *dàxué* 大学, který může znamenat ,vysoká škola‘, ,vysoké učení‘ či ,univerzita‘.

U vysokých škol, kde je z názvu zřejmé zaměření vysoké školy, je název vytvořen kalkováním. Například České vysoké učení technické *Jiékè jìshù dàxué* 捷克技术大学, je tvořeno slovy: *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *jìshù* 技术 ,technologie‘ a *dàxué* 大学 ,vysoká škola‘.

Ty vysoké školy, které mají v názvu město, ve kterém se nacházejí, nejsou přeloženy úplně přesně, protože místo určení místa, např. ,v Praze‘, které by v čínštině bylo *zài Bùlāgé* 在布拉格, není doslovně přeloženo. Název města, ve kterém se škola nachází, je v přívastku k názvu školy a tím z podstatného jména vzniká přídavné jméno. Proto se domníváme, že by se nemělo mluvit o nepřesnosti překladu názvu, protože tento jev je způsoben charakterem čínštiny a překlad názvu je funkčním ekvivalentem.

V našem materiálu se jedná o dvě vysoké školy. Název pro Vysoké učení technické v Brně *Bù'ěrnùò jìshù dàxué* 布尔诺技术大学 je tvořen slovy *Bù'ěrnùò* 布尔诺 ,Brno‘, *jìshù* 技术 ,technologie‘ a *dàxué* 大学 ,vysoké učení‘. Dále je to název Vysoká škola ekonomická v Praze *Bùlāgé jīngjì dàxué* 布拉格经济大学, jejíž název je tvořen slovy *Bùlāgé* 布拉格 ,Praha‘, *jīngjì* 经济 ,ekonomika‘ a *dàxué* 大学 ,vysoká škola‘. Název Vysoké školy ekonomické není přesný. Přesnější překlad názvu by byl, pokud by se místo slova *jīngjì* 经济 ,ekonomika‘ užilo slovo *jīngjìxué* 经济学 ,ekonomie‘.

⁸ Osobní komunikace, Chén Xuédōng 陈学东 19. 3. 2014.

Názvy čínských vysokých škol také obsahují zaměření dané univerzity a město, ve kterém se nachází, například: *Chéngdū zhōngyīyào dàxué* 成都中医药大学, 'Chengduská vysoká škola tradiční čínské medicíny' nebo také 'Vysoká škola tradiční čínské medicíny v Chengdu'.

Je-li název školy odvozen od jména osoby, je toto jméno zachyceno foneticky a a je přívlastkem ke slovu *dàxué* 大学. Jedná se o zvláštní typ syntaktické výpůjčky, protože se nejedná o přesný fonetický přepis jména obsaženého v názvu univerzity v češtině. Přívlastek tvoří jméno, které je původně fonetickou výpůjčkou. V našem materiálu se jedná o: Univerzitu Karlovu *Chálǐ dàxué* 查理大学, jejíž název tvoří slova *Chálǐ* 查理, 'Karel' a *dàxué* 大学, 'univerzita'. Slovo *Chálǐ* 查理, 'Karel', jak už bylo zmíněno výše, není fonetickou výpůjčkou z češtiny, ale pravděpodobně z angličtiny, ze jména *Charles*. Dalšími zástupci je Univerzita Palackého *Pàlācǐjī dàxué* 帕拉茨基大学, jejíž název tvoří slova *Pàlācǐjī* 帕拉茨基, 'Palacký' a *dàxué* 大学, 'univerzita', či Mendelova univerzita *Méndé'ěr dàxué* 门得尔大学, jejíž název tvoří slova *Méndé'ěr* 门得尔, 'Mendel' a *dàxué* 大学, 'univerzita'.

Při tvorbě názvů jednotlivých fakult se také volí metoda kalkování, avšak název fakulty je za názvem vysoké školy, tedy opačně než v češtině. Například: První lékařská fakulta Univerzity Karlovy *Chálǐ dàxué dìyī yīxuéyuàn* 查理大学第一医学院, jejíž název je tvořen názvem univerzity *Chálǐ dàxué* 查理大学, řadovou číslovkou *dìyī* 第一, 'první', slovem *yīxué* 医学, 'lékařství' a morfémem *yuàn* 院, 'fakulta'. Název Filozofická fakulta Univerzity Karlovy *Chálǐ dàxué zhéxué yuàn* 查理大学哲学院 je tvořen názvem univerzity *Chálǐ dàxué* 查理大学, slovem *zhéxué* 哲学, 'filozofie' a morfémem *yuàn* 院, 'fakulta'.

Názvy fakult na čínských univerzitách se tvoří podobným způsobem, avšak neužívají pouze morfém *yuàn* 院, ale i celé slovo *xuéyuàn* 学院. Například: *Sìchuān dàxué lìshǐ wénhuà xuéyuàn* 四川大学历史文化学院, 'Fakulta dějin a kultury Sichuanské univerzity' či *Wúhàn dàxué zhéxué xuéyuàn* 武汉大学哲学学院, 'Filozofická fakulta Wuhanské univerzity', *Běijīng dàxué guójì fǎxuéyuàn* 北京大学国际法学院, 'Fakulta mezinárodního práva Pekingské univerzity'.

Jediné neuniverzitní vědecké pracoviště v našem materiálu je Akademie věd České republiky, *Jièkè kēxuéyuàn* 捷克科学院. Označená je také částečně speciálním

typem kalku, který je tvořen dvěma částmi: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *kēxuéyuàn* 科学院 ‚akademie věd‘. Název pro Akademii věd České republiky je pravděpodobně tvořen dle čínského vzoru: *Zhōngguó kēxuéyuàn* 中国科学院 ‚Akademie věd Číny‘.

Při překladu pojmu „fakulta“ a „akademie“ se volí stejný pojem a to *yuàn* 院, je to z důvodu, že pojem *yuàn* 院 je velmi široký, a zahrnuje tedy i oba české významy. Pojem *xuéyuàn* 学院, který se užívá v původních čínských názvech, může také nést oba významy.

5.1.4 Názvy periodik

Jména českých periodik, kterých je v našem materiálu sedm, se v čínštině tvoří převážně kalkováním. Avšak některé názvy jsou utvořeny i jiným způsobem, což uvedeme níže u konkrétních příkladů.

Pojmenování některých periodik jsou tvořena co nejpřesnějším překladem názvu a pro překlad slova „noviny“ je užito morfém *bào* 报. Tímto způsobem je například tvořen název pro: Lidové noviny *Rénmín bào* 人民报, který tvoří slovo *rénmín* 人民 ‚lid‘ a morfém *bào* 报 ‚noviny‘, a Literární noviny *Wénxué bào* 文学报, jejichž pojmenování je tvořeno slovem *wénxué* 文学 ‚literatura‘ a morfémem *bào* 报 ‚noviny‘.

Výjimkou v překládání slova „noviny“ jako *bào* 报 jsou Hospodářské noviny *Jīngjì rìbào* 经济日报. První část názvu je přeložena kalkováním, tvoří ji slovo *jīngjì* 经济 ‚ekonomika‘. Druhou část tvoří slovo *rìbào* 日报 ‚deník‘, přestože v českém názvu slovo ‚deník‘ není. Je možné, že tento název vznikl pod vlivem čínského ekonomického periodika, které se jmenuje právě *Jīngjì rìbào* 经济日报, ale spíše se jedná o náhodu.

V našem vzorku jsou dvě pojmenování novin, které ve svém názvu v češtině slovo „noviny“ nemají, ale v čínském překladu se objevuje jako vysvětlující morfém *bào* 报 ‚noviny‘. Jsou to noviny Právo *Quánlì bào* 权利报, jejichž název je tvořen slovem *quánlì* 权利 ‚právo‘ a morfémem *bào* 报 ‚noviny‘, a Mladá fronta DNES *Jīnrì qīngnián zhènxiàn bào* 今日青年阵线报, jejíž název tvoří slova *jīnrì* 今日 ‚dnes‘, *qīngnián* 青年 ‚mladý‘, *zhènxiàn* 阵线 ‚fronta‘ a morfém *bào* 报 ‚noviny‘. Pokud by tento vysvětlující morfém za název novin přidán nebyl, nemuselo by být jasné, o co se

jedná. Předpokládáme, že se jedná o podobný jev, jako například u názvů hor, kdy za zeměpisný název je doplněn vysvětlující morfém.⁹

Nabízí se otázka, proč v některých názvech se pojem „noviny“ překládá jako *ribào* 日报 ‚deník‘ a v jiných se užívá pouze morfém *bào* 报 ‚noviny‘. Literární noviny *Wénxué bào* 文学报 nejsou deník, ale měsíčník a z toho důvodu je zřejmé, že v tomto překladu by užití slova *ribào* 日报 ‚deník‘ nebylo správné. V ostatních případech nedokážeme určit důvod pro volbu jedné či druhé varianty.

Kalkováním vznikl i název pro The Prague Post *Bùlāgé yóubào* 布拉格邮报, který tvoří slova *Bùlāgé* 布拉格 ‚Praha‘ a *yóubào* 邮报, což je běžný překlad pro anglické slovo *Post* v názvech novin.

Zajímavým případem jsou HALÓ noviny, které se překládají jako *Xīn bào* 新报. Název je tvořen slovy *xīn* 新 ‚nový‘ a *bào* 报 ‚noviny‘. V Číně existují noviny stejného jména, ale domníváme se, že shoda názvu je pouze náhoda. Nikdo z redakce *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 není s to vysvětlit, proč se HALÓ noviny překládají tímto způsobem. Hudeček se domnívá, že při tvorbě názvu v čínštině: „...*může hrát roli i fakt, že to byly nové noviny místo Rudého práva.*“¹⁰ Teorie, že se jedná o nové noviny po Rudém právu, a proto jsou noviny nazývány takto, se nám jeví celkem logicky a opodstatněně, ale bohužel tato teorie není nijak podložena.

5.1.5 Názvy politických stran

V našem materiálu máme sedm různých stran s tím, že některé názvy stran mají různé varianty. Mezi jejich jmény jsou hybridní výpůjčky, kalky a také běžná čínská pojmenování pro politické strany.

Hybridní výpůjčky při tvorbě názvů politických stran představují kombinaci latinky a vysvětlujícího pojmu *dǎng* 党 ‚strana‘. V našem materiálu to jsou strany: ‚ANO‘ *ano dǎng* ANO 党, ‚TOP 09‘ *top 09 dǎng* TOP 09 党, ‚Lev 21‘ *Lev 21 dǎng* Lev 21 党.

Označení ostatních stran v našem materiálu jsou tvořena kalkováním. Názvy stran se často vyskytují ve zkrácené verzi, která vzniká buď redukcí, nebo kontrakcí. Česká strana sociálně demokratická se v úplné verzi řekne *Jiékè shèhuì mínzhǔdǎng* 捷

⁹ Viz podkapitola 5.1.2.

¹⁰ Osobní komunikace, Jiří Hudeček 29. 4. 2014.

克社会民主党, název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *shèhuì* 社会 ‚sociální‘, *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘ a *dǎng* 党 ‚strana‘. Slovo *shèhuì* 社会 má význam ‚společnost‘, ale v tomto kontextu nese význam ‚sociální‘. Plný název je často redukován vynecháním prvního slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘: *shèhuì mínzhǔdǎng* 社会民主党. Tvar *shèmíndǎng* 社民党 je poměrně častý, a je kombinací redukce, kdy je zcela vynechána první část *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a kontrakce, kdy jsou ponechány pouze první slabiky ze slova *shèhuì* 社会 ‚společnost‘ a *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘. Někdy je tento tvar doplněn o morfém Česko, tedy *Jiékè shèmíndǎng* 捷克社民党. Pojem *shèhuì mínzhǔdǎng* 社会民主党 je v čínštině běžný, označuje sociální strany různých zemí, například Sociálnědemokratická strana Německa *Déguó shèhuì mínzhǔdǎng* 德国社会民主党.

Komunistická strana Čech a Moravy se neobjevuje moc často ve svém plném znění: *Jiékè hé Mólāwéiyǎ gòngchǎndǎng* 捷克和摩拉维亚共产党. Plný název tvoří slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, spojka *hé* 和 ‚a‘, *Mólāwéiyǎ* 摩拉维亚 ‚Morava‘, a morfémy *gòngchǎn* 共产 ‚komunistický‘ a *dǎng* 党 ‚strana‘. Název není úplně přesný, protože v čínštině se objevuje slovo ‚Česko‘ *Jiékè* 捷克 místo slova ‚Čechy‘ *Bōxīmǐyà* 波西米亚. Jak už jsme zmínili výše v podkapitole zabývající se zeměpisnými názvy, je pravděpodobné, že v mnoha případech není rozlišováno mezi jmény ‚Česko‘ a ‚Čechy‘ a pro obojí je užíváno slovo *Jiékè* 捷克. Nejčastěji se název této strany objevuje ve zredukované podobě *gòngchǎndǎng* 共产党, tedy ‚komunistická strana‘. Pouze díky kontextu poznáme, zda se jedná o KSČM, či o jinou komunistickou stranu, například o Komunistickou stranu Číny *Zhōngguó gòngchǎndǎng* 中国共产党.

Název strany Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová se nepřekládá úplně. *Jīdūjiào mínzhǔdǎng* 基督教民主党 doslova znamená ‚křesťanská demokratická strana‘. Název je tvořen slovy *jīdūjiào* 基督教 ‚křesťanství‘, *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘ a *dǎng* 党 ‚strana‘.

Posledním zástupcem z tohoto vzorku je Občanská demokratická strana *Gōngmín mínzhǔdǎng* 公民民主党. Název je tvořen slovy *gōngmín* 公民 ‚občan‘, *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘ a *dǎng* 党 ‚strana‘. Podstatná jména *gōngmín* 公民 ‚občan‘ a *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘ jsou přívlastkem k pojmu *dǎng* 党 ‚strana‘, takže se z nich stávají přídavná jména ‚občanský‘ a ‚demokratický‘. Název strany se převážně

vyskytuje ve zkrácené podobě *Gōngmíndǎng* 公民党, ve které došlo ke kontrakci slova *gōngmín* 公民 ‚občan‘ a *mínzhǔ* 民主 ‚demokracie‘, kdy z obou slov byla ponechána pouze první slabika, podobně jako při tvorbě zkratky pro ČSSD.

5.1.6 Názvy asociací a svazů

Názvů asociací a svazů je v našem materiálu poměrně mnoho a rozsah práce bohužel neumožňuje rozebrat veškeré názvy. V kompletním znění je materiál uveden v přehledu v příloze.

Některé překlady českých názvů jsou velmi přesných a jiné velmi odlišné. Odlišné překlady od českého vzoru způsobují jejich obtížnou identifikaci. Veškeré názvy organizací v našem materiálu v čínštině končí slovem *xiéhuì* 协会, který je překladem pro slova: ‚asociace‘, ‚jednota‘, ‚komora‘, ‚sdružení‘, ‚společnost‘ či ‚svaz‘.

Z organizací, které jsou v našem materiálu do čínštiny přeloženy velice přesně, to jsou:

Asociace cestovních kanceláří České republiky *Jiékè lǚyóu gōngsī xiéhuì* 捷克旅游公司协会; název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *lǚyóu* 旅游 ‚cestovat‘, *gōngsī* 公司 ‚firma‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘.

Asociace exportérů České republiky *Jiékè chūkǒushāng xiéhuì* 捷克出口商协会; název je tvořen slovy: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *chūkǒushāng* 出口商 ‚exportér‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘.

Název Asociace pro elektronickou komerci České republiky *Jiékè diànzǐ shāngwù xiéhuì* 捷克电子商务协会; jméno je tvořeno slovy: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *diànzǐ* 电子 ‚elektronický‘, *shāngwù* 商务 ‚komerce‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘.

Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu *Jiékè fǎngzhī fúzhuāng pígé gōngyè xiéhuì* 捷克纺织服装皮革工业协会; tvořeno slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *fǎngzhī* 纺织 ‚textil‘, *fúzhuāng* 服装 ‚oděv‘, *pígé* 皮革 ‚kůže‘, *gōngyè* 工业 ‚průmysl‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘.

Česká advokátní komora *Jiékè lǜshī xiéhuì* 捷克律师协会 se skládá ze slov: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *lǜshī* 律师 ‚advokát‘, *xiéhuì* 协会 ‚komora‘.

Česká bankovní asociace *Jiékè yínháng xiéhuì* 捷克银行协会 je také velmi přesný název, je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *yínháng* 银行 ‚banka‘ a *xiéhuì* 协

会 ,asociace‘. Pravděpodobně i název *Jiékè yínhángyè xiéhuì* 捷克银行业协会 označuje tuto asociaci. Tento název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *yínhángyè* 银行业 ,bankovníctví‘ a *xiéhuì* 协会 ,asociace‘.

Česká fotovoltaická průmyslová asociace *Jiékè guāngfú chǎnyè xiéhuì* 捷克光伏产业协会 ; pojmenování je tvořeno slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *guāngfú* 光伏 ,fotovoltaika‘, *chǎnyè* 产业 ,průmysl‘ a *xiéhuì* 协会 ,asociace‘.

Název pro Folklorní sdružení České republiky *Jiékè mínjiān yìshù xiéhuì* 捷克民间艺术协会 je také tvořen kalkováním a je složen ze slov: *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *mínjiān* 民间 ,lidový‘, *yìshù* 艺术 ,umění‘ a *xiéhuì* 协会 ,asociace‘. Slova *mínjiān* 民间 ,lidový‘ a *yìshù* 艺术 ,umění‘ dohromady tvoří slovo ,folklor‘.

Jediným zástupcem, ve kterém slovo *xiéhuì* 协会 má význam ,jednota‘, je Jednota českých matematiků a fyziků *Jiékè shùxuéjiā hé wùlǐxuéjiā xiéhuì* 捷克数学家和物理学家协会. Tento název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *shùxuéjiā* 数学家 ,matematik‘, spojkou *hé* 和 ,a‘, a dále slovy *wùlǐxuéjiā* 物理学家 ,fyzik‘ a *xiéhuì* 协会 ,jednota‘.

Zástupcem našeho materiálu, v jehož názvu *xiéhuì* 协会 nese význam ,komora‘, je Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce *Jié-Zhōng yǒuhǎo hézuò xiéhuì* 捷中友好合作协会. Jméno je tvořeno prvními slabikami z názvů pro Česko *Jiékè* 捷克 a Čínu *Zhōngguó* 中国, tedy slabikami *Jié* 捷 a *Zhōng* 中, a dále slovy *yǒuhǎo* 友好 ,přátelství‘, *hézuò* 合作 ,spolupráce‘ a *xiéhuì* 协会 ,komora‘. V názvu v čínštině tedy chybí překlad slova ,smíšený‘. Název Společnosti česko-čínského přátelství *Jié-Zhōng yǒuhǎo xiéhuì* 捷中友好协会 by se mohl jevit jako zkrácení názvu *Jié-Zhōng yǒuhǎo hézuò xiéhuì* 捷中友好合作协会, ze kterého bylo vypuštěno slovo *hézuò* 合作 ,spolupráce‘, ale jak už české názvy napovídají, jedná se o dvě různé organizace.

Název Svaz českých knihkupců a nakladatelů *Jiékè shūshāng hé chūbǎnshāng xiéhuì* 捷克书商和出版商协会 je tvořen slovy: *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *shūshāng* 书商 ,knihkupec‘, spojkou *hé* 和 ,a‘, *chūbǎnshāng* 出版商 ,nakladatel‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘.

Jméno pro Svaz obchodu a cestovního ruchu České republiky *Jiékè shāngyè hé lǚyóu hángyè xiéhuì* 捷克商业和旅游行业协会 je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘,

shāngyè 商业 ,obchod‘, *hé* 和 ,a‘, *lǚyóu* 旅游 ,cestování‘, *hángyè* 行业 ,průmysl‘, *xiéhuì* 协会 ,svaz‘. Tento název se objevuje i ve zkrácené podobě *Jiékè lǚyóu yè xiéhuì* 捷克旅游业协会, kdy jsou vypuštěna slova *shāngyè* 商业 ,obchod‘, *hé* 和 ,a‘ a první slabika ze slova *hángyè* 行业 ,průmysl‘. Název možná vznikl bez souvislosti s prvním zmíněným překladem, a spojení *lǚyóu yè* 旅游业 ,turismus‘ není zkratkou *lǚyóu hángyè* 旅游行业 ,turistický průmysl‘, ale spojením utvořeným slovem *lǚyóu* 旅游 ,cestování‘ a morfémem *yè* 业, který se užívá při tvorbě názvů odvětví.

Název pro Svaz průmyslu a dopravy *Jiékè gōng mào jiāotōng xiéhuì* 捷克工贸交通协会 je tvořen slovem *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, morfémy *gōng* 工 ,průmysl‘ a *mào* 贸 ,obchod‘ a slovy *jiāotōng* 交通 ,doprava‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘. V čínském názvu přebývá morfém *mào* 贸 ,obchod‘. Výstižnější název by byl, pokud by místo morfému *mào* 贸 byl morfém *yè* 业 ,průmysl‘, který dohromady s morfémem *gōng* 工 ,průmysl‘ tvoří jedno slovo *gōngyè* 工业 ,průmysl‘.

Jako poslední velice přesný název v čínštině uvedeme Zemědělský svaz České republiky. V našem materiálu je pouze varianta *Jiékè nóng xié* 捷克农协. Předpokládáme, že se jedná o zkrácenou verzi názvu *Jiékè nóngyè xiéhuì* 捷克农业协会, který je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *nóngyè* 农业 ,zemědělství‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘, takže ve variantě *Jiékè nóng xié* 捷克农协 jsou obsaženy pouze první slabiky slov *nóngyè* 农业 ,zemědělství‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘.

Z těch organizací, u kterých se překlad názvu v čínštině velmi liší od názvu českého, uvedeme:

Český svaz pivovarů a sladoven *Jiékè píjiǔ xiéhuì* 捷克啤酒协会, což při překladu zpět do češtiny znamená ,Český svaz piva‘. Překlad názvu není vůbec přesný, a zachycuje spíše obecný charakter svazu. Pojmenování tvoří slova *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *píjiǔ* 啤酒 ,pivo‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘.

Českomoravský svaz minipivovarů *Jiékè píjiǔ qǐyè xiéhuì* 捷克啤酒企业协会 v čínském názvu úplně opomíjí, že jde o českomoravské minipivovary, a nikoli o české pivovarnické podniky. Ani samotné slovo pivovar *píjiǔchǎng* 啤酒厂 se v názvu vůbec neobjevuje. Název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko‘, *píjiǔ* 啤酒 ,pivo‘, *qǐyè* 企业 ,podnik‘ a *xiéhuì* 协会 ,svaz‘.

Jak už bylo uvedeno výše, identifikace názvů českých asociací z čínštiny zpět do češtiny je obtížné, protože ne vždy je název přesným překladem, a navíc se objevují různé varianty čínského názvu pro tutéž asociaci. V našem materiálu je to Asociace hotelů a restaurací České republiky. Poměrně přesným překladem názvu je *Jiékè jiǔdiàn cānguǎnyè xiéhuì* 捷克酒店餐馆业协会. Název tvoří slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *jiǔdiàn* 酒店 ‚hotel‘, *cānguǎn* 餐馆 ‚restaurace‘, morfém *yè* 业 ‚odvětví‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘. Dalším možným názvem pro tuto asociaci v čínštině je *Jiékè lǚyóu cānyǐn xiéhuì* 捷克旅游餐饮协会, který už je velice vzdálený od českého názvu. Je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *lǚyóu* 旅游 ‚cestovat‘, *cānyǐn* 餐饮 ‚jídlo a pití‘ a *xiéhuì* 协会 ‚asociace‘. Tento název lze zkracovat vypuštěním slova *lǚyóu* 旅游 ‚cestovat‘: *Jiékè cānyǐn xiéhuì* 捷克餐饮协会.

Názvy čínských asociací a svazů se tvoří stejným způsobem jako názvy pro české asociace. Například *Zhōngguó qìchē gōngyè xiéhuì* 中国汽车工业协会 ‚Asociace výrobců automobilů Číny‘ či *Zhōngguó wǎngqiú xiéhuì* 中国网球协会 ‚Čínská tenisová asociace‘.

5.1.7 Názvy firem

Náš materiál obsahuje jedenáct podniků a firem. Názvy některých firem se objevují v různých variantách. Z celkového počtu je jediný název fonetickou výpůjčkou, třináct názvů firem je tvořeno kalkováním a dva názvy jsou hybridními výpůjčkami.

Zástupcem fonetických výpůjček je automobilka Škoda *Sīkēdá* 斯柯达, která je čistou fonetickou výpůjčkou, protože zvolené znaky nenesou žádný lichotivý či charakteristický význam pro tuto firmu.

Hybridní výpůjčkou je Agrofert Group *Àigé fù jítuán* 爱格富集团, kdy část Agrofert *Àigé fù* 爱格富 je zachycena foneticky a druhá část Group *jítuán* 集团 je přeložena. Jedná se o fonetickou výpůjčku s pochvalným či pozitivním prvkem: *ài* 爱 ‚milovat‘, *fù* 富 ‚bohatý‘. Další hybridní výpůjčkou v našem materiálu je název Průmyslová zóna Triangle *Tèlǐ āngé lái gōngyè yuán* 特里安格莱工业园. Název Triangle je zachycen foneticky a spojení ‚průmyslová zóna‘ je přeloženo.

Největší část materiálu tvoří syntaktické výpůjčky, ze kterých dvanáct jsou složeniny částečně tvořené syntaktickou výpůjčkou zvláštního typu, protože slovo, od

kterého je odvozené přídavné jméno, je původně fonetickou výpůjčkou. Jde konkrétně o přídavná jména odvozená od slova „Česko“ *Jiékè* 捷克. Uvedeme několik příkladů: Česká národní banka se v našem materiálu objevuje ve třech variantách. Nejpřesnějším překladem je *Jiékè guójiā yínháng* 捷克国家银行, který přesně odpovídá českému názvu a je tvořen slovy: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *guójiā* 国家 ‚stát‘ a *yínháng* 银行 ‚banka‘.¹¹ Dalším přesným překladem je *Jiékè zhōngyāng yínháng* 捷克中央银行, který se redukuje na *Jiékè yāngháng* 捷克央行, což je doslova Česká centrální banka a to odpovídá funkci České národní banky. Název tvoří slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *zhōngyāng* 中央 ‚centrální‘ a *yínháng* 银行 ‚banka‘.

Výpůjčkou stejného typu je Česká pojišťovna *Jiékè bǎoxiǎn gōngsī* 捷克保险公司. Název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *bǎoxiǎn* 保险 ‚pojištění‘ a *gōngsī* 公司 ‚firma‘. Slova *bǎoxiǎn* 保险 ‚pojištění‘ a *gōngsī* 公司 ‚firma‘ dohromady tvoří slovo ‚pojišťovna‘ a slovo *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ je přívlastkem.

Zástupcem našeho materiálu tohoto typu je Česká spořitelna *Jiékè chùxù yínháng* 捷克储蓄银行, jejíž název tvoří slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *chùxù yínháng* 储蓄银行 ‚spořitelna‘. Samotní slovo *chùxù yínháng* 储蓄银行 ‚spořitelna‘ je tvořeno slovy *chùxù* 储蓄 ‚spořit‘ a *yínháng* 银行 ‚banka‘.

Jméno České televize *Jiékè diànshìtái* 捷克电视台 je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *diànshìtái* 电视台 ‚televizní stanice‘.

Pojmenování Českých aerolinií *Jiékè hángkōng* 捷克航空 se častěji vyskytuje ve zkrácené podobě. Ve zkratce jsou ponechány vždy pouze první slabiky ze slov *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *hángkōng* 航空 ‚aerolinie‘, tedy *Jié háng* 捷航.

Výpůjčka pro Českou tiskovou kancelář *Jiékè guójiā tōngxùnshè* 捷克国家通讯社 je tvořena slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *guójiā* 国家 ‚stát‘, *tōngxùn* 通讯 ‚zpravodajství‘ a *shè* 社 ‚kancelář‘. Tento název není přesný, protože se v překladu objevuje navíc slovo *guójiā* 国家 ‚stát‘. Málokdy jsme při našem bádání narazili na úplný název pro ČTK. Častěji jsme se setkávali se zkratkou *Jiétōngshè* 捷通社, která je

¹¹ V Číně, potažmo čínštině, je poměrně velký problém odlišit ‚stát‘ od ‚národu‘, což se odráží v našem materiálu, protože pro obě česká slova se užívá slovo *guójiā* 国家. V některých případech je dokonce slovo ‚národ‘, potažmo ‚národní‘, překládáno jako *mínzú* 民族, což znamená ‚národnost‘. Toto slovo se však užívá většinou v souvislosti s národnostními menšinami.

tvořena první slabikou slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, a první slabikou slova *tōngxùn* 通讯 ‚zpravodajství‘ a slovem *shè* 社 ‚kancelář‘. Nadbytečné slovo *guójiā* 国家 ‚stát‘ je úplně vynecháno.

Překlad pro České loděnice *Jiékè chuánbó jítuán* 捷克船舶集团 není úplně přesný. Název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *chuánbó* 船舶 ‚lod‘ a *jítuán* 集团 ‚skupina‘. Přestože v čínštině slovo pro loděnici existuje (*zàochuánchǎng* 造船厂), není použito. Překlad zpět do češtiny může být matoucí.

Dalším nepřesným překladem názvu je překlad pro Dopravní podnik hlavního města Prahy *Bùlāgé gōngjiāo gōngsī* 布拉格公交公司. Název je tvořen slovy *Bùlāgé* 布拉格 ‚Praha‘, *gōngjiāo* 公交 ‚veřejná doprava‘ a *gōngsī* 公司 ‚podnik‘. V čínském názvu je vynecháno slovo ‚hlavní město‘.

Posledním vzorkem z našeho materiálu je Všeobecná zdravotní pojišťovna *Quánmín yīliáo bǎoxiǎn* 全民医疗保险. Název tvoří slova *quánmín* 全民 ‚všelidový‘, *yīliáo* 医疗 ‚zdravotní péče‘ a *bǎoxiǎn* 保险 ‚pojištění‘. Byť je z čínského názvu poměrně patrné, že se jedná o Všeobecnou zdravotní pojišťovnu, název je nepřesný. V názvu není ani slovo ‚pojišťovna‘ *bǎoxiǎn gōngsī* 保险公司, jako například ve jménu Česká pojišťovna *Jiékè bǎoxiǎn gōngsī* 捷克保险公司, ale pouze *bǎoxiǎn* 保险 ‚pojištění‘.

5.1.8 Názvy ministerstev a úřadů

Tento tematický oddíl obsahuje poměrně velké množství materiálu týkající se názvů ministerstev, úřadů a dalších státních orgánů. Při pojmenování českých úřadů a ministerstev v čínštině se volí většinou syntaktické výpůjčky či se užívají názvy, které jsou běžné pro čínská ministerstva a úřady.

Z velké části se pro ‚ministerstvo‘ užívá pojem *bù* 部. V našem materiálu jsou i výjimky, kdy se ‚ministerstvo‘ překládá jako *jú* 局, což je v našem materiálu hlavně pojem, který se užívá pro ‚úřad‘.

V této podkapitole je velký prostor pro srovnávání názvů českých ministerstev v čínštině a s čínskou situací pojmenovávání úřadů a ministerstev. Pro přehlednost rozdělíme materiál na dvě části. Nejprve rozebereme názvy ministerstev a pak úřadů.

Při tvorbě názvů ministerstev se občas uvádí, že se jedná o ministerstvo České republiky, tedy před název ministerstva se přidá slovo pro Česko *Jiékè* 捷克 či Českou republiku *Jiékè gònghéguó* 捷克共和国. Jsou i případy, kdy se neuvádí plný název *Jiékè* 捷克, ale pouze první slabika *Jié* 捷. Na základě článků v časopise jsme nezjistili, kdy se pojem pro Českou republiku uvádí a kdy ne. S největší pravděpodobností to záleží pouze na vůli autora článku či na konkrétním mluvčím. My pro přehlednost názvy ministerstev uvádíme bez slova Česko *Jiékè* 捷克 či spojení pro Českou republiku *Jiékè gònghéguó* 捷克共和国 či morfému *Jié* 捷.

Jako první uvedeme ta ministerstva, která se objevují pod stejným názvem v čínštině jak v českém prostředí, tak čínském. Nebudeme se však blíže zajímat o to, zda mají ministerstva stejné pravomoce, protože to není podstatou této práce. Například: ministerstvo financí *cáizhèng bù* 财政部; je tvořeno slovem *cáizhèng* 财政 ‚finance‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo kultury *wénhuà bù* 文化; *wénhuà* 文化 ‚kultura‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo obrany *guófáng bù* 国防部; *guófáng* 国防 ‚národní obrana‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo spravedlnosti *sīfǎ bù* 司法部; *sīfǎ* 司法 ‚soudnictví‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo zahraničních věcí *wàijiāo bù* 外交部; *wàijiāo* 外交 ‚zahraniční styky‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo zdravotnictví *wèishēng bù* 卫生部; *wèishēng* 卫生 ‚zdraví‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘, ministerstvo zemědělství *nóngyè bù* 农业部; *nóngyè* 农业 ‚zemědělství‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘.

Nyní uvedeme ta ministerstva, jejichž názvy jsou vytvořeny kalkováním, přičemž v Číně neexistují ministerstva s obdobným názvem. Pokud se v Číně vyskytují ministerstva, jejichž název je blízký názvu českého ministerstva z našeho materiálu, tak takováto ministerstva uvedeme pro porovnání. Budeme však vynechávat pojem Čínská lidová republika *Zhōnghuá rénmin gònghéguó* 中华人民共和国, který je součástí plných názvů ministerstev.

Ministerstvo dopravy *Jiāotōng bù* 交通部 je tvořeno slovy *jiāotōng* 交通 ‚doprava‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘. V Číně existuje také Ministerstvo dopravy, ale pod lehce odlišným názvem: *jiāotōng yùnshū bù* 交通运输部. Název je tvořen synonymy *jiāotōng* 交通 ‚doprava‘ a *yùnshū* 运输 ‚doprava‘, a morfémem *bù* 部 ‚ministerstvo‘.

Ministerstvo práce a sociálních věcí se plným názvem v čínštině nazývá *Láogōng hé shèhuì shìwù bù* 劳工和社会事务部. Název je tvořen slovy: *láogōng* 劳工 ,práce‘, *hé* 和 ,a‘, *shèhuì* 社会 ,společnost‘, *shìwù* 事务 ,záležitost‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘. Při sbírání materiálu jsme se častěji setkávali se zkrácenou variantou názvu *Shèláobù* 社劳部, což je zkratka vzniklá kombinací redukce a kontrakce. V této zkratce jsou ponechány první slabiky dvouslabičných slov *láogōng* 劳工 ,práce‘ a *shèhuì* 社会 ,společnost‘ a je vynechána spojka *hé* 和 ,a‘. Ekvivalentem ministerstva práce ČR je v Číně *Rénlì zīyuán hé shèhuì bǎozhàng bù* 人力资源和社会保障部 ,Ministerstvo lidských zdrojů a sociálního zabezpečení‘.

Název Ministerstvo pro místní rozvoj *Dìfāng fāzhǎn bù* 地方发展部 je tvořen slovy *dìfāng* 地方 ,místo‘, *fāzhǎn* 发展 ,rozvoj‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘.

Ministerstvo průmyslu a obchodu se plným názvem nazývá *gōngyè hé mào yì bù* 工业和贸易部. Název je tvořen slovy *gōngyè* 工业 ,průmysl‘, *hé* 和 ,a‘, *mào yì* 贸易 ,obchod‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘. V článcích časopisu, který byl předmětem našeho průzkumu, se však preferuje užívání zkratky *gōng mào bù* 工贸部, při jejíž tvorbě byly opět ponechány první slabiky slov a vypuštěna spojka *hé* 和 ,a‘. V našem materiálu je i varianta *Gōng mào jú* 工贸局, ve které místo morfému *bù* 部 ,ministerstvo‘ je morfém *jú* 局, který zde má význam ,ministerstvo‘, ale obvykle se vyskytuje ve významu ,úřad‘. V Číně obdobné ministerstvo není, existují však dvě různá ministerstva, která s českým ministerstvem průmyslu a obchodu se funkcí částečně překrývají. Jsou to ministerstva *Shāngwù bù* 商务部 ,Ministerstvo obchodu‘ a *Gōngyè hé xìnxīhuà bù* 工业和信息化部 ,Ministerstvo průmyslu a informačních technologií‘.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy *Jiàoyù, qīngnián hé tǐyù bù* 教育、青年和体育部 je tvořeno slovy *jiàoyù* 教育 ,vzdělání‘, *qīngnián* 青年 ,mládež‘, *hé* 和 ,a‘, *tǐyù* 体育 ,tělovýchova‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘. V Číně neexistuje ministerstvo se stejnou funkcí, ale existuje ministerstvo školství *Jiàoyù bù* 教育部.

Ministerstvo vnitra se v našem materiálu vyskytuje ve dvou možných variantách. První je *Nèizhèng bù* 内政部, tento název je tvořen slovy *nèizhèng* 内政 ,vnitřní záležitosti‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘. Druho variantou je *Nèiwù bù* 内务部, tento název je tvořen slovy *nèiwù* 内务 ,vnitřní záležitosti‘ a *bù* 部 ,ministerstvo‘. Domníváme se, že

čínské ministerstvo *Mínzhèng bù* 民政部 ‚Ministerstvo pro občanské záležitosti‘ se funkcemi částečně překrývá s Ministerstvem vnitra ČR.

Název Ministerstvo životního prostředí *Huánjìng bù* 环境部 je tvořen slovy *huánjìng* 环境 ‚prostředí‘ a *bù* 部 ‚ministerstvo‘. Slovo *huánjìng* 环境 ‚prostředí‘ je často užíváno ve významu ‚životní prostředí‘. Za ekvivalent českého ministerstva životního prostředí lze považovat *Huánjìng bǎohù bù* 环境保护部 ‚Ministerstvo ochrany životního prostředí‘.

Nyní uvedeme úřady a různé státní orgány. Orgány a úřady, které se vyskytují jak v České republice, tak v Číně, uvedeme společně. Některé názvy českých úřadů či orgánů jsou opatřeny vysvětlujícím morfémem *jú* 局 s významem ‚úřad‘, ‚vládní organizace‘, ‚správa‘ či ‚agentura‘.

Jako první uvedeme úřad, který má v názvu přidaný vysvětlující morfém. Jde o Czechinvest, jehož název se v našem materiálu vyskytuje ve dvou variantách. Jméno *Jiékè tóuzī jú* 捷克投资局 je v čínštině výpůjčka, která je složena z částí utvořených kalkováním: *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘ a *tóuzī* 投资 ‚investovat‘ a vysvětlujícího morfém *jú* 局 ‚úřad‘. Mimo to existuje i delší název *Jiékè zhèngfǔ tóuzī jí shāngwù fāzhǎn jú* 捷克政府投资及商务发展局, který neodpovídá jménu Czechinvestu, ale popisuje funkci tohoto úřadu. Tento dlouhý název je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *zhèngfǔ* 政府 ‚vláda‘, *tóuzī* 投资 ‚investovat‘, *jí* 及 ‚a‘, *shāngwù* 商务 ‚obchod‘, *fāzhǎn* 发展 ‚rozvoj‘, *jú* 局 ‚úřad‘. Překlad tohoto názvu zpět do češtiny by tedy byl ‚Česká vládní organizace pro rozvoj investic a obchodu‘.

Název vládní organizace CzechTourism je do čínštiny převeden kalkováním a je také doplněn o vysvětlující morfém *jú* 局. CzechTourism *Jiékè lǚyóu jú* 捷克旅游局 je tvořen slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *lǚyóu* 旅游 ‚cestování ruch‘ a morfém *jú* 局 ‚vládní organizace‘, či ‚agentura‘. V Číně existuje podobná organizace pod názvem *Zhōnghuá rénmin gònghéguó guójiā lǚyóu jú* 中华人民共和国国家旅游局 ‚Státní úřad cestovního ruchu Čínské lidové republiky‘.

Česká obchodní inspekce se v našem materiálu objevuje v podobě *Jiékè shāngjiǎn jú* 捷克商检局. Tento název je tvořen slovem *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, zkratkou *shāngjiǎn* 商检, která je utvořena abreviací ze slovního spojení *shāngpǐn jiǎnyàn* 商品

检验 ,inspekce komodit', a vysvětlujícím morfémem *jú* 局. V Číně existuje obdobný úřad: *Zhōngguó shāngjiǎn jú* 中国商检局 ,Čínská obchodní inspekce'.

Název pro Český hydrometeorologický úřad *Jiékè shuǐwén qìxiàng jú* 捷克水文气象局 je tvořen kalkováním. Tvoří ho slova *Jiékè* 捷克 ,Česko', *shuǐwén* 水文 ,hydrologie', *qìxiàng* 气象 ,meteorologie' a *jú* 局 ,úřad'. Při sběru materiálu jsme zjistili, že se častěji užívá zkrácená varianta názvu *Jiékè qìxiàng jú* 捷克气象局, ve které je vypuštěno slovo *shuǐwén* 水文 ,hydrologie'. V Číně existuje úřad se stejným názvem: *Zhōngguó qìxiàng jú* 中国气象局 ,Meteorologický úřad Číny'. Domníváme se, že užívání kratší verze jména pro popis českého úřadu, může být ovlivněna právě jménem tohoto čínského úřadu.

Překlad názvu Český telekomunikační úřad *Jiékè diànxùn jiānguǎn jú* 捷克电讯监管局 není přesný. Výpůjčka je tvořena slovy *Jiékè* 捷克 ,Česko', *diànxùn* 电讯 ,telekomunikace', *jiānguǎn* 监管 ,dohlížet' a *jú* 局 ,úřad'. Při tvorbě výpůjčky bylo do názvu přidáno slovo *jiānguǎn* 监管 ,dohlížet', čímž se do názvu doplňuje informace o funkci tohoto úřadu.

Energetický regulační úřad se do čínštiny překládá jako *Néngyuán jiānguǎn jú* 能源监管局 a je tvořen kalkováním. Jednotlivá slova v názvu jsou: *néngyuán* 能源 ,energie', *jiānguǎn* 监管 ,dohlížet' a *jú* 局 ,úřad'. V Číně existují regulační úřady pro části Číny, které spadají pod nadřazený úřad *Guójiā néngyuán jú* 国家能源局 ,Státní energetický úřad', například *Guójiā néngyuán jú nánfāng jiānguǎn jú* 国家能源局南方监管局 ,Regulační úřad pro jižní Čínu Státního energetického úřadu'.

Výpůjčka pro finanční úřad je nejčastěji *shuìwù jú* 税务局 a jedná se o syntaktickou výpůjčku, která však není úplně přesná, protože je tvořena slovem: *shuìwù* 税务 ,daňové záležitosti' a morfémem *jú* 局 ,úřad'. Tato výpůjčka, byť není přesným překladem českého názvu, zachycuje charakter tohoto úřadu. Pro finanční úřad je možné použít i pojem *shuìshōu bùmén* 税收部门, který tvoří slova *shuìshōu* 税收 ,příjem z daní' a *bùmén* 部门 ,úřad'. Chén Xuédōng upozorňuje, že tento pojem se spíše užívá v souvislosti s Finanční správou.¹²

Finanční správa, jak už bylo zmíněno výše, se řekne *Shuìshōu bùmén* 税收部门 ale také *Shuìwù zǒngjú* 税务总局, což je název tvořený slovy *shuìwù* 税务 ,daňové

¹² Osobní komunikace, Chén Xuédōng 19. 3. 2014.

záležitosti‘ a *zǒngjú* 总局 ‚ředitelství‘. Tento pojem lze užívat i pro Generální finanční ředitelství. V Číně existuje úřad *Guójiā shuìwù zǒngjú* 国家税务总局 ‚Státní daňová správa‘.

Výpůjčka pro Imigrační úřad *Yímín jú* 移民局 je tvořena kalkováním z těchto slov: *yímín* 移民 ‚migrace‘ a *jú* 局 ‚úřad‘.

Katastrální úřad je v našem materiálu zastoupen dvěma různými názvy, které jsou synonymní. Pojmenování *Fángdìchǎn dēngjì jú* 房地产登记局 je tvořeno slovy: *fángdìchǎn* 房地产 ‚nemovitost‘, *dēngjì* 登记 ‚registrovat‘ a morfémem *jú* 局 ‚úřad‘. Druhé pojmenování *Bùdòngchǎn dēngjì jú* 不动产登记局 je tvořeno slovy *bùdòngchǎn* 不动产 ‚nemovitost‘, *dēngjì* 登记 ‚registrovat‘ a morfémem *jú* 局 ‚úřad‘. V Číně existuje například *Zhūhǎi shì fángdìchǎn dēngjì zhōngxīn* 珠海市房地产登记中心 ‚Centrum registrace nemovitostí města Zhuhai‘.

Název pro Nejvyšší státní zastupitelství *Zuìgāo jiǎncháyuàn* 最高检察院 je tvořen slovy *zuìgāo* 最高 ‚nejvyšší‘, *jiǎnchá* 检察 ‚prokuratura‘ a *yuàn* 院 ‚dvůr‘. Dle našeho názoru se jedná o upravenou sémantickou výpůjčku, která vznikla na základě čínského názvu *Zuìgāo rénmin jiǎncháyuàn* 最高人民检察院 ‚Nejvyšší lidová prokuratura‘, ze kterého byl pouze vypuštěn pojem *rénmin* 人民 ‚lid‘.

Název pro Statistický úřad *Tǒngjì jú* 统计局 je tvořen slovy *tǒngjì* 统计 ‚statistika‘ a *jú* 局 ‚úřad‘. V Číně také existuje statistický úřad a to pod názvem *Zhōnghuá rénmin gònghéguó guójiā tǒngjì jú* 中华人民共和国国家统计局 ‚Státní statistický úřad Čínské lidové republiky‘.

Názvy pro Státní veterinární správu jsme při sběru materiálu našli dva: *Guójiā shòuyī guǎnlǐ jú* 国家兽医管理局 a *Jiékè shòuyī guǎnlǐ jú* 捷克兽医管理局, které se liší první částí. První název pro Státní veterinární správu je rozhodně přesnější, protože slovo ‚státní‘ je přeloženo jako *guójiā* 国家. Oproti tomu druhý název obsahuje slovo *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, které v původním českém názvu není. Zbytek slov obou překladů pro Státní veterinární správu je totožný, jsou tvořena slovy *shòuyī* 兽医 ‚veterinář‘ a *guǎnlǐ* 管理 ‚správa‘ a vysvětlujícím morfémem *jú* 局 ‚úřad‘. V Hongkongu existuje úřad: *Xiānggǎng shòuyī guǎnlǐ jú* 香港兽医管理局 ‚Hongkongská veterinární správa‘.

V našem materiálu jsou čtyři pojmenování pro Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci. *Jiékè nóngchǎn shìpǐn jiǎnchá jú* 捷克农产食品检查局 je

název tvořený slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *nóngchǎn* 农产 ‚zemědělský produkt‘, *shípǐn* 食品 ‚potraviny‘, *jiǎnchá* 检查 ‚kontrola‘ a morfémem *jú* 局 ‚úřad‘. Tento překlad se nám jeví ze všech nejpřesnější. Jméno *Jiékè xùchǎnpǐn jiǎnchá jú* 捷克畜产品检查局 tvoří slova *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *xùchǎnpǐn* 畜产品 ‚zvířecí produkty‘, *jiǎnchá* 检查 ‚kontrola‘ a morfém *jú* 局 ‚úřad‘. Další název *Nóng xùchǎn jiǎnchá jú* 农畜产检查局 je tvořen morfémem *nóng* 农 ‚zemědělství‘, slovy *chùchǎn* 畜产 ‚zvířecí produkty‘ a *jiǎnchá* 检查 ‚kontrola‘ a *jú* 局 ‚úřad‘. *Chùjiǎnjú* 畜检局 je pravděpodobně zkratkou jednoho ze dvou posledních zmíněných názvů. Žádný z těchto čtyř názvů neobsahuje slovo ‚státní‘, pouze dva názvy obsahují pojem *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘. Přestože v češtině se pojem ‚úřad‘ neobjevuje, zde se vyskytuje jako vysvětlující morfém. Kombinací slova *jiǎnchá* 检查 ‚kontrola‘, který je přívlastkem k morfému *jú* 局 ‚úřad‘, vzniká slovo *jiǎnchájú* 检查局 ‚inspekce‘.

Poslední zástupce v tomto oddíle je Úřad pro potraviny *Shípǐn jiānguǎn jú* 食品监管局. Tento překlad není přesný, protože v čínském názvu je oproti českému přidáno slovo *jiānguǎn* 监管 ‚dohlížet‘, které vysvětluje funkci tohoto úřadu. V Číně je podobný úřad s názvem *Guójiā shípǐn yàopǐn jiāndū guǎnlǐ zōngjú* 国家食品药品监督管理总局, který by se dal přeložit ‚Státní úřad pro dohled nad potravinami a léčivy‘.

5.1.9 Názvy zákoníků

V této části uvedeme tři zákoníky. Všechny tři názvy jsou tvořeny podstatným jménem, které je v přívlastku k morfému *fǎ* 法, který má v tomto kontextu význam ‚zákoník‘.

Název *mínfǎ* 民法 ‚občanský zákoník‘ tvoří morfémy *mín* 民 ‚občan‘ a *fǎ* 法 ‚zákoník‘. Jméno *gōngsīfǎ* 公司法 ‚obchodní zákoník‘ je tvořeno slovem *gōngsī* 公司 ‚firma‘ a morfémem *fǎ* 法 ‚zákoník‘. Poslední zákoník z našeho materiálu je *láodòngfǎ* 劳动法 ‚zákoník práce‘, jehož název je tvořen slovem *láodòng* 劳动 ‚práce‘ a morfémem *fǎ* 法 ‚zákoník‘.

V českém prostředí tato slova mohou také znamenat *mínfǎ* 民法 ‚občanské právo‘, *gōngsīfǎ* 公司法 ‚obchodní právo‘ a *láodòngfǎ* 劳动法 ‚pracovní právo‘.

V čínském prostředí se vyskytují všechny tři typy těchto zákonů.

5.1.10 Názvy ocenění

Názvy ocenění máme v našem materiálu dva. Oba názvy v čínštině jsou tvořeny překladem části či celého názvu doplněného o vysvětlující morfém *jiǎng* 奖 ,cena‘.

V čínštině název ceny *Suōyú jiǎng* 梭鱼奖 ,Štika českého byznysu‘ není přesný, protože v čínštině je název tvořen pouze slovem *suōyú* 梭鱼 ,štika‘ a morfémem *jiǎng* 奖 ,cena‘.

Název *Jīn yèyīng jiǎng* 金夜莺奖 ,Zlatý slavík‘ je přesným překladem českého názvu, který je doplněný o vysvětlující morfém. Název tvoří slova *jīn* 金 ,zlatý‘, *yèyīng* 夜莺 ,slavík‘ a *jiǎng* 奖 ,cena‘. Avšak v současné době se ocenění, které se dříve jmenovalo ,Zlatý slavík‘, nazývá ,Český slavík‘. Domníváme se, že název *Jīn yèyīng jiǎng* 金夜莺奖 ,Zlatý slavík‘ vznikl v době, kdy se cena takto nazývala a jméno se užívá dodnes, přestože se český název v současnosti liší.

5.1.11 Názvy karet

V této podkapitole jsou pouze dva zástupci.

Slovo *Open kǎ* Open 卡 ,Opencard‘ je hybridní výpůjčka, kterou tvoří slovo *Open* a *kǎ* 卡 ,karta‘. Musíme podotknout, že tento hybrid není v časopise běžně užívaný a více se používá čistě ,Opencard‘.

Karta s názvem *sKarta fú lì kǎ* 福利卡 se oficiálně nazývá ,karta sociálních systémů, čemuž odpovídá i čínský název. Jméno je tvořeno slovy *fú lì* 福利 ,sociální dávky‘ a *kǎ* 卡 ,karta‘. V Číně se pojem *fú lì kǎ* 福利卡 také užívá a v tom případě se nejedná o vlastní jméno.

5.1.12 Názvy svátků

Při tvorbě jmen státních svátků pozorujeme tendenci vynechávat bližší popis dané události a uvádět spíše jen jméno osoby, které se daný svátek týká.

V našem materiálu je státní svátek *Shèng Xīlǐ'ěr hé Měiduōjié rì* 圣西里尔和美多杰日 ,Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje‘. Název tohoto svátku je tvořen slovy *shèng* 圣 ,svatý‘, *Xīlǐ'ěr* 西里尔 ,Cyril‘, spojkou *hé* 和 ,a‘, *Měiduōjié* 美多

杰 ‚Metoděj‘ a rì 日 ‚den‘. Jména Xīlǐ'ěr 西里尔 ‚Cyril‘ a Měiduōjié 美多杰 ‚Metoděj‘ jsou fonetickými výpůjčkami. Jméno tohoto svátku v čínštině se liší od českého názvu, protože část českého názvu není vůbec přeložena.

Druhý státní svátek, který zmíníme, je Húsī rì 胡斯日 ‚Den upálení mistra Jana Husa‘. Název je tvořen pouze fonetickým přepisem příjmení Húsī 胡斯 ‚Hus‘ a slovem rì 日 ‚den‘.

Názvy svátků a dnů něčemu zasvěcených nelze na první pohled rozlišit od názvů státních svátků, protože struktura názvu je stejná v češtině i čínském překladu. V materiálu to je konkrétně Jiékè pǐjiǔ rì 捷克啤酒日 ‚Den českého piva‘; název je tvořen slovy Jiékè 捷克 ‚Česko‘, pǐjiǔ 啤酒 ‚pivo‘ a rì 日 ‚den‘.

V názvech čínských státních svátků, stejně jako v českých, se neobjevuje spojení „státní svátek“. V řadě názvů státních svátků je slovo jié 节 ‚svátek‘, například: Láodòng jié 劳动节 ‚Svátek práce‘; název je tvořen slovem láodòng 劳动 a jié 节 ‚svátek‘, Chūnjié 春节 ‚Čínský Nový rok‘. Slovo jié 节 ‚svátek‘ se užívá i u různých dnů, o které se něco oslavuje a nemusí to být státní svátek; například: Jiàoshī jié 教师节 ‚Den učitelů‘, Értóng jié 儿童节 ‚Den dětí‘.

5.2 Obecné názvy

V této části je materiál rozdělen do 15 skupin: zajišťování fungování státu na vyšší úrovni, zajišťování fungování státu na nižší úrovni, policie, povolení, zaměstnání a podnikání, finance, podniky, doprava, školství, zdravotnictví, zdravotní, sociální a jiná pojištění, bydlení, stravování, státní svátky a nezařazené.

V této části popisující české reálie se objevují jak výpůjčky, tak slova, která se v Číně, potažmo čínštině, běžně užívají, a zároveň popisují české reálie. Některá ze slov, která jsou běžně užívaná v „čínské čínštině“ a popisují české reálie, mohou mít, a leckdy mají, cizí původ. O původ těchto slov se v naší práci zajímat nemusíme a ani nebudeme, protože to pro nás není důležité, protože takováto slova ve vrstvě našeho zkoumání nejsou výpůjčkami, ale slovy, která jsou běžnou součástí čínské slovní zásoby.

5.2.1 Zajišťování fungování státu na vyšší úrovni

V tomto tematickém oddíle uvádíme materiál týkající správy a vedení státu na vyšších úrovních, například slova týkající se parlamentu či voleb. Velká část materiálu jsou slova a spojení, která se běžně používají i v čínském prostředí či pro popis podobných cizích reálií.

Takováto slova z našeho materiálu jsou například: *zǒngtǒng* 总统 ‚prezident‘, *cānyìyuàn* 参议院 ‚senát‘, *cānyìyuán* 参议员 ‚senátor‘, *zhòngyìyuàn* 众议院 ‚poslanecká sněmovna‘, *zhòngyìyuán* 众议员 ‚poslanec‘, *zǒnglǐ* 总理 ‚premiér‘, *fùzǒnglǐ* 副总理 ‚vicepremiér‘, *bù* 部 ‚ministerstvo‘, *bùzhǎng* 部长 ‚ministr‘ a *fùbùzhǎng* 副部长 ‚náměstek ministra‘. Tato slova označují české reálie, avšak jsou to výrazy, které se v čínštině běžně užívají buď v souvislosti s čínskými či zahraničními reáliemi, a proto se nejedná o výpůjčky.

Označení úřednická vláda lze překládat dvěma způsoby: *kānshǒu zhèngfǔ* 看守政府 a *guòdù zhèngfǔ* 过渡政府. Slovní spojení *kānshǒu zhèngfǔ* 看守政府 je tvořeno slovy *kānshǒu* 看守 ‚dohlížet‘ a *zhèngfǔ* 政府 ‚vláda‘. Slovo *kānshǒu* 看守 je přívlastkem k *zhèngfǔ* 政府, proto by název zpět do češtiny šel překládat jako ‚dohlížecí vláda‘, ale toto spojení není v našem prostředí běžné. Druhé slovní spojení je tvořeno slovy *guòdù* 过渡 ‚dočasný‘ a *zhèngfǔ* 政府 ‚vláda‘. Toto spojení lze zpět do češtiny překládat jako ‚dočasná vláda‘. Domníváme se, že tato spojení nejsou výpůjčkami, protože nevznikla na základě českého vzoru, ale jedná se o spojení, která jsou v čínštině běžně užívaná a lze je užít i k popisu české situace.

Dalším pojmem je *kānshǒu nèigé* 看守内阁 ‚úřednický kabinet‘, což je synonymum k dočasné vládě. Toto slovní spojení tvoří slova *kānshǒu* 看守 ‚dohlížet‘ a *nèigé* 内阁 ‚kabinet‘.

Obě slovní spojení *liánhé zhèngfǔ* 联合政府 ‚koaliční vláda‘ a *yǐngzi zhèngfǔ* 影子政府 ‚stínová vláda‘ jsou tvořeny podstatným jménem, které je v přívlastku ke slovu *zhèngfǔ* 政府 ‚vláda‘; v prvním případě podstatné jméno *liánhé* 联合 ‚koalice‘ a v druhém *yǐngzi* 影子 ‚stín‘. Obě spojení jsou součástí běžné čínské slovní zásoby.

Pojmy *rèn fùzǒnglǐ* 任副总理 a *rèn zǒnglǐ* 任总理 označují členy dočasné vlády, konkrétně *rèn fùzǒnglǐ* 任副总理 ‚vicepremiér dočasné vlády‘ a *rèn zǒnglǐ* 任总理 ‚premiér dočasné vlády‘. Ani v jednom z těchto pojmů není zachyceno

spojení ‚dočasná vláda‘, ale oba pojmy jsou tvořeny slovem zachycující danou funkci, *fùzǒnglǐ* 副总理 ‚vicepremiér‘ a *zǒnglǐ* 总理 ‚premiér‘, a slovem *rèn* 任 ‚pověřit‘. Doslova tato slova znamenají ‚pověřený vicepremiér‘ a ‚pověřený premiér‘. Přestože čínský pojem nezachycuje český název, vystihuje charakter těchto funkcí, protože jak vicepremiér, tak premiér jsou pověřeni touto funkcí v úřednické vládě. Domníváme se, že se nejedná o výpůjčky, ale o nová slova. Přestože tato slova vznikla pro pojmenování cizí reality, není mezi českým názvem a nově vzniklým slovem žádný morfologický vztah.

V našem materiálu jsou tři slovní spojení týkající se volení a hlasování: *tíqián dàxuǎn* 提前大选 ‚předčasné volby‘, *tóupiào gōngjué* 投票公决 ‚referendum‘ a *xìnrèn biǎojié* 信任表决 ‚hlasování o důvěře‘. Spojení *tíqián dàxuǎn* 提前大选 ‚předčasné volby‘ je tvořeno přídavným jménem *tíqián* 提前 ‚přesunutý na dříve‘ a podstatným jménem *dàxuǎn* 大选 ‚volby‘. Přestože v čínštině je pro referendum běžné slovo *quánmín tóupiào* 全民投票, v našem materiálu se pro ‚referendum‘ objevuje spojení *tóupiào gōngjué* 投票公决, které je tvořeno slovy *tóupiào* 投票 ‚hlasovat‘ a *gōngjué* 公决 ‚veřejné rozhodnutí‘. Dalším slovním spojením, které se chová jako podstatné jméno, je *xìnrèn biǎojié* 信任表决 ‚hlasování o důvěře‘; je tvořeno slovy *xìnrèn* 信任 ‚důvěra‘ a *biǎojié* 表决 ‚hlasovat‘.

Posledním slovním spojením v této tématické skupině je *Jiékè zuìgāo jiānchá zhuānyuán* 捷克最高监察专员 ‚veřejný ochránce práv České republiky‘ neboli ‚ombudsman České republiky‘. Celé spojení je tvořeno slovy *Jiékè* 捷克 ‚Česko‘, *zuìgāo* 最高 ‚nejvyšší‘, *jiānchá* 监察 ‚dohlížet‘ a *zhuānyuán* 专员 ‚komisař‘. Slovo ombudsman lze překládat i jinými způsoby: *yìhuì jiānchá shǐ* 议会监察使, *Yìhuì jiānchá zhuānyuán* 议会监察专员, *shēnsù zhuānyuán* 申诉专员 a *jìlǜ jiānchá guān* 纪律检察官 (Hú Yáng 2009). Například v Hongkongu existuje ‚Kancelář ombudsmana Hong Kongu‘ *Xiānggǎng shēnsù zhuānyuán gōngshǔ* 香港申诉专员公署.

5.2.2 Zajišťování fungování státu na nižší úrovni

Zde uvedeme pojmy týkající se správního dělení České republiky, řízení těchto celků.

Pro označení krajů v České republice se užívá slovo *zhōu* 州. Slovo *zhōu* 州 se v Číně v současné době užívá pouze v souvislosti s autonomními prefekturami *zìzhìzhōu* 自治州. Dříve však bylo dělení na správní celky *zhōu* 州 běžné. Slovo *zhōufǔ* 州府 také označuje ‚kraj‘. Konkrétními názvy krajů se zabýváme v podkapitole Zeměpisné názvy.

Předpokládáme, že slovo *zhōufǔ* 州府 může označovat i ‚radu kraje‘. Běžně se pro ‚radu kraje‘ užívá spojení *zhōu zhèngfǔ* 州政府. Název je tvořen slovy *zhōu* 州 ‚kraj‘ a *zhèngfǔ* 政府 ‚vláda‘. Při popisu některých českých reálií má tedy slovo *zhèngfǔ* 政府 význam ‚rada‘. Je možné, že slovo *zhèngfǔ* 政府 se v českém prostředí užívá i pro ‚zastupitelstvo‘.

V souvislosti s kraji uvedeme slovo *zhōuzhǎng* 州长 ‚hejtman‘, které je tvořeno slovem *zhōu* 州 ‚kraj‘ a morfémem *zhǎng* 长 ‚předseda‘.

Spojení *qūzhèngfǔ* 区政府 ‚rada městské části‘ je tvořeno slovy *qū* 区 ‚část‘ a *zhèngfǔ* 政府 ‚rada‘ a obvykle užívá dohromady s názvem části města: *Bùlāgé 5 qū qūzhèngfǔ* 布拉格 5 区区政府 ‚vedení městské části Praha 5‘. V čínském prostředí se spojení užívá stejným způsobem, například *Xiāoshān qūzhèngfǔ* 萧山区政府 ‚rada části Xiaoshan‘, což je část města Hangzhou (杭州 *Hángzhōu*).

Slovo *shìzhèngtīng* 市政厅 může znamenat ‚radnice‘, nebo ‚magistrát‘. Například ve spojení *布 拉 格 市 政 厅* ‚magistrát hlavního města Prahy‘ se slovo *shìzhèngtīng* 市政厅 objevuje ve významu ‚magistrát‘. Pouze z kontextu poznáme, jedná-li se o ‚magistrát‘, či ‚radnici‘. V čínském prostředí se toto slovo neužívá, ale je to slovo v čínštině běžně užívané pro označení této reálie.

V češtině rozlišujeme pouze mezi primátorem a starostou, ale dále nerozlišujeme, zda se jedná o starostu města, či obce. V čínštině tomu je jinak: *shìzhǎng* 市长 označuje jak ‚starostu‘ (města), tak ‚primátora‘. Toto slovo se skládá ze dvou morfémů: *shì* 市 ‚město‘, *zhǎng* 长 ‚předseda‘. Oproti tomu obě slova *shìzhǎng* 市长 a *zhènzhǎng* 镇长 znamenají ‚starosta‘ s tím rozdílem, že první znamená, jak už bylo zmíněno, ‚starosta města‘ a druhé ‚starosta obce‘. Druhé slovo se od prvního liší užitím morfému *zhèn* 镇, které v čínském prostředí znamená ‚městys‘ či ‚městečko‘ a i v českém prostředí se označení ‚městys‘ užívá pro některé české obce. Je tedy zřejmé, že slova *shìzhǎng* 市长 a *zhènzhǎng* 镇长 nemají stejný význam. V čínštině se pojem *shìzhǎng* 市长 užívá běžně, například *Xī'ān shì shìzhǎng* 西安市市长 ‚starosta města Xi'an‘.

5.2.3 Policie

Nyní uvedeme názvy různé druhů policie, které se vyskytují v České republice. Ve všech případech je nejdříve uvedeno, o jaký typ policie se jedná a toto slovo je přívlastkem ke slovu *jǐngchá* 警察 ,policie‘.

Cizinecká policie se překládá jako *wàishì jǐngchá* 外事警察. Název je tvořen slovy *wàishì* 外事 ,zahraniční záležitosti‘ a *jǐngchá* 警察 ,policie‘.

Spojení *dāngdì jǐngchá* 当地警察 ,městská policie‘, tvoří slova *dāngdì* 当地 ,místní‘ a *jǐngchá* 警察 ,policie‘. Název není úplně přesný, ale pravděpodobně z důvodu, že se v Číně toto označení užívá, tak se tímto spojením označuje ,městská policie‘ v České republice.

Poslední typ policie v našem materiálu je *fǎnfǔ jǐngchá* 反腐警察 ,protikorupční policie‘. Název tvoří slovo *fǎnfǔ* 反腐 ,protikorupční‘ a *jǐngchá* 警察 ,policie‘. Tato policie existuje i v Číně.

5.2.4 Povolení

V této podkapitole se objevují obecné názvy a jména označující různá povolení. Většina pojmů této skupiny se týká povolení k pobytu.

Spojení *jūliú xǔkě* 居留许可 ,povolení k pobytu‘ je tvořeno slovy *jūliú* 居留 ,sídlit‘ a *xǔkě* 许可 ,povolení‘. Sloveso *jūliú* 居留 ,sídlit‘ je přívlastkem. Toto spojení je běžnou součástí čínské slovní zásoby.

Spojení *lǜkǎ* 绿卡 ,zelená karta‘, tvořeno slovy *lǜ* 绿 ,zelená‘ a *kǎ* 卡 ,karta‘ a *lánkǎ* 蓝卡 ,modrá karta‘, tvořeno slovy *lán* 蓝 ,modrý‘ a *kǎ* 卡 ,karta‘ jsou spojení, která sice označují českou realitu, ale jsou v čínštině běžně užívána k označení těchto povolení v různých zemích. V Číně existuje pouze povolení k pobytu *lǜkǎ* 绿卡 ,zelená karta‘. V časopise jsme našli i delší spojení označující ,zelenou kartu‘ *jūliú xǔkě lèi lǜkǎ* 居留许可类绿卡 ,povolení k pobytu typu zelená karta‘, tvořené slovy: *jūliú* 居留 ,sídlit‘, *xǔkě* 许可 ,povolení‘, *lèi* 类 ,typ‘ a *lǜkǎ* 绿卡 ,zelená karta‘.

Slovní spojení týkající se povolení k pobytu je *qūzhú chūjìng lìng* 驱逐出境 令 ,vyhošťovací příkaz‘, které je tvořené slovy *qūzhú chūjìng* 驱逐出境 ,deportovat‘,

kteřé lze rozdělit na slovesa *qūzhú* 驱逐 ‚deportovat‘ a *chūjìng* 出境 ‚opustit zemi‘, a *lìng* 令 ‚přikaz‘.

Poslední v tomto tematickém okruhu zmíníme slovní spojení *gōngzuò xǔkě* 工作许可 ‚pracovní povolení‘, tvořené slovy *gōngzuò* 工作 ‚práce‘ a *xǔkě* 许可 ‚povolení‘. Toto spojení se běžně užívá v Číně, konkrétně například v názvu *wàiguó zhuānjiā lái huá gōngzuò xǔkě* 外国专家来华工作许可 ‚pracovní povolení pro zahraniční odborníky v Číně‘.

5.2.5 Zaměstnání a podnikání

V tomto tematickém okruhu je materiál poměrně různorodý; obsahuje slova a slovní spojení týkající se pracovního poměru, firem, podnikatelů a podobně.

Pojmy *diànzǐ yóuxiāng* 电子邮箱 a *diànzǐ xìnxiāng* 电子信箱 znamenají ‚datová schránka‘. První zmíněný překlad tvoří slova *diànzǐ* 电子 ‚elektrický‘ a *yóuxiāng* 邮箱 ‚schránka‘ a druhé spojení tvoří slova *diànzǐ* 电子 ‚elektrický‘ a *xìnxiāng* 信箱 ‚schránka‘. V běžné čínské mluvě se oba pojmy mohou vztahovat k elektronické schránce, tedy emailu. V českém prostředí spojení odkazuje k ‚datovým schránkám‘, což je druh elektronické schránky. Domníváme se, že se jedná o sémantickou výpůjčku, protože význam je blízký, ale odlišný.

Pojem je *gōngshāng dēngjì* 工商登记 ‚obchodní rejstřík‘, který je tvořen slovy *gōngshāng* 工商 ‚průmysl a obchod‘ a *dēngjì* 登记 ‚registr‘, což je spojení užívané i v Číně. Spojení *gōngsī zhùcè zhèngshū* 公司注册证书 ‚výpis z obchodního rejstříku‘, tvoří slova *gōngsī zhùcè* 公司注册 ‚obchodní rejstřík‘ a *zhèngshū* 证书 ‚potvrzení‘. Předpokládáme, že by se mohlo vyskytovat samostatně spojení *gōngsī zhùcè* 公司注册 ve významu ‚obchodní rejstřík‘ a spojení *gōngshāng dēngjì* 工商登记 ‚obchodní rejstřík‘ by mohlo utvářet spojení *gōngshāng dēngjì zhèngshū* 工商登记证书 ‚výpis z obchodního rejstříku‘. Avšak takováto spojení nebyla v námi zkoumaných číslech časopisu užita.

Spojení *gōngzuò hétóng* 工作合同 ‚pracovní smlouva‘ tvoří slova *gōngzuò* 工作 ‚pracovat‘ a *hétóng* 合同 ‚smlouva‘. Dle výsledků vyhledávání na www.baidu.com se jeví, že v Číně je obvyklejší pro ‚pracovní smlouvu‘ užívat synonymní spojení

láodòng hétóng 劳动合同, které je tvořeno slovy *láodòng* 劳动 ‚pracovat‘ a *hétóng* 合同 ‚smlouva‘.

Spojení *yǒuxiàn zérèn gōngsī* 有限责任公司 ‚společnost s ručením omezeným‘ je tvořeno slovy *yǒuxiàn* 有限 ‚omezený‘, *zérèn* 责任 ‚odpovědnost‘ a *gōngsī* 公司 ‚firma‘. Tento pojem je v čínském prostředí naprosto běžný, nejedná se tedy o výpůjčku.

Slovo *gètīhù* 个体户 v českém prostředí znamená ‚osoba samostatně výdělečně činná‘. V čínském prostředí je toto slovo běžně užívané.

Poslední spojení této podkapitoly je *yíngyè zhízhào* 营业执照 ‚živnostenský list‘, které tvoří slova *yíngyè* 营业 ‚podnikat‘ a *zhízhào* 执照 ‚povolení‘. Toto spojení je užívané i v Číně.

5.2.6 Finance

Tento témetický okruhu obsahuje různorodé pojmy týkající se daní, plateb a financí.

Výše v rámci podkapitoly 5.1.8 Názvy ministerstev a úřadů jsme zmínili *Shuìwù jú* 税务局 ‚Finanční úřad‘, se kterým souvisí několik pojmů z tohoto tematického okruhu.

Následující tři pojmy znamenají ‚daňové přiznání‘: *bàoshuìdān* 报税单; název je tvořen morfém *bào* 报 ‚oznámit‘, *shuì* 税 ‚daně‘ a *dān* 单 ‚arch‘, *nàshuìdān* 纳税单; jméno je tvořeno slovy *nàshuì* 纳税 ‚platit daně‘ a *dān* 单 ‚arch‘ a *nàshuì zhèngmíng* 纳税证明; pojmenování je tvořeno slovy *nàshuì* 纳税 ‚platit daně‘ a *zhèngmíng* 证明 ‚doklad‘. Nejspíše se ve všech třech případech jedná o nová slova, která vznikla pro popis této české realie.

Sesbíraný materiál obsahuje tři typy daní. Jako první zmíníme *fángchǎn yízhuǎn shuì* 房产移转税 ‚daň z převodu nemovitosti‘. Slovní spojení tvoří slova *fángchǎn* 房产 ‚nemovitost‘, *yízhuǎn* 移转 ‚přemístit‘ a *shuì* 税 ‚daň‘. Žádnou podobnou daň se nám v čínském prostředí nepodařilo dohledat. Další daní je *gèrén suǒdèshuì* 个人所得税 ‚daň z příjmu fyzických osob‘. Název tvoří slova *gèrén* 个人 ‚jednotlivec‘, *suǒdè* 所得 ‚příjem‘ a *shuì* 税 ‚daň‘. V Číně se užívá jak pojem *gèrén suǒdèshuì* 个人所得税, tak *suǒdèshuì* 所得税 ‚daň z příjmu‘. Poslední zástupce daní je *jìchéng shuì* 继承

税 ,dědická daň'. Název této daně je tvořen slovy *jìchéng* 继承 ,dědit' a *shuì* 税 ,daň'. Tento pojem se vyskytuje i v čínském prostředí.

Název české měny *kèlǎng* 克朗 ,koruna' sice původně výpůjčkou je, ale pravděpodobně nevznikla pod vlivem češtiny. Toto slovo se běžně v čínštině užívá pro označování měn několika různých zemí.

Slovo *huànhuìdiàn* 换汇店 ,směnárna' je tvořeno slovy *huàn* 换 ,vyměnit', *huì* 汇 ,měna' a *diàn* 店 ,provozovna'. Zdá se, že toto slovo v čínském prostředí není běžné. V „čínské čínštině“ se spíše užívá slovo *duìhuànchù* 兑换处 ,směnárna', které se často objevuje ve spojení *wàibì duìhuànchù* 外币兑换处 ,směnárna cizí měny'.

Se směnárnami souvisí spojení *huànhuì jiāoyì dān* 换汇交易单 ,doklad o směně peněz', které je tvořeno slovesem *huàn* 换 ,vyměnit', *huì* 汇 ,měna', *jiāoyì* 交易 ,transakce' a *dān* 单 ,účet'.

Slovo *chúxù yínháng* 储蓄银行 ,spořitelna' je tvořeno slovy *chúxù* 储蓄 ,spořit' a *yínháng* 银行 ,banka'. Pojem *chúxù yínháng* 储蓄银行 je v Číně běžný, například v názvu *Zhōngguó yóuzhèng chúxù yínháng* 中国邮政储蓄银行 ,Čínská poštovní spořitelna'.

Slovo *yǎnglǎojīn* 养老金 může znamenat jak ,starobní důchod', tak ,důchod', protože v českém prostředí se často užívá kratší označení ,důchod', místo celého názvu ,starobní důchod'. Spojení je tvořeno morfémou *yǎng* 养 ,zajistit', *lǎo* 老 ,starý' a *jīn* 金 ,peníze' a je obsaženo například ve spojení *guǎfù yǎnglǎo jīn* 寡妇养老金 ,vdovský důchod', z čehož je zřejmé, že slovo *yǎnglǎojīn* 养老金 se užívá i pouze ve významu ,důchod', jakožto finanční částka vyplácená státem. V Číně nic jako vdovecký důchod neexistuje, ale pojem *yǎnglǎojīn* 养老金 je běžné čínské slovo. Slovo *tuìxiūtīn* 退休金 také znamená ,důchod' a jedná se o běžné čínské slovo, které tvoří slova *tuìxiū* 退休 ,odejít do důchodu' a *jīn* 金 ,peníze'.

Posledním zástupcem stávajícího tematického okruhu je *shuǐfèi hé páiwūfèi* 水费和排污费 ,vodné a stočné'. Název tvoří slova *shuǐ* 水 ,voda', *fèi* 费 ,poplatek', *hé* 和 ,a', *páiwū* 排污 ,odpadní voda' a *fèi* 费 ,poplatek'. Čínský překlad odpovídá českému vzoru, ale nejedná se o kalk, protože slova *shuǐfèi* 水费 a *páiwūfèi* 排污费 jsou běžnou součástí čínské slovní zásoby a nevznikla podle českého vzoru.

5.2.7 Podniky

Tento tematický okruh se týká podniků, obchodů a firem. Slova a spojení jsou opět řazena abecedně.

Slovo *ròudiàn* 肉店 znamená ‚masna‘ či ‚řeznictví‘ a je tvořeno slovem *ròu* 肉 ‚maso‘ a morfémem *diàn* 店 ‚obchod‘. Tento výraz se běžně užívá i v Číně.

Slovo *xiǎo píjiǔchǎng* 小啤酒厂 ‚minipivovar‘ tvoří slova *xiǎo* 小 ‚malý‘ a *píjiǔchǎng* 啤酒厂 ‚pivovar‘. Přestože v Číně vaření piva nemá takovou tradici jako v České republice, slovo *xiǎo píjiǔchǎng* 小啤酒厂 ‚minipivovar‘ se objevuje i v čínském prostředí, kde minipivovary také existují.

Další slovo související s pivem je *píjiǔguǎn* 啤酒馆 ‚pivnice‘ či ‚hospoda‘; je tvořeno slovem *píjiǔ* 啤酒 ‚pivo‘ a morfémem *guǎn* 馆 ‚zařízení‘. Morfém *guǎn* 馆 se užívá při tvorbě slov označujících nějaké zařízení, které poskytuje nějaké služby.

Toto slovo vzniklo pod vlivem cizí reálie, je možné, že i pod vlivem češtiny, pak by se jednalo o kalk. V Číně tento pojem není běžný pravděpodobně i z důvodu, že v Číně pivnice, v našem pojetí, neexistují. V Číně se běžně užívá pojem *jiǔbā* 酒吧 ‚bar‘.

Spojení *fèijiù huishōuchǎng* 废旧回收场 ‚sběrný dvůr‘ je tvořeno slovy *fèijiù* 废旧 ‚opoužívaný‘, *huishōu* 回收 ‚recyklovat‘ a morfémem *chǎng* 场 ‚prostranství‘. V čínštině je toto spojení užívané a je často uvedena i konkrétní věc, která se v daném sběrném dvoře sbírá, například *fèijiù lúntāi huishōu chǎng* 废旧轮胎回收场 ‚sběrný dvůr pneumatik‘.

Dalším obchodem je *èrshǒu diàn* 二手店 ‚secondhand‘ či ‚bazar‘. Toto slovo tvoří slovo *èrshǒu* 二手 ‚z druhé ruky‘ a morfém *diàn* 店 ‚obchod‘. Slovo vzniklo jako výpůjčka, ale nikoliv z češtiny, takže pro vrstvu našeho zkoumání to výpůjčka není, a navíc je toto slovo běžnou součástí čínské slovní zásoby. Často je v názvu uvedeno, jaké zboží daný bazar prodává, ale toto slovo je vloženo mezi slovo *èrshǒu* 二手 ‚z druhé ruky‘ a morfém *diàn* 店 ‚obchod‘, takže *èrshǒu* 二手 už pak není přívlastkem k *diàn* 店 ‚obchod‘, ale k danému zboží. Název je nutno překládat například jako ‚obchod s použitým zbožím‘ a ne jako ‚secondhand‘ či ‚bazar‘. Pro upřesnění uvedeme příklad: *èrshǒu yuèqì diàn* 二手乐器 ‚obchod s použitými hudebními nástroji‘.

Posledním zástupcem tohoto tematického okruhu je *lājī rèdiànchǎng* 垃圾发电厂 ‚spalovna‘. Toto slovo tvoří slova *lājī* 垃圾 ‚odpad‘, *rè* 热 ‚teplý‘ a *diànchǎng* 电

厂 ,elektrárna‘. Slovo *rèdiànchǎng* 热电厂 je zkratkou *rèlì fādiànchǎng* 热力发电厂 ,tepelná elektrárna‘. V čínském prostředí jsme stejný pojem nedohledali, proto se domníváme, že toto slovo bylo nově vytvořeno na základě české realie. V čínském prostředí se objevuje například *lājī fādiànchǎng* 垃圾发电厂 ,elektrárna na odpad‘, což do češtiny také lze překládat jako ,spalovna‘. Domníváme se, že tento pojem by se dal užívat i v českém prostředí, protože některé spalovny vyrábějí teplo a jiné elektrickou energii.

5.2.8 Doprava

Tento tematický oddíl zahrnuje výrazy z oblastí dopravy osobní i veřejné. Pojmy jsou řazeny dle abecedního pořadí.

Jako první zmíníme spojení *gāosù gōnglù piào* 高速公路票 ,dálniční známka‘, které tvoří slova *gāosù gōnglù* 高速公路 ,dálnice‘, které lze dále rozdělit na slova *gāosù* 高速 ,vysokorychlostní‘ a *gōnglù* 公路 ,silnice‘, a *piào* 票 ,lístek‘. V Číně dálniční známky neexistují, takže pojem *gāosù gōnglù piào* 高速公路票 se v Číně neužívá, ale užívá se pro označení dálničních známek například v Evropě. Toto slovo vzniklo pod vlivem cizí realie, ale my nedokážeme posoudit, zda na základě české, či jiné. Za výpůjčku ho nepovažujeme. Pojem *gāosù gōnglù* 高速公路 ,dálnice‘ v Číně běžný je.

Slovní spojení *jiǔjīng chuīqì jiǎnchá* 酒精吹气检查 ,dechová zkouška na alkohol‘ je tvořeno slovy *jiǔjīng* 酒精 ,alkohol‘ (chemická látka), *chuīqì* 吹气 ,foukat‘ a *jiǎnchá* 检查 ,zkouška‘. Toto spojení lze zkracovat vynecháním prvního slova *jiǔjīng* 酒精 ,alkohol‘, protože je zřejmé, že se jedná o dechovou zkoušku právě na alkohol. V Číně je běžnější spojení *jiǔjīng chuīqì jiǎncè* 酒精吹气检测, což je synonymní označení k výše zmíněnému *jiǔjīng chuīqì jiǎnchá* 酒精吹气检查 ,dechová zkouška na alkohol‘, jenom místo slova *jiǎnchá* 检查 ,zkouška‘ je užito slovo *jiǎncè* 检测 se stejným významem ,zkouška‘.

Spojení *bùxíng qū* 步行区 ,pěší zóna‘ je tvořeno slovy *bùxíng* 步行 ,chodit‘ a *qū* 区 ,oblast‘ a je slovo, které je součástí čínské slovní zásoby.

Slovo *chápiàoyuán* 查票员 ,revizor‘ je tvořeno slovem *chá* 查 ,kontrolovat‘, *piào* 票 ,lístek‘ a morfémem *yuán* 员 označujícím osobu v nějaké funkci. Je to slovo,

které se běžně vyskytuje v čínštině. Slovní spojení *biànyī chápìàoyuán* 便衣查票员 ‚revizor v civilu‘ je tvořeno slovy *biànyī* 便衣 ‚civilní oblečení‘ a *chápìàoyuán* 查票员 ‚revizor‘. I toto spojení je v Číně běžně užívané, takže se ani v tomto případě o výpůjčku nejedná.

5.2.9 Školství

V této části se zaměříme na české školství. Nebudeme jednotlivý materiál uvádět dle abecedního pořadí, ale dle stupňů vzdělání, konkrétně od nejnižšího k nejvyššímu.

Jako první uvedeme pojem *jīchǔ jiàoyù* 基础教育 ‚základní vzdělání‘, který tvoří slova *jīchǔ* 基础 ‚základ‘ a *jiàoyù* 教育 ‚vzdělání‘. Tento pojem je v Číně běžně používán. Oproti tomu pojem *jīchǔ xuéxiào* 基础学校 ‚základní škola‘, který tvoří slova *jīchǔ* 基础 ‚základ‘ a *xuéxiào* 学校 ‚škola‘, se v čínském prostředí nevyskytuje. Proto se domníváme, že se jedná o výpůjčku, konkrétně kalk. Základní škola se dělí na *dī niánjí* 低年级 ‚nižší stupeň‘ a *gāo niánjí* 高年级 ‚vyšší stupeň‘. Opět se jedná o kalky, které jsou tvořeny slovy *dī* 低 ‚nízký‘ a *niánjí* 年级 ‚ročník‘ a v druhém případě *gāo* 高 ‚vysoký‘ a *niánjí* 年级 ‚ročník‘.

Slovo *zhōngxué* 中学 znamená ‚střední škola‘ i ‚gymnázium‘ a je tvořeno slovem *zhōng* 中 ‚střední‘ a morfémem *xué* 学 ‚škola‘. V našem materiálu jsou tři střední školy s užším změřením. Jako první zmíníme spojení *yǔyán zhōngxué* 语言中学 ‚jazyková střední škola‘ či ‚jazykové gymnázium‘, které je tvořeno slovy *yǔyán* 语言 ‚jazyk‘ a *zhōngxué* 中学 ‚střední škola‘. Pravděpodobně vlivem dělení čínského školského systému, který uvádíme níže, se střední škola nazývá i *gāoji zhōngxué* 高级中学. Tento název tvoří slova *gāoji* 高级 ‚vyšší stupeň‘ a *zhōngxué* 中学 ‚střední škola‘ a často se zkracuje kontrakcí na *gāozhōng* 高中.

Domníváme se, že v českém prostředí má pojem *xuéxiào* 学校, mimo významu ‚škola‘ (jako instituce), i význam ‚učiliště‘, a tím pádem že se jedná o sémantickou výpůjčku, kdy k obecnějšímu pojmu *xuéxiào* 学校 ‚škola‘ byl přidán konkrétnější význam ‚učiliště‘. Vzorek obsahuje dva typy učilišť: *zhíyè xuéxiào* 职业学校 ‚odborné učiliště‘ a *jìgōng xuéxiào* 技工学校 ‚průmyslové učiliště‘. První název je

tvořen slovy *zhíyè* 职业 ‚profese‘ a *xuéxiào* 学校 ‚škola‘, což by šlo překládat zpět do češtiny jako ‚profesní škola‘, což odpovídá principu učiliště, protože při studiu na učilišti se studenti připravují na konkrétní profesi. Druhý název *jìgōng xuéxiào* 技工学校 ‚průmyslové učiliště‘ tvoří slova *jìgōng* 技工 ‚technika‘ a *xuéxiào* 学校 ‚škola‘. Názvy těchto škol lze překládat zpět do češtiny i obecněji: ‚odborná škola‘ a ‚průmyslová škola‘. Avšak na základě kontextu článku, ze kterého jsme čerpali, se přikláníme k první variantě.

Dalším pojmem pro střední školu v našem materiálu je *zhōng-zhuān* 中专 ‚odborná střední škola‘, což je zkratka od spojení *zhōngděng zhuānkē xuéxiào* 中等专科学校 (Bǎidù bǎikē nedat.).

Shrnující pojem *gāoxiào* 高校 ‚vysoké školy a univerzity‘, je zkratkou spojení *gāoděng xuéxiào* 高等学校, které tvoří slova *gāoděng* 高等 ‚vysoký‘ a *xuéxiào* 学校 ‚škola‘. Domníváme se, že v českém prostředí by tento pojem mohl označovat ‚vyšší a vysoké školy‘.

Nejvyšší článek vzdělávacího systému je *dàxué* 大学 ‚vysoká škola‘ či ‚univerzita‘. České vysoké školy se mohou dělit na *sīlì dàxué* 私立大学 ‚soukromá vysoká škola‘, tvořeno slovy *sīlì* 私立 ‚soukromý‘ a *dàxué* 大学 ‚vysoká škola‘, a *gōnglì dàxué* 公立大学 ‚veřejná vysoká škola‘, tvořeno slovy *gōnglì* 公立 ‚veřejný‘ a *dàxué* 大学 ‚vysoká škola‘. V podkapitole 5.1.3 Názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť uvádíme konkrétní názvy českých vysokých škol.

Čínský systém členění stupňů vzdělání se liší od českého, a pravděpodobně z toho důvodu byly vytvořeny výpůjčky pro popis českého systému. Pro srovnání uvedeme čínský školský systém. *Xiǎoxué* 小学 označuje ‚základní školu‘, která však trvá pouze šest let. Pak následuje *zhōngxué* 中学 ‚střední škola‘, která se dělí na *chūjí zhōngxué* 初级中学 ‚nižší střední škola‘ a *gāojí zhōngxué* 高级中学 ‚vyšší střední škola‘. *Chūjí zhōngxué* 初级中学 přibližně odpovídá českému vyššímu stupni základní školy a *gāojí zhōngxué* 高级中学 střední škole v ČR.

Poslední pojem je *chángjià* 长假 ‚letní prázdniny‘; tvořené slovy *cháng* 长 ‚dlouhý‘ a *jià* 假 ‚prázdniny‘. Doslovný překlad je ‚dlouhé prázdniny‘, ale v českém prostředí se užívá pojem ‚letní prázdniny‘. Oba tyto pojmy se užívají v souvislosti se školstvím i v Číně.

5.2.10 Zdravotnictví

V tomto tematickém okruhu rozebereme různé pojmy týkající se českého zdravotnictví postupně dle abecedního pořadí.

Dàxué yīyuàn 大学医院 ‚fakultní nemocnice‘, není úplně přesným pojem, protože je tvořen slovy *dàxué* 大学 ‚univerzita‘ a *yīyuàn* 医院 ‚nemocnice‘, což v překladu zpět do češtiny znamená ‚univerzitní nemocnice‘. V Číně se užívá spojení *dàxué yīyuàn* 大学医院, například *Běijīng dàxué yīyuàn* 北京大学医院 ‚nemocnice Pekingské univerzity‘, ale předpokládáme, že se užití v Číně a České republice liší, protože v Číně se jedná o nemocnici spadající pod konkrétní univerzitu a pravděpodobně se vyskytuje i v kampusu dané školy.

Slovo *jiānhùxiāng* 监护箱 dle kontextu článku znamená ‚inkubátor‘. V Číně se toto slovo ve významu ‚inkubátor‘ užívá.

Výraz *zhěnsuǒ* 诊所 ‚ordinace‘ je tvořen morfémem *zhěn* 诊 ‚vyšetřit‘ a *suǒ* 所 ‚místo‘. V čínštině je běžné užití i ve významu ‚klinika‘.

Slovo *ménzhěnbù* 门诊部 ‚poliklinika‘ tvoří slova *ménzhěn* 门诊 ‚ambulantní péče‘ a *bù* 部 ‚oddělení‘. I toto slovo je běžnou součástí čínské slovní zásoby.

Pojem *jiā tíng yī shēng* 家庭医生 i *quán kē yī shēng* 全科医生 znamenají ‚praktický lékař‘. První pojem přesněji znamená ‚rodinný lékař‘, protože pojem je tvořen slovy *jiā tíng* 家庭 ‚rodina‘ a *yī shēng* 医生 ‚lékař‘. Druhý pojem je tvořen morfémy *guán* 全 ‚veškerý‘ a *kē* 科 ‚obor‘ a slovem *yī shēng* 医生 ‚lékař‘. Oba tyto pojmy se v Číně užívají také.

5.2.11 Zdravotní, sociální a jiná pojištění

V této tematické skupině popíšeme různé názvy pojištění, které zmíníme dle abecedního pořadí.

Název pojištění *zé rèn bǎo xiǎn* 责任保险 ‚pojištění odpovědnosti‘ je tvořeno slovy *zé rèn* 责任 ‚odpovědnost‘ a *bǎo xiǎn* 保险 ‚pojištění‘.

Shè bǎo 社保 ‚sociální pojištění‘ je zkratka spojení *shè huì bǎo xiǎn* 社会保险, na které jsme při sběru materiálu v plném znění nenarazili. Spojení tvoří slova *shè huì* 社会 ‚společnost‘ a *bǎo xiǎn* 保险 ‚pojištění‘. Ve zkratce jsou uvedeny pouze první

slabiky slov. S tímto pojištěním souvisí spojení *fūfū gòngtóng shèhuì bǎoxiǎn* 夫妇共同社会保险 ,společné sociální pojištění manželů‘, které je tvořeno slovy *fūfū* 夫妇 ,manželé‘, *gòngtóng* 共同 ,společný‘ a *shèhuì bǎoxiǎn* 社会保险 ,sociální pojištění‘.

Yīliáo bǎoxiǎn 医疗保险 ,zdravotní pojištění‘ tvoří slova *yīliáo* 医疗 ,zdravotní péče‘ a *bǎoxiǎn* 保险 ,pojištění‘. Toto spojení se většinou zkracuje kontrakcí na slovo *yībǎo* 医保, ve kterém jsou ponechány první slabiky slov *yīliáo* 医疗 ,zdravotní péče‘ a *bǎoxiǎn* 保险 ,pojištění‘.

Poslední pojištění materiálu je *rénshēn ānwéi de bǎoxiǎn* 人身安危的保险. Předpokládáme, že toto pojištění je ,životní pojištění‘. Název je tvořen slovy *rénshēn* 人身 ,osoba‘, *ānwéi* 安危 ,bezpečnost‘; přesněji ,bezpečí a nebezpečí‘, gramatickou částicí *de* 的 a slovem *bǎoxiǎn* 保险 ,pojištění‘.

V Číně existují tři z výše zmíněných pojištění: *yīliáo bǎoxiǎn* 医疗保险 ,zdravotní pojištění‘, *shèhuì bǎoxiǎn* 社会保险 ,sociální pojištění‘ a *zérèn bǎoxiǎn* 责任保险 ,pojištění odpovědnosti‘.

5.2.12 Bydlení

Nyní uvedeme pojmy související s obydlími a místy pro život.

Spojení *dàlóu gōngyù* 大楼公寓 ,bytový dům‘ je tvořeno slovy *dàlóu* 大楼 ,vícepatrový dům‘ a *gōngyù* 公寓 ,bytový dům‘. Bližší určení bytového domu je například *dàbǎnlóu* 大板楼 ,panelový dům‘. Toto slovo je tvořeno slovy *dà* 大 ,velký‘, *bǎn* 板 ,deska‘ a *lóu* 楼 ,vícepatrová budova‘. Obě slova se v Číně užívají, protože i v Číně se vyskytují panelové domy.

Spojení *értóng fúli yuàn* 儿童福利院 ,dětský domov‘ je tvořeno slovy *értóng* 儿童 ,dítě‘, *fúli* 福利 ,sociální zabezpečení‘ a morfémem *yuàn* 院 ,ústav‘. Toto slovo se pro stejnou instituci užívá i v Číně, například *Shànghǎi shì értóng fúli yuàn* 上海市儿童福利院 ,Shanghaiský dětský domov‘.

Další českou reálií je *dúzhái* 独宅 ,samota‘. Slovo je tvořeno morfémou *dú* 独 ,osamělý‘ a *zhái* 宅 ,obydlí‘. Na základě kontextu článku se domníváme, že slovo *dúzhái* 独宅 může mít i význam ,chata‘ či ,chalupa‘.

Nyní zmíníme dva typy měst: *wēnquán chéngshì* 温泉城市 ‚lázeňské město‘ a *wèixīngchéng* 卫星城 ‚satelitní město‘. První spojení tvoří slova *wēnquán* 温泉 ‚lázně‘ a *chéngshì* 城市 ‚město‘ a druhé je tvořeno slovem *wèixīng* 卫星 ‚satelit‘ a morfémem *chéng* 城 ‚město‘. Oba tyto pojmy se v Číně také užívají, tudíž ani v jednom případě se nejedná o výpůjčku. V Číně se objevuje i pojem *wèixīng chéngshì* 卫星城市 ‚satelitní město‘, ve kterém je celé slovo *chéngshì* 城市 ‚město‘, nejen první slabika *chéng* 城.

5.2.13 Stravování

V tématickém oddíle týkající se jídla mámě několik položek, které rozdělíme do podskupin. Nejdříve uvedeme různá jídla a potraviny, a pak další slova související s jídlem a stravováním.

Názvy hlavních chodů v našem materiálu jsou dva: *dùn niúròu* 炖牛肉 ‚guláš‘ a *nǎiyóu mèn niúròu* 奶油焖牛肉 ‚svíčková omáčka‘. Spojení *dùn niúròu* 炖牛肉 ‚guláš‘ tvoří slova *dùn* 炖 ‚dusit‘ a *niúròu* 牛肉 ‚hovězí‘. Přestože toto slovo vzniklo pro pojmenování cizího jídla, předpokládáme, že nevzniklo pod vlivem českého slova, takže pro nás toto slovo výpůjčka není.

Název pro druhý hlavní chod *nǎiyóu mèn niúròu* 奶油焖牛肉 ‚svíčková na smetaně‘ či ‚svíčková omáčka‘ je tvořen slovy *nǎiyóu* 奶油 ‚smetana‘, *mèn* 焖 ‚dusit‘ a *niúròu* 牛肉 ‚hovězí‘. Název vznikl jako vysvětlující složenina, která zachycuje charakter tohoto jídla. Čínský název neodpovídá českému, protože je použito slovo *niúròu* 牛肉 ‚hovězí‘, místo přesnějšího slova *niúliǔ* 牛柳 ‚svíčková‘ a navíc slovo *mèn* 焖 ‚dusit‘, které český název vůbec neobsahuje, takže název určitě není kalk.

Materiál obsahuje názvy čtyř různých příloh: *càiní* 菜泥 ‚kaše‘, *pèicài* 配菜 ‚obloha‘, *miàntiáo* 面条 ‚těstoviny‘ a *chángqī bǎocún lèi gān diǎnxīn* 长期保存类干点心 ‚trvanlivé pečivo‘.

Slovo *càiní* 菜泥 ‚kaše‘; přesněji ‚zeleninová kaše‘, tvoří slova *cài* 菜 ‚zelenina‘ a *ní* 泥 ‚bláto‘, a i v čínském prostředí se užívá, avšak pravděpodobně ne jako příloha, ale například jídlo pro malé děti.

Slovo *pèicài* 配菜 ‚obloha‘ může znamenat i ‚příloha‘, protože je tvořeno slovesem *pèi* 配 ‚připojit‘ a slovem *cài* 菜 ‚jídlo‘ či ‚zelenina‘. Toto slovo se v čínském prostředí užívá, přestože může mít lehce jiný význam. Například v českém prostředí je za přílohu považována rýže, která by v čínské čínštině nikdy nebyla označena jako *pèicài* 配菜.

V Číně má slovo *miàntiáo* 面条 význam ‚nudle‘, ale v českém prostředí označuje veškeré těstoviny. Název tvoří slova *miàn* 面 ‚mouka‘ a *tiáo* 条 ‚proužek‘.

Pojem *chángqī bǎocún lèi gān diǎnxīn* 长期保存类干点心 ‚trvanlivé pečivo‘ se skládá ze slov *chángqī* 长期 ‚dlouhodobý‘, *bǎocún* 保存 ‚uchovat‘, *lèi* 类 ‚druh‘ *gān* 干 ‚suchý‘ a *diǎnxīn* 点心 ‚pečivo‘. Protože se toto slovo neobjevuje v čínském prostředí, předpokládáme, že se jedná o kalk.

Slovo *règǒu* 热狗 ‚párek v rohlíku‘, které tvoří slovo *rè* 热 ‚teplý‘ a *gǒu* 狗 ‚pes‘ je poslední název jídla v našem materiálu. Jedná se o výpůjčku z anglického *hotdog*, což je v Číně běžně užívané slovo. Český párek v rohlíku se však liší od hotdogu. Nabízí se varianta, že *règǒu* 热狗 je sémantická výpůjčka. Pravděpodobnější je, že ‚párek v rohlíku‘ je považován za totéž jako *hotdog*, a tudíž se o sémantickou výpůjčku z češtiny nejedná.

Poslední pojem je *fànpiào* 饭票 ‚stravenka‘; platidlo za potraviny či jídlo v restauraci. Slovo tvoří slovo *fàn* 饭 ‚jídlo‘ a *piào* 票 ‚lístek‘. V Číně také existují *fànpiào* 饭票, ale v jiném významu.

5.2.14 Svátky

V této podkapitole uvedeme pojmy pro svátky obecně. Názvy konkrétních svátků jsou v podkapitole 5.1.12.

Pojem *guóding jiàrì* 国定假日 i *guóding jìniànrì* 国定纪念日 znamenají ‚státní svátek‘. První spojení tvoří slova *guóding* 国定 ‚státem určený‘ a *jiàrì* 假日 ‚svátek‘. Druhý je tvořen také slovem *guóding* 国定 ‚státem určený‘, slovem *jìniàn* 纪念 ‚výročí‘ a morfémem *rì* 日 ‚den‘.

5.2.15 Nezařazené

V poslední části rozboru sesbíraného materiálu týkajícího se českých reálií uvedeme slova a spojení, která stojí za zmínku, ale netýkají se žádné z výše zmíněných kategorií.

Slovo *tuìxiū jiēduàn* 退休阶段 ,důchod‘ je tvořeno slovy *tuìxiū* 退休 ,odejít do důchodu‘ a *jiēduàn* 阶段 ,období‘. V Číně je běžnější užívat pouze slovo *tuìxiū* 退休 ,důchod‘.

Slovo *gélāguǒ'ěr wénzì* 格拉果尔文字 ,hlaholice‘ je hybridní výpůjčka, která je tvořena fonetickým přepisem slova ,hlahol‘ *gélāguǒ'ěr* 格拉果尔 doplněným o vysvětlující slovo *wénzì* 文字 ,písmo‘. Avšak tato výpůjčka pravděpodobně nevznikla pod vlivem češtiny, takže v naší vrstvě zkoumání se o výpůjčku nejedná; je to běžný název pro hlaholici v čínštině.

Spojení *jiǎchún lièjiǔ 'àn* 甲醇劣酒案 ,metanolová aféra‘ tvoří slovo *jiǎchún* 甲醇 ,metanol‘, *liè* 劣 ,nekvalitní‘, *jiǔ* 酒 ,alkohol‘ a morfém *àn* 案 ,případ‘. Přestože je oproti českému názvu v čínském navíc slovo *liè* 劣 ,nekvalitní‘, domníváme se, že se i tak jedná o kalk.

Spojení *gōngmínzhèng* 公民证 ,občanský průkaz‘ je tvořen slovem *gōngmín* 公民 ,občan‘ a morfémem *zhèng* 证 ,průkaz‘. V Číně je českému občanskému průkazu nejbližší *jūmín shēnfènzhèng* 居民身份证 ,identifikační průkaz obyvatele‘. Pojem tvoří slova *jūmín* 居民 ,obyvatel‘, *shēnfèn* 身份 ,identita‘ a *zhèng* 证 ,průkaz‘.

Poslední spojení, které v této práci rozebereme, je *guójiā róngyù jiǎngxiàng* 国家荣誉奖项 ,státní vyznamenání‘. Spojení tvoří slova *guójiā* 国家 ,stát‘, *róngyù* 荣誉 ,čest‘ a *jiǎngxiàng* 奖项 ,ocenění‘.

Představili jsme a rozebrali shromážděný materiál z reprezentativního vzorku čísel časopisu Zpravodaj Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯. V následující kapitole se pokusíme shrnout, jakým způsobem se české reálie v čínštině označují.

6. Závěr

Rozborem materiálu shromážděného z několika vydání periodika Zpravodaj Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 jsme zjistili, že pro popis českých reálií se volí různé způsoby; používají se běžná čínská slova, vytváří se výpůjčky i nová slova a slovní spojení.

Z výpůjček jsou v materiálu zastoupeny transliterované výpůjčky, kalky, hybridní výpůjčky a v malém množství sémantické výpůjčky.

Transliterované výpůjčky se užívají hlavně pro přepis jmen osob, zeměpisných názvů, zejména názvů měst, a názvů firem. V našem materiálu jsou fonetické výpůjčky zastoupeny pouze čistými fonetickými výpůjčkami. Objevují se různé varianty přepisu pro jedno jméno; konkrétně pro jména osob a zeměpisné názvy.

Kategorii kalků dělíme na dvě skupiny: kalky a kalky zvláštního typu. Slova vzniklá kalkováním jsou obsažena v různých tematických skupinách našeho materiálu. Kalkováním vznikly například místní názvy, názvy periodik, názvy ministerstev a úřadů a řada obecných jmen.

Kalky zvláštního typu jsou v našem materiálu z velké části zastoupeny zeměpisnými názvy. Zvláštní typ kalku je takový kalk, který je tvořen dvěma částmi: přívlastkem a slovem určeným, kterým je obvykle podstatné jméno. V přívlastku je podstatné jméno, které je původně fonetickou výpůjčkou.

Užití sémantických výpůjček pro popis českých reálií není příliš běžné. Slova, které považujeme za sémantické výpůjčky, není mnoho. Navíc je možné, že v chápání Číňanů nejsou daná slova sémantickými výpůjčkami, protože česká reálie, kterou slovo popisuje, pro ně je tím samým, co běžně označuje dané čínské slovo.

Pro popis českých reálií se objevují tři typy hybridních výpůjček: hybridní výpůjčky, které jsou tvořeny fonetickým přepisem slova a původním čínským morfémem, hybridní výpůjčky, které jsou tvořeny kalkem a vysvětlujícím morfémem, a hybridy, které tvoří grafická výpůjčka v kombinaci s čínským morfémem. První typ hybridů se užívá hlavně u zeměpisných názvů. V našem materiálu to jsou hlavně názvy hor a řek, kdy k fonetickému přepisu názvu v češtině je přidán vysvětlující morfém. Druhý typ hybridních výpůjček je v našem materiálu zastoupen například zeměpisnými názvy, názvy ocenění a názvy úřadů. Hybridy tvořené grafickou výpůjčkou a vysvětlujícím morfémem jsou slova tvořená kombinací latinky a čínského morfému. V našem materiálu to jsou hlavně názvy některých politických stran.

Běžná čínská slova popisující české reálie se objevují napříč téměř všemi tematickými skupinami; jsou to slova související s politikou, úřady, dopravou, zdravotnictvím, bydlením atd.

V materiálu jsou i slova či slovní spojení, o kterých se domníváme, že jsou to slova nová, která vznikla pro zachycení některých českých reálií.

Na popis některých českých reálií v čínštině mají vliv cizí jazyky a latinka. Některá osobní jména a místní názvy, hlavně názvy některých měst a historických částí České republiky, nejsou fonetickými výpůjčkami z češtiny, ale jsou to výpůjčky, které vznikly na základě názvu pro českou reálii v cizím jazyce. Často je tím jazykem angličtina. Dále se domníváme, že svou roli hraje latinka, konkrétně při přepisu některých osobních jmen, protože některá jména jsou si podobnější v psané podobě, než ve výslovnosti. Některé slabiky, které jsou v pīnyīnu téměř totožné se jménem psaným česky, se totiž svou výslovností velmi liší.

V úvodních kapitolách jsme zmínili slovotvorné procesy, kterými se v čínštině tvoří slova. V našem materiálu nejsou slova popisující české reálie, která by byla tvořena reduplikací. Kompozice je v čínštině velmi běžný způsob tvoření slov, což se odráží i ve slovech popisující české reálie. Kompozicí jsou tvořena slova napříč tematickými skupinami. Při popisu českých reálií se užívá i abreviace; nejčastěji pro názvy politických stran, ministerstev a úřadů. Afixací slova v našem materiálu tvořena nejsou. Je však možné, že existuje přechodná forma sufixu či kvazisufix s významem – ová wá 娃, u příjmení žen.

Tendencí popisu českých reálií je snaha o fonetickou a sémantickou adaptaci tak, aby slova a slovní spojení příliš nevyčnívala v běžné čínské slovní zásobě a tím byla zachována integrita čínského jazyka. Toto je však obecně platná tendence při půjčování a tvorbě nových slov.

Například u tvorby názvů českých vysokých škol pozorujeme tendenci kopírovat vzor názvů čínských vysokých škol. Slova z názvu české vysoké školy se skládají podle čínského vzoru.

Tendence, kterou pozorujeme, je vypouštět přídavná jména od slova ‚Česko‘ v názvech měst, které jsou fonetickými výpůjčkami. Domníváme se, že tato tendence souvisí s adaptací výpůjček, konkrétně se snahou o zkracování

víceslabičných morfémů, protože fonetické výpůjčky jsou většinou mnohem delší než původní čínská slova.

V některých případech pozorujeme tendenci rozlišovat v čínštině slova, která jsou v češtině stejná a naopak nerozlišovat některá česká slova. Nejpatrnější je tato tendence při překládání slova ‚Česko‘ *Jiékè* 捷克 a ‚Čechy‘ *Bōxīmǐyà* 波西米亚. V mnoha případech je slovo ‚Čechy‘ překládáno jako *Jiékè* 捷克, což znamená ‚Česko‘. Domníváme se, že v některých případech to může být nesprávným pochopením některých českých názvů, ve kterých se objevuje přídavné jméno od slova ‚Čechy‘; například Středočeský kraj, České Budějovice a podobně. Je možné, že tato přídavná jména chybně považují za odvozená od slova ‚Česko‘.

V úvodu jsme vyřkli myšlenku, že slovní zásoba Číňanů žijících v České republice je ovlivněna českými reáliemi. Sesbíráním materiálu a jeho analýzou jsme ukázali, že české reálie skutečně ovlivňují slovní zásobu Číňanů žijící v České republice. Také jsme ukázali, jakým způsobem se české reálie zachycují.

Protože jsou výsledky postaveny na základě slovní zásoby časopisu Zpravodaj Číňanů žijících v České republice *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯, nabízí se otázka, zda slova a slovní spojení užívaná v časopise pro popis českých reálií jsou Číňany žijícími v České republice běžně užívané, či nikoliv. Toto však je otázka, kterou se může zabývat někdo jiný.

7. Seznam použité literatury

7.1 Prameny

Bǎidù bǎikē 百度百科 (nedat.). „*Kèlǔmǔluòfū* 克鲁姆洛夫 [Český Krumlov]“. *Bǎidù bǎikē* [online]. Dostupné na: <http://baike.baidu.com/view/368296.htm> (navštíveno 28. 4. 2014).

Bǎidù bǎikē 百度百科 (nedat.). „*Jíekè Bùjiéyúēwéicǎi* 捷克布杰约维采 [České Budějovice]“. *Bǎidù bǎikē* [online]. Dostupné na: <http://baike.baidu.com/view/911474.htm> (navštíveno 28. 4. 2014).

Bǎidù bǎikē 百度百科 (nedat.). „*Hèlādécí-Kèlāluòwéi* 赫拉德茨-克拉洛韦 [Hradec Králové]“. *Bǎidù bǎikē* [online]. Dostupné na: <http://baike.baidu.com/view/1055671.htm> (navštíveno 28. 4. 2014).

Bǎidù bǎikē 百度百科 (nedat.). „*Wò'ěrtǎwǎhé* 沃尔塔瓦河 [Vltava]“. *Bǎidù bǎikē* [online]. Dostupné na: <http://baike.baidu.com/view/929708.htm> (navštíveno 28. 4. 2014).

Bǎidù bǎikē 百度百科 (nedat.). „*zhōngděng zhuānkē xuéxiào* 中等专科学校[odborná střední škola]“. *Bǎidù bǎikē* [online]. Dostupné na: <http://baike.baidu.com/view/811836.htm> (navštíveno 23. 4. 2014).

Hú Yáng 胡杨 (2009). „*Běi'ōu de Ombudsman zhìdù yǔ fǎn fǔbài* 北欧的 Ombudsman 制度与反腐败 [Systém severoevropských ombudsmanů a boj proti korupci]“. *Guójiā yùfáng fǔbài jú* [online], 2. 11. 2009. Dostupné na: <http://www.nbcp.gov.cn/article/gjjlyhz/tszs/200911/20091100004436.shtml> (navštíveno 20. 4. 2014).

Lǚ jié huárén liányì huì 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (Česko čínský žurnál), 339.

- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 340.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 343.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 344.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 345.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 346.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 347.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 348.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 349.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2013). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 350.
- Lǚ jié huárén liányì huì* 旅捷华人联谊会 (2014). *Jiéhuá tōngxùn* 捷华通讯 (*Česko čínský žurnál*), 351.

7.2 Sekundární literatura

- Alleton, Viviane (2001). „Chinese Terminologies: On Preconceptions“. In: Michael Lackner (ed.), *New Terms for New Ideas: Western Knowledge & Lexical Change in Late Imperial China*. Leiden: Brill, 15–34.

Běijīng wàiguóyǔ dàxué 《Xīn Jié Hàn cídiǎn》 biānxiě zǔbiān 北京外国语大学《新捷汉词典》编写组编 (1998). „*Nový česko-čínský slovník Xīn Jié Hàn cídiǎn* 新捷汉词典“. Běijīng: Shāngwù Yīnshūguǎn.

Bloomfield, Leonard (1967). *Language*. London: George Allen & Unwin LTD.

Cruse, D.A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Čermák, František (2010). *Lexikon a sémantika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Černý, Jiří (1998). *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico.

Filipec, Josef a Čermák, František (1985). *Česká lexikologie*. Praha: Academia.

Filipec, Josef a kol. (1998). *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia.

Fú Huáiqīng 符淮青 (1985). *Xiàndài hànyǔ cíhuì* 现代汉语词汇 [Slovní zásoba moderní čínštiny]. Běijīng: Běijīng dàxué chūbǎnshè.

Li, Charles N. a Thompson, Sandra A. (1989). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. Berkley, Los Angeles a London: University of California Press.

Lippert, Wolfgang (2001). „Language in The Modernization Process: The Integration of Western Concepts and Terms into Chinese and Japanese in The Nineteenth Century“. In: Michael Lackner (ed.), *New Terms for New Ideas: Western Knowledge & Lexical Change in Late Imperial China*. Leiden: Brill, 57–66.

Masini, Federico (1996). *Formation of Modern Chinese Lexicon and Its Evolution Toward a National Language*. Leiden: Brill.

- Miao, Ruiqin (2005). „Loanword Adaptation in Mandarin Chinese: Perceptual, Phonological and Sociolinguistic Factors“. Nepublikovaná disertační práce, Stony Brook University, Stony Brook.
- Norman, Jerry (1997). *Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Novotná, Zdenka (1967a). „Linguistic Factors of the Low Adaptability of Loan-word to the Lexical System of Modern Chinese“. *Monumenta Serica* 26.2, 103–118.
- Novotná, Zdenka (1967b). „Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese“. *Archiv Orientální* 35.4, 613–648.
- Novotná, Zdenka (1968). „Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese“. *Archiv Orientální* 36.2, 295–325.
- Novotná, Zdenka (1969). „Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese“. *Archiv Orientální* 37.1, 48–75.
- Packard, Jerome L. (2004). *The Morphology of Chinese: A Linguistic and Cognitive Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- T'sou, Benjamin K. (2001). „Language Contact and Lexical Innovation“. In: Michael Lackner (ed.), *New Terms for New Ideas: Western Knowledge & Lexical Change in Late Imperial China*. Leiden: Brill, 35–56.
- Yuen Ren Chao (1970). *A Grammar of Spoken Chinese*. Berkley: University of California Press.
- Zádrapa, Lukáš. a Pejčochová, Michaela (2009). *Čínské písmo*. Praha: Academia.
- Zhào Yuánrèn 赵元任 (2001). *Hànyǔ kǒuyǔ yǔfǎ* 汉语口语语法 [Gramatika mluvené čínštiny]. Běijīng: Shāngwù Yīnshūguǎn.

Zhū Déxī 朱德熙 (1999). *Zhū Déxī wénjí* 朱德熙文集 [Zhū Déxīho souborné dílo]. 1.sv.
Běijīng: Shāngwù Yìnshūguǎn.

Příloha

Přehled sesbíraného materiálu roztříděný do skupin dle podkapitol.

Jména osob

čínsky	pīnyīn	český překlad
巴比斯	Bābīsī	Babiš
巴尔温	Bā'ěrwēn	Balvín
比尔凯	Bǐ'ěrkǎi	Birke
比尔克	Bǐ'ěrkè	Birke
博卢夫卡	Bólúfukǎ	Borůvka
布尔西克	Bù'ěrxīkè	Bursík
切恩齐亚拉	Qiè'ēnqíyàlā	Cieńczyca
西里尔	Xīlǐ'ěr	Cyril
切赫	Qièhè	Čech
杜布	Dùbù	Dub
德沃夏克	Déwòxiàkè	Dvořák
菲利普	Fēilǐpǔ	Filip
菲舍尔	Fēishě'ěr	Fischer
弗朗吉谢克	Fúlǎngjǐxièkè	František
弗朗季谢克	Fúlǎngjǐxièkè	František
弗朗吉谢克•科尼切克	Fúlǎngjǐxièkè•Kēníqièkè	František Koníček
高特	Gāotè	Gott
科特	Kètè	Gott
哈维尔	Hāwéi'ěr	Havel
海格尔	Hǎigé'ěr	Heger
海纳尔	Hǎinà'ěr	Hejnar
霍尔察特	Huò'ěrchátè	Holcát
霍沃尔卡	Huòwò'ěrkǎ	Hovorka
胡斯	Húsī	Hus
伊洛娜	Yīluònà	Ilona
伊洛娜•什维赫利科娃	Yīluònà•Shíwéihèlikēwá	Ilona Švihlíková
雅格尔	Yǎgé'ěr	Jágr
雅格勒	Yǎgélè	Jágr
雅吉尔	Yǎjǐ'ěr	Jágr
简	Jiǎn	Jan
扬	Yáng	Jan
简•比尔克	Jiǎn•Bǐ'ěrkè	Jan Birke
扬•胡斯	Yáng•Húsī	Jan Hus
雅罗米尔	Yǎluómǐ'ěr	Jaromír
吉利	Jílì	Jiří
吉瑞	Jírùi	Jiří
伊尔	Yī'ěr	Jiří
伊利	Yīlì	Jiří
伊瑞	Yīrùi	Jiří

伊希	<i>Yīxī</i>	Jiří
卡洛赛克	<i>Kǎluòsàikè</i>	Kalousek
卡雷尔	<i>Kǎléi'ěr</i>	Karel
克劳斯	<i>Kèlǎosī</i>	Klaus
克劳索娃	<i>Kèlǎosuǒwá</i>	Klausová
克莫尼切克	<i>Kèmoníqièkè</i>	Kmoníček
科特	<i>Kētè</i>	Kohout
科尼切克	<i>Kēníqièkè</i>	Koníček
科扎克	<i>Kēzhākè</i>	Kozák
利博尔	<i>Lìbó'ěr</i>	Libor
利博尔·塞奇卡	<i>Lìbó'ěr·Sāiqíká</i>	Libor Sečka
马瑞亚	<i>Mǎruìyǎ</i>	Marian
马瑞亚·比查	<i>Mǎruìyǎ·Bǐchá</i>	Marian Piecha
马丁	<i>Mǎdīng</i>	Martin
马丁	<i>Mǎdīng</i>	Martin
马丁·布尔西克	<i>Mǎdīng·Bù'ěrxīkè</i>	Martin Bursík
马丁·佩奇纳	<i>Mǎdīng·Pèiqínà</i>	Martin Pecina
美多杰	<i>Měiduōjié</i>	Metoděj
米尔科娃	<i>Mǐ'ěrkēwá</i>	Mirková
米罗斯拉夫	<i>Mǐluósīlǎfū</i>	Miroslav
米罗斯拉夫·辛格	<i>Mǐluósīlǎfū·Xīngé</i>	Miroslav Singer
穆泽卡什	<i>Mùzékáshén</i>	Muzikář
内恰斯	<i>Nèiqiàsī</i>	Nečas
涅姆佐娃	<i>Nièmǔzuǒwá</i>	Němcová
诺塞克	<i>Nuòsāikè</i>	Nosek
诺瓦克	<i>Nuòwǎkè</i>	Novák
巴威尔	<i>Bāwēi'ěr</i>	Pavel
佩奇纳	<i>Pèiqínà</i>	Pecina
彼得	<i>Bǐde</i>	Petr
彼得·切赫	<i>Bǐde·Qièhè</i>	Petr Čech
比查	<i>Bǐchá</i>	Piecha
鲁斯诺克	<i>Lǔsīnuòkè</i>	Rusnok
桑科特	<i>Sāngkētè</i>	Sankot
塞奇卡	<i>Sāiqíká</i>	Sečka
施瓦岑贝格	<i>Shīwǎcénbèigé</i>	Schwarzenberg
施瓦尔琴贝格	<i>Shīwǎ'ěrqínbèigé</i>	Schwarzenberg
施瓦尔钦贝格	<i>Shīwǎ'ěrqīnbèigé</i>	Schwarzenberg
辛格	<i>Xīngé</i>	Singer
索博特卡	<i>Suǒbótèkā</i>	Sobotka
什克罗马赫	<i>Shíkèluómǎhè</i>	Škromach
什捷赫	<i>Shíjiéhè</i>	Štěch
什托格尔	<i>Shítuōgél'ěr</i>	Štogl
什维赫利科娃	<i>Shíwéihèlikēwá</i>	Švihlíková

瓦茨拉夫	<i>Wǎcílāfū</i>	Václav
瓦茨拉夫•克劳斯	<i>Wǎcílāfū•Kèlǎosī</i>	Václav Klaus
泽曼	<i>Zémàn</i>	Zeman

Zeměpisné názvy

čínsky	pīnyīn	český překlad
布尔诺	<i>Bù'ěrnào</i>	Brno
波西米亚	<i>Bōxīmǐyà</i>	Čechy
黑桥	<i>Hēi Qiáo</i>	Černý Most
捷克	<i>Jié kè</i>	Česká republika
捷克共和国	<i>Jié kè gònghéguó</i>	Česká republika
布捷尧维采	<i>Bùjiéyáowéicǎi</i>	České Budějovice
布杰约维采	<i>Bùjiéyuēwéicǎi</i>	České Budějovice
克罗母洛夫	<i>Kèluómǔluòfū</i>	Český Krumlov
赫拉带茨古王城	<i>Hèlādàicǐ gǔwángchéng</i>	Hradec Králové
南捷克州	<i>Nán jié kè zhōu</i>	Jihočeský kraj
查理大桥	<i>Chárlǐ dàqiáo</i>	Karlův most
克尔科诺谢山	<i>Kè'ěrkēnuòxiè shān</i>	Krkonoše
拉贝河	<i>Lābèihé</i>	Labe
易北河	<i>Yìběihé</i>	Labe
小城广场	<i>Xiǎochéng guǎngchǎng</i>	Malostranské náměstí
米库洛夫	<i>Mǐkùluòfū</i>	Mikulov
摩拉维亚	<i>Mó lā wéi yǎ</i>	Morava
莫拉维亚	<i>Mò lā wéi yǎ</i>	Morava
纳霍德	<i>Nà huò dé</i>	Náchod
天文钟	<i>tiānwénzhōng</i>	Pražský orloj
天文钟楼	<i>tiānwénzhōng lóu</i>	Pražský orloj
钟楼	<i>zhōnglóu</i>	Pražský orloj
帕尔杜比采	<i>Pà'ěrdùbǐcǎi</i>	Pardubice
巴黎大街	<i>Bā lǐ dàjiē</i>	Pařížská ulice
碧赛克	<i>Bì sà i kè</i>	Písek
皮尔森	<i>Pí'ěrsēn</i>	Plzeň
布拉格	<i>Bù lā gé</i>	Praha
火药塔	<i>Huǒ yào tǎ</i>	Prašná brána
布拉格城堡	<i>Bù lā gé chéngbǎo</i>	Pražský hrad
北捷克州	<i>Běi jié kè zhōu</i>	Severočeský kraj
西里西亚	<i>Xī lǐ xī yà</i>	Slezsko
老城区	<i>Lǎo chéng qū</i>	Staré Město
老城广场	<i>Lǎo chéng guǎngchǎng</i>	Staroměstské náměstí
中捷克州	<i>Zhōng jié kè zhōu</i>	Středočeský kraj
乌斯季州	<i>Wū sī jì zhōu</i>	Ústecký kraj
瓦茨拉夫广场	<i>Wǎcílāfū guǎngchǎng</i>	Václavské náměstí
打摩拉维亚公国	<i>Dǎ mó lā wéi yǎ gōngguó</i>	Velkomoravská říše

大铜马	<i>Dà tóng mǎ</i>	Velký bronzový kůň (památník sv. Václava)
伏尔塔瓦	<i>Fú'ěrtǎwǎ</i>	Vltava
沃尔塔瓦	<i>Wò'ěrtǎwǎ</i>	Vltava
兹林	<i>Zīlín</i>	Zlín

Názvy vysokých škol a vědeckých pracovišť

čínsky	pīnyīn	český překlad
捷克科学院	<i>Jiékè kēxuéyuàn</i>	Akademie věd ČR
捷克技术大学	<i>Jiékè jìshù dàxué</i>	České vysoké učení technické
查理大学哲学院	<i>Chárlǐ dàxué zhéxué yuàn</i>	Filozofická Fakulta UK
门得尔大学	<i>Méndé'ěr dàxué</i>	Mendelova Univerzita
查理大学第一医学院	<i>Chárlǐ dàxué dì yī yīxué yuàn</i>	První lékařská fakulta UK
查理大学	<i>Chárlǐ dàxué</i>	Univerzita Karlova
帕拉茨基大学	<i>Pàlācíjī dàxué</i>	Univerzita Palackého
布拉格经济大学	<i>Bùlāgé jīngjì dàxué</i>	Vysoká škola ekonomická v Praze
布尔诺技术大学	<i>Bù'ěrnào jìshù dàxué</i>	Vysoké učení technické v Brně

Názvy periodik

čínsky	pīnyīn	český překlad
新报	<i>Xīn bào</i>	HALÓ noviny
经济日报	<i>Jīngjì rìbào</i>	Hospodářské noviny
人民报	<i>Rénmín bào</i>	Lidové noviny
文学报	<i>Wénxué bào</i>	Literární noviny
今日青年阵线报	<i>Jīnrì qīngnián zhènxìàn bào</i>	Mladá fronta DNES
权利报	<i>Quánlì bào</i>	Právo
布拉格邮报	<i>Bùlāgé yóubào</i>	The Prague Post

Názvy politických stran

čínsky	pīnyīn	český překlad
ANO 党	<i>āno dǎng</i>	ANO
捷克社会民主党	<i>Jiékè shèhuì mínzhǔdǎng</i>	ČSSD
捷克社民党	<i>Jiékè shèmíndǎng</i>	ČSSD
社会民主党	<i>Shèhuì mínzhǔdǎng</i>	ČSSD
社民党	<i>Shèmíndǎng</i>	ČSSD
基督教民主党	<i>Jīdūjiào mínzhǔdǎng</i>	KDU-ČSL
共产党	<i>Gòngchǎndǎng</i>	KSČM
捷克和摩拉维亚共产党	<i>Jiékè hé Mólāwéiyǎ gòngchǎndǎng</i>	KSČM
Lev 21 党	<i>Lev 21 dǎng</i>	Lev 21
公民民主党	<i>Gōngmín mínzhǔdǎng</i>	ODS

公民党	Gōngmíndǎng	ODS
TOP 09 党	top 09 dǎng	TOP 09

Názvy asociací a svazů

čínsky	pīnyīn	český překlad
捷克旅游公司协会	Jiékè lǚyóu gōngsī xiéhuì	Asociace cestovních kanceláří České republiky
捷克家具协会	Jiékè jiājù xiéhuì	Asociace českých nábytkářů
捷克出口商协会	Jiékè chūkǒushāng xiéhuì	Asociace exportérů ČR
捷克餐饮协会	Jiékè cānyǐn xiéhuì	Asociace hotelů a restaurací ČR
捷克酒店餐饮业协会	Jiékè jiǔdiàn cānguǎnyè xiéhuì	Asociace hotelů a restaurací ČR
捷克旅游餐饮协会	Jiékè lǚyóu cānyǐn xiéhuì	Asociace hotelů a restaurací ČR
驻捷使团官外交配偶协会	Zhù jié shǐ tuán guān wàijiāo pèi'ǒu xiéhuì	Asociace partnerů diplomatického sboru
捷克电子商务协会	Jiékè diànzǐ shāngwù xiéhuì	Asociace pro elektronickou komerci ČR
捷克纺织服装皮革工业协会	Jiékè fǎngzhī fúzhuāng pígé gōngyè xiéhuì	Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu
捷克纺织服装协会	Jiékè fǎngzhī fúzhuāng xiéhuì	Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu
捷克律师协会	Jiékè lǚshī xiéhuì	Česká advokátní komora
捷克创新制药协会	Jiékè chuàngxīn zhìyào xiéhuì	Česká asociace inovativního farmaceutického průmyslu
捷克银行协会	Jiékè yínháng xiéhuì	Česká bankovní asociace
捷克银行业协会	Jiékè yínhángyè xiéhuì	Česká bankovní asociace
捷克光伏发电协会	Jiékè guāngfú fādiàn xiéhuì	Česká fotovoltaická asociace
捷克光伏产业协会	Jiékè guāngfú chǎnyè xiéhuì	Česká fotovoltaická průmyslová asociace
捷夸美纽斯协会	Jié Kuāměiniūsī xiéhuì	Česká společnost Comenius
捷克疫苗接种协会	Jiékè yìmiáo jiēzhǒng xiéhuì	Česká vakcinologická společnost
捷克啤酒企业协会	Jiékè píjiǔ qǐyè xiéhuì	Českomoravský svaz minipivovarů
捷越南人协会	Jié yuènnánrén xiéhuì	Česko-vietnamská společnost
捷克啤酒协会	Jiékè píjiǔ xiéhuì	Český svaz pivovarů a sladoven
捷克肉联加工业协会	Jiékè ròulián jiāgōngyè xiéhuì	Český svaz zpracovatelů masa
捷克民间艺术协会	Jiékè mǐnjiān yìshù xiéhuì	Folklorní sdružení ČR
捷克数学家和物理学家协会	Jiékè shùxuéjiā hé wùlǐxuéjiā xiéhuì	Jednota českých matematiků a fyziků

捷克数学家和物理学家协会	Jiékè shùxuéjiā hé wùlǐxuéjiā xiéhuì	Jednota českých matematiků a fyziků
供水和污水处理协会	Gōngshuǐ hé wūshuǐ chǔlǐ xiéhuì	Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR
捷克个体户协会	Jiékè gètǐhù xiéhuì	Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR
捷中友好合作协会	Jié zhōng yǒuhǎo hézuò xiéhuì	Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce
捷中友好协会	Jié zhōng yǒuhǎo xiéhuì	Společnost česko-čínského přátelství
捷克书商和出版商协会	Jiékè shūshāng hé chūbǎnshāng xiéhuì	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
捷克旅游业协会	Jiékè lǚyóuyè xiéhuì	Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR
捷克商业和旅游行业协会	Jiékè shāngyè hé lǚyóu hángyè xiéhuì	Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR
捷克工贸交通协会	Jiékè gōng mào jiāotōng xiéhuì	Svaz průmyslu a dopravy ČR
捷克农协	Jiékè nóng xié	Zemědělský svaz ČR

Názvy firem

čínsky	pīnyīn	český překlad
爱格富集团	Àigéfù jítuán	Agrofert group
捷克国家银行	Jiékè guójiā yínháng	Česká národní banka
捷克央行	Jiékè yāngháng	Česká národní banka
捷克中央银行	Jiékè zhōngyāng yínháng	Česká národní banka
捷克保险公司	Jiékè bǎoxiǎn gōngsī	Česká pojišťovna
捷克储蓄银行	Jiékè chùxùyínháng	Česká spořitelna
捷克电视台	Jiékè diànshìtái	Česká televize
捷克国家通讯社	Jiékè guójiā tōngxùnshè	Česká tisková kancelář
捷通社	Jiétōngshè	Česká tisková kancelář
捷航	Jié háng	České aerolinie
捷克航空	Jiékè hángkōng	České aerolinie
捷克船舶集团	Jiékè chuánbó jítuán	České loděnice
布拉格公交公司	Bùlāgé gōngjiāo gōngsī	Dopravní podnik hl.m. Prahy
特里安格莱工业园	Tèlǐ'āngélái gōngyèyuán	Průmyslová zóna Triangle
斯柯达	Sīkēdá	Škoda
全民医疗保险	Quánmín yīliáo bǎoxiǎn	Všeobecná zdravotní pojišťovna

Názvy ministerstev a úřadů

čínsky	pīnyīn	český překlad
捷克投资局	Jiékè tóuzī jú	CzechInvest
捷克政府投资及商务发展局	Jiékè zhèngfǔ tóuzī jí shāngwù fāzhǎn jú	CzechInvest
捷克旅游局	Jiékè lǚyóu jú	CzechTourism
捷克商检局	Jiékè shāngjiǎn jú	Česká obchodní inspekce
捷克气象局	Jiékè qìxiàng jú	Český hydrometeorologický úřad
捷克水文气象局	Jiékè shuǐwén qìxiàng jú	Český hydrometeorologický úřad
捷克电讯监管局	Jiékè diànxùn jiānguǎn jú	Český telekomunikační úřad
能源监管局	Néngyuán jiānguǎn jú	Energetický regulační úřad
税收部门	Shuishōu bùmén	Finanční správa
税务总局	Shuìwù zǒngjú	Finanční správa
税收部门	Shuishōu bùmén	Finanční úřad
税务局	Shuìwù jú	Finanční úřad
税务总局	Shuìwù zǒngjú	Generální finanční ředitelství
移民局	Yímín jú	Imigrační úřad
不动产登记局	Bùdòngchǎn dēngjì jú	Katastrální úřad
房地产登记局	Fángdìchǎn dēngjì jú	Katastrální úřad
交通部	Jiāotōng bù	Ministerstvo dopravy
财政部	Cáizhèng bù	Ministerstvo financí
文化部	Wénhuà bù	Ministerstvo kultury
国防部	Guófáng bù	Ministerstvo obrany
劳工和社会事务部	Láogōng hé shèhuì shìwù bù	Ministerstvo práce a sociálních věcí
社劳部	Shè láo bù	Ministerstvo práce a sociálních věcí
地方发展部	Dìfāng fāzhǎn bù	Ministerstvo pro místní rozvoj
工贸部	Gōng mào bù	Ministerstvo průmyslu a obchodu
工贸局	Gōng mào jú	Ministerstvo průmyslu a obchodu
工业和贸易部	Gōngyè hé mào yì bù	Ministerstvo průmyslu a obchodu
司法部	Sīfǎ bù	Ministerstvo spravedlnosti
教育、青年和体育部	Jiàoyù, qīngnián hé tǐyù bù	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
内务部	Nèiwù bù	Ministerstvo vnitra
内政部	Nèizhèng bù	Ministerstvo vnitra
外交部	Wàijiāo bù	Ministerstvo zahraničních věcí
卫生部	Wèishēng bù	Ministerstvo zdravotnictví
农业部	Nóngyè bù	Ministerstvo zemědělství

环境部	<i>Huánjìng bù</i>	Ministerstvo životního prostředí
最高检察院	<i>Zuìgāo jiǎncháyuàn</i>	Nejvyšší státní zastupitelství
统计局	<i>Tǒngjì jú</i>	Statistický úřad
捷克劳动部门	<i>Jiékè láodòng bùmén</i>	Státní úřad inspekce práce
国家兽医管理局	<i>Guójiā shòuyī guǎnlǐ jú</i>	Státní veterinární správa
捷克兽医管理局	<i>Jiékè shòuyī guǎnlǐ jú</i>	Státní veterinární správa
畜检局	<i>Chù jiǎn jú</i>	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
捷克农产食品检查局	<i>Jiékè nóngchǎnshípǐn jiǎnchá jú</i>	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
捷克畜产品检查局	<i>Jiékè xùchǎnpǐn jiǎnchá jú</i>	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
农畜产检查局	<i>Nóng xùchǎn jiǎnchá jú</i>	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
食品监管局	<i>Shípǐn jiānguǎn jú</i>	Úřad pro potraviny

Názvy zákoníků

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
民法	<i>Mínfǎ</i>	Občanský zákoník
公司法	<i>Gōngsīfǎ</i>	Obchodní zákoník
劳动法	<i>Láodòngfǎ</i>	Zákoník práce

Názvy ocenění

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
金夜莺奖	<i>Jīn yèyīng jiǎng</i>	Český slavík
梭鱼奖	<i>Suōyú jiǎng</i>	Štika českého byznysu
金夜莺奖	<i>Jīn yèyīng jiǎng</i>	Zlatý slavík

Názvy karet

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
Open 卡	<i>Open kǎ</i>	Opencard
福利卡	<i>fúlì kǎ</i>	sKarta/karta sociálních systémů

Názvy svátků

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
捷克啤酒日	<i>Jiékè píjiǔ rì</i>	Den českého piva
圣西里尔和美多杰日	<i>Shèng Xīlǐ'ěr hé Měiduōjié rì</i>	Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje

胡斯日	Húsī rì	Den upálení mistra Jana Husa
-----	---------	------------------------------

Zajišťování fungování státu na vyšší úrovni

čínsky	pīnyīn	český překlad
信任表决	xìnrèn biǎojiué	hlasování o důvěře
联合政府	liánhé zhèngfǔ	koaliční vláda
部长	bùzhǎng	ministr
副部长	fùbùzhǎng	náměstek ministra
捷克最高监察专员	Jiékè zuìgāo jiānchá zhuānyuán	ombudsman ČR
众议员	zhòngyìyuán	poslanec
众议院	zhòngyìyuàn	poslanecká sněmovna
总理	zǒnglǐ	premiér
任总理	rèn zǒnglǐ	premiér úřednické vlády
总统	zǒngtǒng	prezident
提前大选	tíqián dàxuǎn	předčasné volby
投票公决	tóupiào gōngjué	referendum
参议院	cānyìyuàn	senát
参议员	cānyìyuán	senátor
影子政府	Yǐngzi zhèngfǔ	stínová vláda
过渡政府	guòdù zhèngfǔ	úřednická vláda
看守政府	kānshǒu zhèngfǔ	úřednická vláda
看守内阁	kānshǒu nèigé	úřednický kabinet
副总理	fùzǒnglǐ	vicepremiér
任副总理	rèn fùzǒnglǐ	vicepremiér dočasné vlády

Zajišťování fungování státu na nižší úrovni

čínsky	pīnyīn	český překlad
州长	zhōuzhǎng	hejtman
州府	zhōufǔ	kraj
州	zhōu	kraj
市政厅	shìzhèntīng	magistrát
市长	shìzhǎng	primátor
州政府	zhōu zhèngfǔ	rada kraje
州府	zhōufǔ	rada kraje
区政府	qū zhèngfǔ	rada městské části
市政厅	shìzhèngtīng	radnice
市长	shìzhǎng	starosta (města)
镇长	zhènzhǎng	starosta (vesnice)

Policie

čínsky	pīnyīn	český překlad
外事警察	wàishì jǐngchá	cizinecká policie
当地警察	dāngdì jǐngchá	městská policie
反腐警察	fǎnfǔ jǐngchá	protikorupční policie

Povolení

čínsky	pīnyīn	český překlad
蓝卡	lánkǎ	modrá karta
居留许可	jūliú xǔkě	povolení k pobytu
工作许可	gōngzuò xǔkě	pracovní povolení
驱逐出境令	qūzhú chūjìng lìng	vyhošťovací příkaz
绿卡	lǜkǎ	zelená karta
居留许可类绿卡	jūliú xǔkě lèi lǜkǎ	zelená karta povolení k pobytu

Zaměstnání a podnikání

čínsky	pīnyīn	český překlad
电子信箱	diànzǐ xìnxiāng	datová schránka
电子邮箱	diànzǐ yóuxiāng	datová schránka
工商登记	gōngshāng dēngjì	obchodní rejstřík
工作合同	gōngzuò hétóng	pracovní smlouva
有限责任公司	yǒuxiàn zérèn gōngsī	společnost s ručením omezeným
国营单位雇员	guóyíng dānwèi gùyuán	státní zaměstnanec
公司注册证书	gōngsī zhùcè zhèngshū	výpis z obchodního rejstříku
营业执照	yíngyè zhízhào	živnostenský list
个体户	gètǐhù	živnostník

Finance

čínsky	pīnyīn	český překlad
房产移转税	fángchǎn yízhuǎn shuì	daň z převodu nemovitosti
个人所得税	gèrén suǒdésuì	daň z příjmu fyzických osob
报税单	bàoshuìdān	daňové přiznání
纳税单	nàshuìdān	daňové přiznání
纳税证明	nàshuì zhèngmíng	daňové přiznání
继承税	jìchéng shuì	dědická daň
换汇交易单	huànhuì jiāoyì dān	doklad o směně peněz
退休金	tuìxiūjīn	důchod
养老金	yǎnglǎojīn	důchod
克朗	kèlǎng	koruna (měna)

换汇店	<i>huànhuìdiàn</i>	směnárna
储蓄银行	<i>chúxùyínháng</i>	spořitelna
寡妇养老金	<i>guǎfù yǎnglǎojīn</i>	vdovský důchod
水费和排污费	<i>shuǐfèi hé páiwūfèi</i>	vodné a stočné

Podniky

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
二手店	<i>èrshǒudiàn</i>	bazar
啤酒馆	<i>píjiǔguǎn</i>	hosпода
肉店	<i>ròudiàn</i>	masna
小啤酒厂	<i>xiǎo píjiǔchǎng</i>	minipivovar
啤酒馆	<i>píjiǔguǎn</i>	pivnice
肉店	<i>ròudiàn</i>	řeznictví
废旧回收场	<i>fèijiù huíshōuchǎng</i>	sběrný dvůr
二手店	<i>èrshǒudiàn</i>	secondhand
垃圾热电厂	<i>lājī rèdiànchǎng</i>	spalovna

Doprava

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
高速公路票	<i>gāosù gōnglù piào</i>	dálniční známka
吹气检测	<i>chuīqì jiǎncè</i>	dechová zkouška
酒精吹气检查	<i>jiǔjīng chuīqì jiǎnchá</i>	dechová zkouška na alkohol
查票员	<i>chápiàoyuán</i>	revizor
便衣查票员	<i>biànyī chápiàoyuán</i>	revizor v civilu
步行区	<i>bùxíng qū</i>	pěší zóna

Školství

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
中学	<i>zhōngxué</i>	gymnázium
语言中学	<i>yǔyán zhōngxué</i>	jazyková střední škola
长假	<i>chángjià</i>	letní prázdniny
低年级	<i>dī niánjí</i>	nižší stupeň
职业学校	<i>zhíyè xuéxiào</i>	odborné učiliště
技工学校	<i>jìgōng xuéxiào</i>	průmyslové učiliště
私立大学	<i>sīlì dàxué</i>	soukromá vysoká škola
中专	<i>Zhōng zhuān</i>	Střední odborná škola
高级中学	<i>gāojí zhōngxué</i>	střední škola
高中	<i>gāozhōng</i>	střední škola
中学	<i>zhōngxué</i>	střední škola
学校	<i>xuéxiào</i>	učiliště

公立大学	<i>gōnglì dàxué</i>	veřejná vysoká škola
大学	<i>dàxué</i>	vysoká škola
高校	<i>gāo xiào</i>	Vysoké školy a univerzity
高年级	<i>gāo niánjí</i>	vyšší stupeň
基础学校	<i>jīchǔ xuéxiào</i>	základní škola
基础教育	<i>jīchǔ jiàoyù</i>	základní vzdělání

Zdravotnictví

čínsky	pīnyīn	český překlad
大学医院	<i>dàxué yīyuàn</i>	fakultní nemocnice
监护箱	<i>jiānhùxiāng</i>	inkubátor
诊所	<i>zhěnsuǒ</i>	ordinace
门诊部	<i>ménzhěn bù</i>	poliklinika
家庭医生	<i>jiā tíng yī shēng</i>	praktický lékař
全科医生	<i>quán kē yī shēng</i>	praktický lékař

Zdravotní, sociální a jiná pojištění

čínsky	pīnyīn	český překlad
责任保险	<i>zé rèn bǎo xiǎn</i>	pojištění odpovědnosti
社保	<i>shè bǎo</i>	sociální pojištění
夫妇共同社会保险	<i>fū fù gòng tóng shè huì bǎo xiǎn</i>	společné sociální pojištění manželů
医保	<i>yī bǎo</i>	zdravotní pojištění
医疗保险	<i>yī liáo bǎo xiǎn</i>	zdravotní pojištění
人身安危的保险	<i>rén shēn ān wēi de bǎo xiǎn</i>	životní pojištění

Bydlení

čínsky	pīnyīn	český překlad
大楼公寓	<i>dà lóu gōng yù</i>	bytový dům
儿童福利院	<i>ér tóng fú lì yuàn</i>	dětský domov
温泉城市	<i>wēn quán chéng shì</i>	lázeňské město
大板楼	<i>dà bǎn lóu</i>	panelový dům
独宅	<i>dú zhái</i>	samota
卫星城	<i>wèi xīng chéng</i>	satelitní město

Stravování

čínsky	pīnyīn	český překlad
炖牛肉	<i>dùn niú ròu</i>	guláš
菜泥	<i>cài ní</i>	kaše

配菜	<i>pèicài</i>	obloha
热狗	<i>règǒu</i>	párek v rohlíku
饭票	<i>fàn piào</i>	stravenka
奶油焖牛肉	<i>nǎiyóu mèn niúròu</i>	svíčková na smetaně
面条	<i>miàntiáo</i>	těstoviny
长期保存类干点心	<i>chángqī bǎocún lèi gān diǎnxīn</i>	trvanlivé pečivo

Svátky

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
国定假日	<i>guóding jiàrì</i>	státní svátek
国定纪念日	<i>guóding jìniànrì</i>	státní svátek

Nezařazené

čínsky	<i>pīnyīn</i>	český překlad
退休阶段	<i>tuìxiū jiēduàn</i>	důchod (období)
格拉果尔文字	<i>gélāguǒ'ěr wénzì</i>	hlaholice
甲醇劣酒案	<i>jiǎchún lièjiǔ'àn</i>	metanolová aféra
公民证	<i>gōngmín zhèng</i>	občanský průkaz
国家荣誉奖项	<i>guójiā róngyù jiǎngxiàng</i>	státní vyznamenání